

ABIKS POLIITKOOLOIDE KUULAJAILE

MATERJALE TEEMADE KOHTA:

- 6. NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK ÜHISKOND**
- 7. NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK RIIK**
- 8. NÕUKOGUDE RAHVASTE UHTNE PERE**
- 9. ÜK(b)P ON NÕUKOGUDE ÜHISKONNA
JUHTIV JA SUUNAV JÕUD**
- 10. KUIDAS ON E HITATUD ÜLELIIDULINE
KOMMUNISTLIK (BOLSEVIKE) PARTEI**

1949/50. ÕPPEAASTA

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS · TALLINN 1950

MATERJALE TEEMADE KOHTA:

6. NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK ÜHISKOND
7. NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK RIIK
8. NÕUKOGUDE RAHVASTE ÜHTNE PERE
9. ÜK(b)P ON NÕUKOGUDE ÜHISKONNA
JUHTIV JA SUUNAV JÕUD
10. KUIDAS ON EHTATUD ÜLELIIDULINE
KOMMUNISTLIK (BOLŠEVIKE) PARTEI

1949/50. ÕPPEAASTA

~~27~~

~~#19~~

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

8743

2

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

176241

ARHIIVKOC

NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK ÜHISKOND

1. SOTSIALISM JA KAPITALISM

Sotsialismi elujõud. Oli aeg, kus töötavad hulgad võisid sotsialismist ainult unistada. Nüüd on sotsialism meie maal mitte ainult olemas, vaid on näidanud juba tegelikult, tegelikus elus oma eluvõimet ja võimsat jõudu.

Sotsialismi suur elujõud ilmnes selgesti nii rahuliku ülesehitustöö tingimustes kui ka Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja ajal saksa fašistlike röövvallutajate vastu.

Rahulikes tingimustes kindlustas sotsialistlik kord meie majandusliku ja kultuurilise arenemise ennenägematu kiire tempo ning meie maa muutmise mahajäänud maast eesrindlikuks tööstus- ja kolhoosiriigiks. Sel ajal, kui kapitalism takerdus üha rohkem lahendamatuks vastuoludes ja kapitalistlik majandus elas läbi languse, sammus sotsialistlik ühiskondlik kord järjekindlalt edasi ning tema majandus kasvas ja tugevnes.

Suure Isamaasõja tingimustes võimaldasid nõukogude sotsialistliku ühiskondliku korra paremused meie kodumaal vastu pidada karmidele sõjaaja katsumustele, tagasi lüüa tugeva ja kardetava vaenlase ägeda pealetungi ning saavutada tema täieliku purustamise. Seltsimees Stalin märkis: „Sõja õppetunnid kõnelevad sellest, et nõukogude kord on osutunud mitte ainult riigi majandusliku ja kultuurilise tõusu organiseerimise parimaks vormiks rahuliku ülesehitustöö aastail, vaid ka rahva kõigi jõudude mobiliseerimise parimaks vormiks vastupanu avaldamiseks vaenlasele sõja ajal.“¹

¹ J. Stalin, „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“. RK Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 98.

Sõjajärgsel ajajärgul ilmnesid uue jõuga nõukogude sotsialistliku ühiskondliku korra paremused. Nõukogude ühiskondlik kord võimaldas meie rahval edukalt toime tulla sõja raskete tagajärgedega ja kiiresti edasi liikuda kõigil elualadel. Samal ajal aga vähkrevad kapitalistlikud riigid sõjajärgsete raskuste rabas ja nende majandus läheb allamäge, töötavad hulgad aga vaevlevad tohutus viletsuses ja hädas.

Elu on näidanud, et nõukogude ühiskondlik kord on ühiskonna organiseerimise parem vorm kui ükskõik missugune mittenõukogulik ühiskondlik kord, et nõukogude sotsialistlik ühiskond on kõige eesrindlikum ühiskond maailmas.

Kapitalism on niisugune kord, mis on põhjalikult vaenulik rahvahulkade huvidele, see on töötava rahva ekspluateerimise ja rõhumise kord väikese käputäie rikaste poolt, rahva kallal vägivalda tarvitamise kord. Sellepärast võitlebki kapitalistlike riikide töötav rahvas lakkamatult kapitalistliku süsteemi vastu ja püüab selle jäädavalt maha matta.

Sotsialism on tõeliselt rahvalik kord, mis väljendab töötava rahva põhilisi huve. Sotsialismi ajal kuuluvad kõik rikkused rahvale. Siin on jäädavalt hävitatud ekspluateerivad klassid ning on likvideeritud ekspluateerimine, vaesus ja tööpuudus. Sotsialism on toonud töötavale rahvale hiiglasuuri ainelisi hüvesid ning on loonud kõik eeldused rahva materiaalse ja kultuurilise taseme järjekindlaks tõstmiseks. Sotsialism ei tunne kapitalismi vastuolusid ja ühiskonna jagunemist omavahel vaenulisteks klassideks. Sotsialism on tööliste, talupoegade ja haritlaste vennalik koostöö ning kõigi rahvaste vastastikune sõprus. Kogu nõukogude rahvas seisab kindlalt nõukogude sotsialistliku korra eest ning kaitseb ja tugevdab teda igati.

Selles peitubki sotsialismi jõud ja võitmatkus. See selektab ka, miks nõukogude sotsialistlik kord tuleb auga välja kõige karmimaist katsumustest, ilmutades alati oma suurt elujõudu.

Nõukogude võimu olemasolu esimestel aastatel, kui kommunistlik partei ja Nõukogude riik alles asusid uue sotsia-

listliku ühiskonna ülesehitamisele, ütles V. I. Lenin: „Meie lapselapsed saavad kui imeasja vaatlema kapitalistliku korra ajastu dokumente ja mälestusmärke. Vaevalt suudavad nad kujutella, kuidas võis eraisikute käes olla kauplemine kõige vajalikumate tarbeesemetega, kuidas võisid vabrikud ja tehased kuuluda üksikuile isikuile, kuidas võis üks inimene kurnata teist inimest, kuidas võisid eksisteerida inimesed, kes ei teinud tööd.“¹

Tõepoolest, kaasaegsele noorele nõukogude inimesele, kes ei tunne vana korda, on raske kujutella, kuidas võib eksisteerida ühiskond, milles kapitalistid ekspluateerivad halastamatult miljoneid inimesi, kes kannatavad suurt viletsust ja puudust, jäävad tööta ja nälgivad, kuna samal ajal käputäis kapitaliste-miljardäre ajab nende töö arvel kokku tohutuid kasumeid. Aga ometi püsib niisugune ühiskondlik kord — kapitalism — veel maakeras suuremas osas.

Sotsialismi paremused kapitalismiga võrreldes. Sotsialistliku ühiskonna kõrvutamisel kapitalismiga on eriti silmanähtavad sotsialismi paremused.

Neil, kapitalistlikes maades, on majanduskriisid ja tootmise langus, tööpuuduse kasv ja töötavate hulkade vaesus, kõigi sisemiste ja väliste vastuolude teravnemine, äge klassivõitlus, rahvuslikud tülid, mure homse päeva pärast. Meil, Nõukogude Liidus, on rahvamajanduse tõus ja kasv, töörahva ainelise olukorra paranemine, töörahva miljoniliste hulkade liitumine nõukogude võimu ümber, Nõukogude Liidu rahvaste vendluse ja sõpruse tugevnemine, usk oma jõududesse, muretus homse päeva pärast, edasiliikumine uuele, veel suuremale õitsengule.

Nõukogude Liidu ja kapitalistlike riikide olukorra nii suure erinevuse põhjus peitub kapitalistliku majandussüsteemi pankrottijäämises ja sotsialistliku majandussüsteemi paremuses.

Mille poolest erineb sotsialistlik süsteem kapitalistlikust süsteemist ja millised on sotsialistliku süsteemi paremused?

Esiteks. Kapitalistide klassi võim on meil kukutatud ja asendatud tööliklassi, linna ja maa töörahva võimuga.

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIV köide, 3. trükk, lk. 270.

Meie sotsialistlik riik on tööliste ja talupoegade riik. Kapitalistlikes riikides kuulub võim kapitalistidele. Nad rõhuvad halastamatult töörahvast.

Teiseks. Meil on tootmisvahendid — maa, vabrikud, tehased ja nii edasi — muudetud kogu rahva omanduseks. Kapitalistlikes riikides kuuluvad tootmisvahendid ekspluateerijaile.

Kolmandaks. Meil areneb tootmine plaanipäraselt ning soodustab töörahva ainelise ja kultuurilise heaolu tõusu. Kapitalistlikes riikides toimub tootmine plaanitult, anarhiselt, korratult ja taotleb ühte eesmärki — tagada kapitalistidele rohkem kasumeid.

Neljandaks. Meil toimub rahvatulu jaotamine töörahva ainelise olukorra kavakindla parandamise ja nii linnas kui maal sotsialistliku tootmise laiendamise huvisid silmas pidades. Kapitalistlikes riikides jaotatakse rahvatulu käputäie ekspluateerijate rikastumise huvides.

Viiendaks. Meil ei saa olla majanduskriise ja tööpuudust, sest töötava rahva ainelise olukorra järjekindel paranemine ja tema vajaduste (ostuvõime) kasv on tootmise laiendamise järjest suurenevaks allikaks. Kapitalistlikes riikides on majanduskriisid ja tööpuudus vältimatud, sest tootmise kasvu takistavad töörahva miljoniliste hulkade vilets seisukord ja ainelise heaolu langemine.

Kuuendaks. Meil ei ole ekspluateerijaid ega ekspluateerimist. Meil töötavad töölistes, talupojad ja haritlased omaenda ja oma ühiskonna heaks. Meie maal ei või keegi elada võõrast töövaevast ja keegi ei või sundida teist inimest töötama enda jaoks, sest meil ei ole tootmisvahendite eraomandust. Kapitalistlikes riikides töötab töötav rahvas mitte enda, vaid ekspluateerijate kasuks.

Võrreldes sotsialistlikku ja kapitalistlikku majandussüsteemi ütles seltsimees Stalin, et „nõukogude majandussüsteemil on niisugused p a r e m u s e d, milledest ei julge unistada ükski kodanlik riik...“¹

Vaadeldgem üksikasjalisemalt sotsialistliku korra olulisemaid iseärasusi.

¹ J. Stalin, „ÜK(b)P Keskkomitee poliitiline aruanne XVI kongressile“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 65.

2. SOTSIALISTLIK OMANDUS

Sotsialistlik omandus on nõukogude riigikorra aluseks. Iga ühiskondliku korra iseloomustamiseks on otsustava tähtsusega küsimus sellest, kellele kuuluvad tootmisvahendid (maa, metsad, veed, maapõuevarad, tootmisriistad, liiklemis- ja sidevahendid jne.), kas need on kogu ühiskonna või üksikute isikute, rühmade, klasside omandus. Kui tootmisvahendid kuuluvad ühiskonnale, siis kasutatakse neid kogu ühiskonna hüvanguks, kui aga valitseb tootmisvahendite eraomandus, siis kasutatakse neid inimese ekspluateerimiseks inimese poolt.

Nõukogude Liidus valitseb ainuüksi tootmisvahendite ühiskondlik, sotsialistlik omandus. Meie maa tohutud rikkused on rahva ühisvara. Maa, maapõuevarad, veed, metsad, tehased, vabrikud, kaevandused, murrud, transport, sidevahendid jne. kuuluvad Nõukogude sotsialistlikele riigile. Omanduse teise osa (kolhooside ja ühistegelike organisatsioonide varandus, nende elus ja eluta inventar, ehitised jne.) moodustavad üksikute kolhooside ja ühistegelike organisatsioonide ühiskondliku, sotsialistliku omanduse.

Sotsialistlik majandussüsteem ning tootmisriistade ja -vahendite sotsialistlik omandus on Nõukogude Liidu majanduslikuks aluseks. Ühiskondlik, sotsialistlik omandus hõlmab peaaegu kõiki tootmisvahendeid meie maal. Nõukogude seadus lubab üksiktalupoegade ja käsitöölise väikesi eramajapidamisi. Kuid selliste majapidamiste olemasolu tingimata vajalikuks tingimuseks on see, et nende omanikud töötavad isiklikult ega ekspluateeri võõrast tööjõudu. Üksikute isikute eraomanduses olevad tootmisvahendid moodustasid enne sõda alla ühe protsendi kõigist tootmisvahendeist Nõukogude Liidus.

Linna ja maa tööinimestest koosnev nõukogude ühiskond valdab ühiselt tootmisvahendeid. Seepärast ei ole ega võigi olla Nõukogude Liidus inimese ekspluateerimist inimese poolt ning tootmine kasvab ja areneb pidevalt kogu töötava rahva hüvanguks.

Teistsugune on olukord kapitalistlikes riikides. Kapita-

listliku ühiskonna majandusliku aluse moodustab maa, metsade, vabrikute, tehaste ning teiste tootmisriistade ja -vahendite eraomandus. Töölise ja talupoegade poolt paljude sajandite vältel loodud tohutud rikkused on koondatud seal kapitalistide ja mõisnike kätte, kes moodustavad elanikkonna tühise vähemiku.

Ameerika Ühendriikides on rikkuste suurim osa koondatud miljonäride ja miljardäride väikesearvulise rühma kätte, kes moodustab vähem kui pool protsenti kogu maa elanikkonnast. Monopolide ja pankade suuromanike rühm, kes koosneb 60 perekonnast, käsutab riigi kõige tähtsaid rikkusi ning määrab tegelikult Ameerika Ühendriikide valitsuse kogu sise- ja välispoliitikat.

Põllumajanduslik tootmine Ameerika Ühendriikides on samuti koondatud suurmaaomanike, kapitalistlike monopolide ja kapitalistide-farmerite kätte. Ligikaudu 20 protsenti kõigist põllumajanduslikest ettevõtetest valdab peaaegu 75 protsenti kogu farmerimaast ja umbes kolm viiendikku farmerimajapidamistest harib ühe kaheksandiku osa kogu farmerimaast. Suurem osa Ameerika farmeritest ei ole maaomanikud. Nad on kas rentnikud või pooleterahmed.

Kapitalistlike riikide elanikkonna rõhuvat enamikku, kes ei oma tootmisvahendeid, ekspuateeritakse kõige julmema kombel ja see viireleb vaesuses. Tootmisvahendid kapitalistlikes riikides on töörahva ekspuateerimise abinõuks ja neid kasutatakse käputäie ekspuataatorite rikastumiseks. Kapitalistlike riikide töötav rahvas on huvitatud sellest, et võtta tootmisvahendid ekspuataatorite käest ja anda need rahva käsutusse.

Sel ajal, kui tootmisvahendite eraomandust kasutatakse käputäie ekspuataatorite rikastumiseks, on ühiskondlik, sotsialistlik omandus töötava rahva heaolu kasvu ja nõukogude sotsialistliku ühiskonna võimsuse allikaks. Iga töötaja on eluliselt huvitatud sellest, et tugevdada Nõukogude riigi majanduslikku võimsust ning kaitsta ja suurendada ühiskondlikku omandit. Isikud, kes ohustavad ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit, kahjustavad töötava rahva elulisi huve ja õõnestavad sotsialistliku ühiskonna aluseid.

Neid karistatakse nõukogude seaduste järgi kui rahva-vaenlasi. Ühiskondlik, sotsialistlik omand on püha ja puutumatu.

Sotsialistliku omanduse kaks vormi. Sotsialistlik ühiskondlik omandus esineb kahes vormis: riikliku (üldrahvaliku) omanduse kujul ja kooperatiivse-kolhoosliku omanduse kujul (üksikute kolhooside omand ja kooperatiivkoondiste omand).

Sotsialistlik omandus pääses Nõukogude Liidus maksvusele tootmisvahendite eraomanduse likvideerimise tagajärjel. Nõukogude võim võttis kapitalistidelt ja mõisnikelt nende vabrikud, tehased, maa, raudteed, pangad ning natsionaliseeris need, see tähendab, muutis nad riiklikuks, sotsialistlikuks omandiks. Praegusel ajal moodustavad riiklike käitiste hiiglasuure enamuse need käitised, mis rahvas on rajanud nõukogude võimu ajal.

Põllumajanduses on riiklike ettevõtete — sovhooside ja traktorijaamade — kõrval loodud kooperatiiv-kolhooslikku tüüpi ettevõtted. Miljonid talumajapidamised on kolhoosides ühendanud oma tootmisvahendid ja tööjõu. Tekkis kooperatiivne-kolhooslik omandus, see tähendab, töötava rahva üksikute kollektiivide omand.

Riiklik või üldrahvalik omand on põhiline ja tähtsam osa kogu omandist Nõukogude Liidus. Riigile kuuluvad tootmisvahendid moodustasid enne sõda üheksa kümnendikku meie maa kogu tootmisvahendeist. NSV Liidu Konstitutsiooni järgi kuuluvad Nõukogude Liidu omandusse maa, maapõuevarad, veed, metsad, tehased, vabrikud, kaevandused, murrud, raudtee-, vee- ja õhutransport, pangad, sidevahendid (post, telegraaf, telefon, raadio), riigi poolt organiseeritud suured põllumajanduslikud ettevõtted (sovhoosid, traktorijaamad jms.), samuti ka kommunaalettevõtted ning põhiline elamufond linnades ja tööstus-asulais.

Kõik riiklikud ettevõtted — tehased, sovhoosid jne. — ning nende poolt toodetavad saadused kuuluvad Nõukogude riigile. Riigiorganid määravad ettevõtte direktori, kes juhib ettevõtte kogu majanduslikku tegevust ja vastutab riigi ees tootmisplaani täitmise eest. Tehase või sov-

hoosi töölised ja teenistujad ning nende ametiühingu-organisatsioonid võtavad aktiivselt osa majanduslikust ülesehitustööst ning aitavad administratsioonil puudusi kõrvaldada. Selleks kutsutakse ettevõtteis kokku majandusliku aktiivi koosolekud ja tootmisnõupidamised. Riikliku ettevõtte töölised ja teenistujad saavad riigilt oma töö eest tasu vastavalt igapähe poolt tehtud töö hulga ja kvaliteedile.

NSV Liidu Konstitutsiooni järgi moodustavad kooperatiivse-kolhoosliku omandi kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide ühiskondlikud ettevõtted koos nende elusa ja eluta inventariga, kolhooside ja kooperatiivsete organisatsioonide poolt toodetavad saadused, samuti ka nende ühiskondlikud ehitised. Kolhoosides on ühisomandusse üle antud peamised ja otsustavad tootmisvahendid. Kolhoosnikute isiklikuks kasutamiseks jäävad eluhooned, osa kariloomi, kodulinnud ja aiamaa harimiseks vajalik põllumajanduslik väikeinventar. Kolhoosid müüvad ühe osa oma põllumajanduslikust toodangust riigile kindla riikliku hinnaga. Täitnud oma kohustused riigi vastu ning tasunud natuuras ja rahas traktorijaamale tehtud töö eest, talitavad kolhoosi liikmed kolhoosi kogu toodangu ja tuludega oma äranägemise järgi vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale.

Kolhoosi peremeheks on talupoegade kollektiiv. Põllumajandusliku artelli põhikirja järgi juhib kolhoosi tema liikmete üldkoosolek, koosolekute vaheajal aga üldkoosolekul valitud kolhoosi juhatus ja esimees. Kolhoosnikute töö tasutakse kollektiivmajapidamise tuludest vastavalt iga kolhoosniku poolt kolhoosis tehtud töö hulga ja kvaliteedile (normipäevade järgi). Sellelt tulult ei võeta mingisuguseid makse. Peale selle saavad kolhoosnikud tulu oma väikesest abimajapidamisest oma aiamaal ja isiklikus kasutuses olevailt kariloomadelt ning köögivilja- ja viljapuuaiast.

Ühisomand ja ühismajapidamine on kolhooside õitsengu ning kolhoosnikute jõuka ja kultuurse elu aluseks. Mida hoogsamalt areneb artelli ühismajapidamine, seda suuremad on tema tulud, seda kaalukam on normipäev ning

seada suuremad on iga kolhoosniku tulud. Seepärast on kolhoosnikud eluliselt huvitatud kolhooside ühismajapidamise arendamisest. Nii ühendab põllumajanduslik artell õigesti kolhoosnikute isiklikud huvid nende ühiskondlike huvidega, kohandades õnnestunult isiklikke huvisid ühiskondlike huvidega.

Riiklikel ja kooperatiiv-kolhooslikel ettevõttele on ühine alus. Nii riiklike kui ka kooperatiiv-kolhooslike ettevõtete tootmisvahendid on ühiskondlik omandus ja nende töötajad töötavad ühiskondlikus majapidamises. Nii riiklike kui ka kolhooslik-kooperatiivsete ettevõtete töötajate tööd ta-
sutakse ühe ja sellesama sotsialistliku reegli järgi: vastavalt töö hulgale ja kvaliteedile. Nii ühtesid kui teisi ettevõtteid majandatakse vastavalt ühtsele rahvamajanduse plaanile kogu nõukogude ühiskonna huvides.

Seega on nii riiklikud kui ka kooperatiiv-kolhooslikud ettevõtted sotsialistlikud ettevõtted ja moodustavad sotsialistliku omanduse. Sotsialistlik omandus on meie riigikorra aluseks ning meie kodumaa võimsuse ja rahva heaolu tõusu allikaks.

3. SOTSIALISTLIK PLAANIMAJANDUS

Nõukogude majanduse plaanipärane iseloom. Tänu tootmisvahendite ühiskondlikule omandusele on sotsialistlik majandus vaba kapitalismi vastuoludest ja absurdsusest. Ta ei tunne tootmise anarhiat, majanduskriise ja tööpuudust, mis tootmisvahendite eraomanduse valitsemise tõttu on kapitalismi paratamatud kaaslased. Nõukogude inimesele paistab see olevat täiesti mõttetu, et käputäis kapitaliste põletavad või heidavad merre tohutul hulgal toiduaineid selleks, et mitte lubada hindade langemist, kuna kapitalistlike riikide miljonid töötajad nälgivad.

Seltsimees Stalin ütleb, et „neil, kapitalistidel, peetakse täiesti normaalseks, et kriiside ajal hävitatakse kaupade „ülejääd“ ja põletatakse ära „üleliigsed“ põllumajandus-
saadused, et säilitada kõrgeid hindu ja kindlustada kõr-

geid kasumeid, kuna meil, NSV Liidus, saadetakse need, kes on süüdi niisugustes kuritegudes, hullumajja." ¹

Kapitalistlik ühiskond elab alatasa ähvardava majanduskriisi hirmu all. Kriiside vältimiseks tuleks arendada tootmist töötava rahva vajaduste rahuldamise huvides, kuid ükski kapitalist ei nõustu sellega, sest tema elu eesmärgiks on suurte kasumite saamine. „Vabanemata kapitalistidest ja lõppu tegemata tootmisvahendite eraomanduse põhimõttele ei suuda Teie luua plaanimajandust,“ ütles seltsimees Stalin vestluses inglise kirjaniku H. Wells'iga.

Nõukogude rahvas vabanes kapitalistidest ja tegi lõpu tootmisvahendite eraomandusele. Tootmisvahendid Nõukogude Liidus kujutavad endast ühiskondlikku sotsialistlikku omandust. NSV Liidu rahvamajandus moodustab ühtse terviku. See võimaldaski nõukogude rahval luua plaanimajanduse.

Sotsialistlik majandus kasvab ja areneb ühtse riikliku plaani alusel, mis hõlmab kõiki rahvamajanduse alasid nende alade plaanipärase juhtimise alusel riigi poolt. Ühtse riikliku plaanita pole mõeldav sotsialistliku majanduse õige, ladus ja katkestamatu töö ning pole võimalik tema arenemine. „Me teostame plaanimajandust,“ märgib seltsimees Stalin, „akumuleerime plaanipäraselt ressursse ja jaotame neid õigesti rahvamajanduse alade vahel. Me oleme vabad kapitalismi arstimatuist haigustest. Selles on erinevus, selles on meie otsustav paremus kapitalismi suhtes.“ ²

Kommunistlik partei ja Nõukogude riik suunavad meie maa majanduslikku elu kogu nõukogude ühiskonna huvides. Rahvamajanduse arendamise riiklikud plaanid väljendavad kommunistliku partei ja nõukogude võimu poliitikat. Peamiseks ja tähtsaimaks eesmärgiks, mida taotlevad kommunistlik partei ja Nõukogude riik plaanide koostamisel, on kindlustada meie maal kommunismi võit. Sellele peaes-

¹ J. Stalin, „ÜK(b)P Keskkomitee poliitiline aruanne XVI kongressile“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 65.

² J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 286.

märgile on allutatud meie rahvamajanduse kogu planeerimine.

NSV Liidu Konstitutsioon märgib: „NSV Liidu majanduslikku elu määrab ja suunab riiklik rahvamajanduse plaan ühiskondliku rikkuse suurendamise, tööraha ainelise ja kultuurilise taseme järjekindla tõusu, NSV Liidu sõltumatus kindlustamise ja ta kaitsevõime tugevdamise huvides.“

Seega määravad kolm tähtsat ülesannet meie rahvamajanduse plaanide sisu: ühiskondliku rikkuse suurendamine, tööraha ainelise ja kultuurilise taseme järjekindel tõstmine ning NSV Liidu sõltumatus kindlustamine ja ta kaitsevõime suurendamine.

Riiklikke rahvamajanduse plaane koostatakse üheks aastaks, viieks aastaks ja veel pikemaks ajaks. Peale selle töötatakse välja kvartali- ja kuuplaanid. Koos NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanidega on olemas üksikute vabariikide, kraide ja oblastite rahvamajanduse arendamise plaanid, samuti ka rahvamajanduse üksikute alade arendamise plaanid.

Kuidas plaanitakse NSV Liidu rahvamajandust. Kommunistliku partei ja Nõukogude riigi juhtimisel koostatakse NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanid. Rahvamajanduse arendamise plaanid esitatakse kinnitamiseks kõrgematele partei- ja riigiorganeile ning pärast kinnitamist NSV Liidu Ülemnõukogu poolt omandavad nad riikliku seaduse jõu, mille täitmine on kohustuslik.

Plaan määrab tööstustoodangu üldmahu, määrab kindlaks, kui palju ja missugust toodangut peab tootma iga tööstusharu, missuguseid uusi käitisi tuleb ehitada, kui palju ning missugust tööjõudu on tarvis ette valmistada ja nii edasi. Plaanis määratakse kindlaks põllumajanduse toodangu kasv, kariloomade arvu suurendamine ning põllumajanduse varustamine masinate, väetiste ja muuga.

Plaan määrab kindlaks, kui palju on tarvis kaupu ühest kohast teise vedada ning missuguseid uusi raudteid ja autoteid on tarvis rajada, et kasvavat veoste hulka ära vedada. Plaanis nähakse ette kaubakäibe maht meie maal, saaduste vahetuse õige organiseerimine üksikute tööstus-

harude vahel, tööstuse ja põllumajanduse vahel jne., ning riikliku ja kooperatiivse kaubandusvõrgu ulatuses, mille kaudu toimub kaupade põhihulga levitamine meie maal.

Plaanis on ette nähtud abinõud nõukogude rahva ainelise ja kultuurilise elatustaseme tõstmiseks, teaduslike ja kultuuriliste asutuste, tervishoiuasutuste jne. arendamiseks meie maal.

Rahvamajanduse plaanide koostamisel püstitatakse samuti ülesanne luua kütteaine, metallide, masinate, toidu- ja toorainete ning tööjõu riiklikud reservid (tagavarad). Sellised reservid on vajalikud selleks juhuks, kui plaane ei täideta tarvilikus ulatuses või tekivad ettenägemata kulud (näiteks loodusõnnetuste tagajärjel), samuti ka imperialistide võimalike kallaletungide puhuks. Rahvamajanduse plaaniline juhtimine pole võimalik ilma küllaldaste aineliste reservide kogumiseta.

Igal ettevõttel on oma tootmisplaan, mis on koostatud riikliku rahvamajanduse plaani alusel. Selles plaanis on ette nähtud kindlaksmääratud kvaliteediga toodangu kogus tonnides või meetrites või ka tükiviisi. Plaanis on toodangu hulk määratud ka rahalises väljenduses (see tähendab rublades). Plaan sisaldab ülesandeid tööviljakuse tõstmise ja omahinna alandamise alal. Plaanis on kindlaksmääratud tööliste ja teenistujate üldarv ning töötasu üldsumma.

Vastavalt tootmisplaanile koostatakse finantsplaan, milles on ära näidatud kõik ettevõtte kulud ning allikad nende kulude katmiseks. Tootmis- ja finantsplaan ühtekokku moodustavad ettevõtte tootmis-finantsplaani.

Plaani täitmisel on eriti tähtis, et iga ettevõtte valmistas kõrgekvaliteedilist toodangut ja seejuures komplektselt. See tähendab, et igal autol, traktoril või tööpingil oleksid oma kindlaksmääratud üksikasjad ja osad. Ka on tarvilik, et täidetakse rangelt sisseseade, kütteaine ja elektrienergia kasutamise norme ning ülesandeid tööviljakuse tõstmise ja toodangu omahinna alandamise alal.

Toodangu omahinna alandamises peegeldub kogu ettevõtte töö. Tööviljakuse tõusu, sisseseade parema kasutamise, toorainete ja materjalide kokkuhoidliku kulutamise

ning seisakute ja praagi likvideerimise tulemuseks on toodangu omahinna alanemine. Kvalitatiivsete näitavude täitmine tagab tootmisplaani kvantitatiivse täitmise.

Kolhoosid töötavad samuti plaani järgi. Seltsimees Stalin ütleb: „Kolhoos on suurmajapidamine. Kuid suurmajapidamist ei saa pidada ilma plaanita. Suurmajapidamist põllunduses, mis hõlmab sadu, mõnikord ka tuhandeid talundeid, võib pidada ainult plaanipärase juhtimise korras.“¹

Nõukogude riik annab kolhoosidele plaaniülesandeid põllutööde iga liigi kohta (külvipindade suuruse, kesa- ja sügiskünni, viljakuse tõstmise, ühistatud karjakasvatuse, õigetele külvikordadele ülemineku jne. kohta). Nõukogude riik kinnitab põllumajandussaaduste varumise plaani. Lähedes sellest plaanist saab iga kolhoos vastava plaaniülesande viljavarumise alal, mis tuleb tingimata täita.

Riiklike ülesannete alusel koostab iga kolhoos oma aasta-tootmisplaani, mille ta võtab juhtnööriks oma töös. Nendes plaanides nähakse ette: ühismajapidamise laiendamist, eesrindliku põllundustehnika saavutuste kasutamiselevõtmist, töö organiseerimise parandamist, tööviljakuse suurendamist ning kolhoosnikute ainelise heaolu ja kultuurilise taseme tõstmist.

Tootmisplaani ei piirdu arvude ja ülesannete loeteluga. Seltsimees Stalin ütleb: „Tegelikult on tootmisplaani miljonite inimeste elav ja praktiline tegevus... Meie programmi reaalsus — see on elavad inimesed, meie teiega, meie töötahe, meie valmisolek töötada uut moodi, meie kindel tahe täita plaan.“²

Meie plaanid on võimsaks vahendiks töörahva hulkade mobiliseerimiseks kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ülesannete täitmisele kommunismi ülesehitamise alal.

Riikliku plaani jõud seisab selles, et ta tugineb rahvahulkade aktiivsele loovale tegevusele. Meie maa töörahvas,

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 356.

² Sealsamas, lk. 308.

olles eluliselt huvitatud majanduse tõusust, võtab aktiivselt oma plaanide koostamisest, täiendavate reservide ja ressursside otsimisest ning võitlusest plaanide täitmise eest.

Kommunistlik partei selgitab rahvale riikliku plaani eesmäärke ja ülesandeid ning mobiliseerib töörahvast plaani täitmisele ja ületamisele. Partei selgitab, et plaan on seadus, mida kõik peavad täitma. Meie keerukas ühtses majanduses on plaani üldine täitmine eluliselt vajalik kogu meie maale, sest plaaniülesannete mittetäitmine ühes tehases võib esile kutsuda suuri raskusi paljude teiste käitiste töös.

Võidelda plaani täitmise eest ja töötada plaanipäraselt tähendab: 1) täita aasta-, kvartali- ja kuuplaanid ühtlaselt varem väljatöötatud graafiku järgi; 2) täita plaan mitte ainult kogu tööstusharus tervikuna, vaid ka igas käitises, igas osakonnas, igas brigaadis, igas vahetuses, igal tööpinnil ja seejuures iga päev; 3) täita plaan mitte üksnes toodangu hulgal, vaid ka kvaliteedilt, komplekselt, kõigi toodanguliikide alal ja kindlaksmääratud omahinnaga.

Saanud kätte plaani, arvestab iga ettevõtte kollektiiv veel kord kõiki oma võimalusi ja kaalutleb, kas ei saaks kärpida plaani täitmise tähtaegu, vähendada kulusid jne. Ettevõtte töölised, insenerid, tehnikud ja teenistujad võtavad endile kohustusi mitte üksnes täita, vaid ka ületada tootmisplaane kõigi näitajate alal.

Suur tähtsus on plaani täitmise ning samuti ettevõtte kollektiivi poolt endale võetud kohustuste täitmise kontrollimisel. See kontroll tagab plaaniülesannete täpset, kavakindlat ja pidevat täitmist iga osakonna ning tootmisala poolt päevast päeva. Ilma selle täitmise kontrollimiseta jääks plaan lihtsaks paberilipakaks.

Sotsialistliku põllumajanduse arendamiseks on väga tähtis, et kolhoosid ja sovhoosid täidaksid plaaniülesanded põllukultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse suurendamise alal. Kolhooside esmajärguliseks ülesandeks on põllumajandussaaduste varumise plaanide täitmine. Seltsimees Stalin juhhib tähelepanu sellele, et viljavarumise plaani täitmine on kolhoosidele esimeseks käsuks. Täites

seada käsku tagavad kolhoosnikud töötava rahva elatus-
taseme tõusu ja suurendavad Nõukogude riigi võimsust.

Rahvamajanduse plaanid ja võitlus nende täitmise eest
annavad meile tahte ühtsuse ja ühise eesmärgi kogu rahva
töös ja kogu meie tegevuses.

Riigieelarve. Suurt osa nõukogude majandussüsteemis
etendab riigieelarve. Riigieelarveks nimetatakse riigi tu-
lude ja kulude arvet või loendit. Riigieelarve abil varus-
tab Nõukogude riik summadega rahvamajanduse arenda-
mist, riigikaitse vajadusi ja kõiki üritusi elanikkonna aine-
lise ja kultuurilise elatusaseme tõstmiseks. Riigieelarve
koostatakse vastavalt rahvamajanduse plaanile.

Meie sotsialistliku riigi eelarve erineb põhjalikult kapi-
talistlike riikide eelarvetest. Kapitalistlike riikide eelarvetes
moodustavad tulude osa peamiselt töötavalt rahvalt
võetavad maksud. Töötavate hulkade riisumisega kogutud
summad suunab kodanlik riik valitsevate klasside rikastu-
miseks, riikliku surveaparaadi ülalpidamiseks ja imperia-
listlike sõdade ettevalmistamiseks.

Hoopis teisiti on lood meie maal.

Millest moodustub nõukogude riigieelarve tulude osa?
Peamised summad laekuvad riigieelarvesse sotsialistlikelt
käitistelt ja organisatsioonidelt maksude ja kasumitest
mahaarvamiste, traktorijaamade tulude jt. näol. 1948.
aastal moodustasid sellised laekumised sotsialistlikelt käi-
tistelt ja organisatsioonidelt eelarve järgi 87 protsenti riigi
kõigist tuludest.

Riigi tulude muu osa moodustavad summad, mis laeku-
vad elanikelt võetavaist maksudest, samuti ka riigilaenu-
dest. Kapitalistlikes riikides soodustavad riigilaenuid kapi-
talistide rikastumist ning neid kasutatakse imperialistlike
sõdade ettevalmistamiseks ja pidamiseks. Meie maal ku-
lutatakse rahva poolt riigile laenuks antud summad rahva-
majanduse ja kultuuri arendamiseks. Laenude pealt saa-
dud intressid ja võidud moodustavad töötava rahva olulise
tuluallika.

Nõukogude riigi kulude põhiline osa läheb rahvamajan-
duse arendamiseks, rahva ainelise ja kultuurilise elatus-
taseme tõstmiseks ning riigi kaitseks. 1949. aasta riigieel-

arve järgi moodustasid kulud rahvamajandusele rohkem kui 30 protsenti riigi kuludest; ligi 30 protsenti kuludest läks rahvaharidusele, tervishoiule, sotsiaalkindlustusele, sotsiaalhoolekandele ning abirahadeks lasterikastele ja vallasemadele; 19 protsenti kuludest on ette nähtud NSV Liidu Relvastatud Jõududele. NSV Liidu ühtsest riigieelarvest määratakse suured summad liiduvabariikide eelarvetesse.

Niisuguses tulude jaotamises ilmneb selgesti Nõukogude riigi hoolitsus töörahva vajaduste rahuldamise ja meie kodumaa võimsuse suurendamise eest.

Summade õigeaegsel ja täielikul laekumisel riigieelarve järgi on esmajärguline tähtsus meie kodumaa majandusliku võimsuse suurendamisele ja töötava rahva heaolu tõstmisele. Plaani mittetäitmine ühes või teises majandusharus põhjustab selle majandusharu tulude vähenemise ja järelkult ka laekumiste vähenemise riigieelarvesse. Eelarvetulude õigeaegseks laekumiseks on tarvis, et rahvamajanduse kõik harud täidaksid riiklikke plaane, et rahvas täidaks täpselt oma riiklikud kohustused, tasuta korralikult maksud ja telliks üksmeelselt riigilaene.

Riigieelarve täitmiseks on olulise tähtsusega riigieelarve järgi assigneeritavate summade korrapärase kulutamine. On tarvis kokkuhoidlikult kulutada rahasummasid, võidelda pillamise vastu ja rangelt kinni pidada finantsdistsipliinist.

4. TÖÖ SOTSIALISTLIKUS ÜHISKONNAS

Töö on iga nõukogude kodaniku kohuseks ja auasjaks. Sotsialism on põhjalikult muutnud töö seisundit ühiskonnas. Paljude tuhandete aastate kestel oli töö sunniviisiline ja ränk orjus, miljonid töötajad küürutasid selga ekspluaatorijate kasuks ning nende töö kulul elas ja rikastus väike kildkond logelejaid, mõisnikke ja kapitaliste ning neid teenindav teenijaspere. Sotsialism vabastas töö ekspluaatorimisest. Nõukogude inimesed töötavad enda heaks, kogu ühiskonna hüvanguks.

Sotsialistlikus ühiskonnas pole kohta võõra töö kulul elavaile ekspluateerijaile ja päevavarastele. Siin ei saa keegi oma töökohust teiste kaela veeretada. Stalinlikus Konstitutsioonis on kirja pandud, et töö on NSV Liidus iga töövõimelise kodaniku kohuseks ja auasjaks põhimõttel: „kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma“.

Nõukogude riigis on töö iga inimese ainsaks elatusvahendiks. Kõigi nõukogude inimeste kohusetruu töö on rahvatulu kasvu, meie kodumaa võimsuse suurendamise ning kõigi inimeste kulturse ja jõuka elu tingimuseks. Sotsialismi ajal olenevad nii ühiskondlik rikkus kui ka inimeste isiklik aineeline heaolu tööst.

Kapitalistliku ühiskonna tööline ei tunne ega võigi tunda huvi töö vastu, sest ta töötab kapitalisti heaks. Tööline töötab seal ainult selleks, et toita ennast ja oma perekonda. Kapitalistlikus ühiskonnas on töö raske orjus, nende erasi, kes on sunnitud sellega tegelema. On sul tööd, siis küüruta selga kapitalistide ja mõisnike kasuks. Ei ole tööd, siis sure kas või nälga: kellelgi pole sinuga asja.

Sotsialismi ajal on töö esmakordselt ajaloos muutunud iga inimese ja kogu ühiskonna kui terviku armsaks ja südamelähedaseks asjaks. Sotsialism rajaneb ekspluateerimisest vabade tööliste, talupoegade ja haritlaste ühisele tööle. J. V. Stalin kirjutas sotsialistlikust ühiskonnast: „Inimeste vastastikuseid suhteid tootmisprotsessis iseloomustab siin see, et need on ekspluateerimisest vabade töötajate seltsimeheliku koostöö ja sotsialistliku vastastikuse abistamise suhted.“¹

Üks sotsialismi suuremaid saavutusi on õigus tööle. Nõukogude Liidus on jäädavalt hävitatud tööpuudus, see kapitalistliku korra alatine kaaslane ja tööliklassi hirmus nuhtlus. Ühe ameerika kirjaniku raamatus on toodud Seattle'i linnast pärit töötatoolise Tom Moole'i kiri: „Olen terasekeetja. Kolme aasta eest kihutati mind tänavale, ja sellest ajast peale pole ma tööd leidnud. Raha, mis ma olin kokku hoidnud, on juba ammugi kulutatud. Eile magasin laeva-

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 492.

tehase lahtises löövis. Tööd ma juba enam ei otsi. On hea, et naine ja kaks poega — kah töötatöölised — on surnud.“ Tom Moole'i taolisi on kapitalistlikes riikides miljoneid.

Teistsugune on olukord Nõukogude Liidus. Stalinlik Konstitutsioon kindlustab kõigile NSV Liidu kodanikele õiguse tööle, kusjuures nende töö eest tasutakse vastavalt töö hulgale ja kvaliteedile. Stalinlikus Konstitutsioonis kirjapandud õigust kindlustatakse rahvamajanduse sotsialistliku organiseerimisega, nõukogude ühiskonna tootmisjõudude järjekindla kasvuga, majanduskriiside võimaluse kõrvaldamisega ja tööpuuduse likvideerimisega.

Nõukogude riik hoolitseb pidevalt inimese töö hõlbustamise eest. Meie maal mehhaniseeritakse raske kehaline töö ning võetakse tarvitusele ulatuslikke abinõusid töökaitse alal ja õnnetusjuhtumite vältimiseks tootmises. Meie kaitised on ehitatud kõigi töökaitse nõuete kohaselt, neid iseloomustab valguse ja õhu rohkus, nad on varustatud õhupuhastamise seadistega, hea valgustusega ja eriliste sanitaar-heaoluliste ruumidega. Juba sõjaeelseil viisaastakuil kulutas Nõukogude riik tohutuid summasid töökaitsealastele abinõudele. Sõjajärgsel viisaastakul kulutab Nõukogude riik seks otstarbeks viis korda rohkem summasid kui kahel esimesel viisaastakul kokku.

Töökaitse puudumise tõttu kapitalistlikes kaitistes sai näiteks ainuüksi 1939. aastal Ameerika tööstuses surma või raskesti vigastada üle poolteise miljoni töölise. Ainult väike osa neist sai sotsiaalkindlustuse kaudu täiesti tühi-seid summasid.

Hiiglasuurt osa iga nõukogude töölise ja teenistuja heaolu taseme tõstmisel etendab riiklik sotsiaalkindlustus, mida teostatakse Nõukogude Liidus täielikult riigi kulul.

Kapitalistlikus ühiskonnas elavad tööinimesed, kes on kõigi rikkuste loojad, vaesuses ja teadmatuses, logelejad ja päevavargad aga elavad rikkuses ning kasutavad kõiki elu hüvesid. Mida rohkem vara on ekspluateerijad kokku riisunud, seda auväärsem on nende seisund kodanlikus riigis.

Meie maal määravad iga kodaniku seisundi ühiskonnas mitte varanduslik seisund ega rahvuslik päritolu, vaid isik-

likud võimed ja isiklik töö. „Siin austatakse tööinimest,“ märgib seltsimees Stalin. „Siin ta ei tööta ekspluataatorite jaoks, vaid endale, oma klassile, ühiskonnale. Siin ei saa tööinimene tunda ennast mahajäetuna ega üksikuna. Vastupidi, tööinimene tunneb ennast meil oma maa vaba kodanikuna, teatud määral ühiskonnategelasena. Ja kui ta töötab hästi ja annab ühiskonnale seda, mida ta suudab anda, siis on ta töökangelane, on ümbritsetud kuulsusega.“¹

Kui nõukogude inimene on saavutanud oma töös suuri tulemusi, siis kirjutatakse temast ajalehtedes ja ajakirjades ning teda autasustatakse aukirjade ja aumärkidega, Nõukogude Liidu medalite ja ordenitega. Kõige kõrgemaks tunnustuseks töös saavutatud tulemuste eest on sotsialistliku töö kangelase nimetus.

Töö on Nõukogude Liidus muutunud au, kuulsuse, vapuse ja kangelaslikkuse asjaks.

Igaühelt tema võimete kohaselt, igaühele tema töö järgi. Töö sotsialistliku organiseerimise põhialuseks on Stalinlikus Konstitutsioonis kirjutatud reegel: „igaühelt tema võimete kohaselt, igaühele tema töö järgi“.

Kapitalismi tingimustes ei tööta töölised oma võimete kohaselt. Et mitte nälga surra, on nad sunnitud nõustuma mistahes tööga, mida kapitalist neile pakub. Kapitalistliku ühiskonna töölisel tuleb tihtigi hinge sees hoida juhusliku teenistusega ja ta kaotab oma kvalifikatsiooni, selle asemel, et seda tõsta. Treialist või mehaanikust saab sageli tänavapühkija või saapaviksija. Millised ka oleksid töölise võimed, ikkagi võib ta igal ajal tööta jääda.

Sotsialismi ajal on töötajale avatud juurdepääs igasugusele nende võimete kohasele tööle. Nõukogude inimest ei ähvarda ega saagi ähvardada tööpuudus. Ühiskond on huvitatud sellest, et kõik kodanikud võiksid rakendada oma võimeid. Nõukogude ühiskond nõuab, et iga kodanik töötaks kõigi oma jõudude ja võimete kohaselt. Riik hoolitseb pidevalt töötajate tööoskuse tõstmise eest. Seda tehakse kogu ühiskonna ja eraldi iga tööinimese huvides.

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 442.

Kodanlikus ühiskonnas jaotatakse tulud mitte töö järgi, vaid kapitali järgi. Inimesed, kes ei tee tööd, kuid kellel on kapitali, ajavad kokku hiiglasuuri kasumeid, töötajad aga saavad oma töö eest viletsat tasu.

Nõukogude inimese tööd tasutakse väarikalt. Meie maal saab iga töötaja tasu selle töö hulga ja kvaliteedi järgi, mida ta on mahutanud ühiskondlikku majandusse. Kes töötab rohkem ja paremini, see saab ka rohkem. Seda töö järgi tasumise sotsialistlikku põhimõtet rakendatakse tööstuses ja põllumajanduses, riiklikes ja kolhooslik-kooperatiivseis ettevõtteis.

Riiklikes ettevõtteis rakendatakse seda põhimõtet mõnevõrra teisiti kui kolhoosides. Ettevõtete ja asutuste töölised ja teenistujad saavad iga kuu oma töö eest tasu. Kõige rohkem on levinud tükitöötasu, mis kõige paremini väljendab töö järgi tasumaksmise põhimõtet. Neil töödel, kus tükitöösüsteemi on raske tarvitusele võtta, rakendatakse ajatasusüsteemi.

Kolhoosides tasutakse töö eest normipäevade järgi. Oma olemasolu esimestel aastatel jagasid mõned kolhoosid oma tulud võrdselt artelli liikmete vahel perekonnaliikmete arvu järgi. Niisuguse võrdsustamise juures said logelejad niisama palju kui kohusetruult töötanud kolhoosnikud. On selge, et see ei ergutanud hästi töötama ja põhjustas kolhooside ühismajapidamise nõrgenemise. Kolhoosniku töö tasumine normipäevade järgi teeb tema tulu sõltuvaks tema osavõtmisest tööst kolhoosis. Mida rohkem on kolhoosnik teinud normipäevi, seda rohkem saab ta saadusi ja raha.

Valitsuse otsusel pandi 1941. aastast kehtima kolhoosnikute töö täiendav tasumine põllutöökultuuride viljakuse ja karja produktiivsuse tõstmise eest. 1948. aastal määrati kindlaks kolhoosnikute töötasu olenevalt brigaadides ja lülides saavutatud viljakusest, loomakasvatusemajandites aga olenevalt kariloomade produktiivsusest ja nende juurdekasvust.

Tasumaksmisel töö järgi on määratu suur tähtsus meie rahvamajanduse arendamisele ja tööliste ning kolhoosnikute heaolu parandamisele. Ta ergutab inimesi rohkem ja paremini töötama, oma tööskust tõstma, tööviljakust suu-

rendama ja tootmist lakkamatult täiustama. Sellest saab kasu nii kogu ühiskond kui ka iga töötaja.

Sotsialistlik tööviljakus. Sotsialism lõi niisugused tingimused tööviljakuse kasvuks, milliseid ei ole ega saagi olla kapitalismi tingimustes.

Sotsialism vabastas töö ekspluateerimisest. Töö on raskest ja häbistavast koormast, milleks ta oli varem, muutunud nüüd tööks endale, oma ühiskonnale. Töö järgi tasumaksmise sotsialistlik põhimõte äratas igas töötajas ainelise huvi töö kvaliteedi ja viljakuse tõstmise vastu.

Sotsialismi ajal kasutatakse kõiki teaduse ja tehnika saavutusi mitte käputäie ekspluateerijate rikastumise huvides, nagu seda tehakse kapitalismi tingimustes, vaid tootmise arendamise ja töörahva aineliste elutingimuste parandamise huvides. Sotsialistlik ühiskond parandab pidevalt tootmistehnikat ja kergendab tööliste tööd.

Nõukogude Liidu rahvamajanduse kõiki harusid varustatakse pidevalt nõukogude masinatööstuse poolt toodetud uue tehnikaga. Nii näiteks ületab söekaevanduste mehhaniseerimine praegusel ajal sõjaeelse taseme ja moodustab lahtiraiumise alal peaaegu 100 protsenti, söe laadimise alal raudteevagunitesse 97 protsenti ning maa-aluse transpordi alal 84 protsenti. Söekaevurid õppisid kasutama selliseid suure jõudlusega mehhanisme, nagu söekombain, mullaladimismasin ja teised.

Kõige selle tagajärjeks on, et tööviljakus sotsialistlikus ühiskonnas järjekindlalt kasvab. Esimesel viisaastakul tõusis tööviljakus tööstuses 41 protsendi võrra, teisel viisaastakul aga 82 protsendi võrra.

Kapitalistlikes käitistes, kus töölistel ei tööta enda, vaid ekspluataatorite kasuks, rikastab iga tootmises tehtud parandus kapitalisti ning halvendab tööliste olukorda ja suurendab tööpuudust. Meie maal toob tootmise ja tööviljakuse järjekindel kasv kasu kogu ühiskonnale ja isiklikult igale töötajale.

Nõukogude inimesed püüavad igati tõsta tööviljakust ja parandada töö korraldust. Seda tõendab eriti selgesti üldrahvalik sotsialistlik võistlus, mis on hoogsalt arenenud meie maal.

Sotsialistlik võistlus on Nõukogude Liidu rahvamajanduse arendamises suur jõud. See on sotsialistliku majanduse kiire kasvu üks tähtsamaid tegureid. Sotsialistlikust võistlusest võtavad osa miljonid töötajad. Igaüks neist kannab hoolt tootmise parandamise eest. Võistlejate hulgas paistavad silma stahaanovlased oma meisterlikkuse ja saavutustega.

Stahaanovlik liikumine on sotsialistliku võistluse kõrgem aste. Sellest liikumisest osavõtjad teevad palju parandusi tootmise korraldamises ja tehnikas. Igas käitises on stahaanovlasi, kes on täitnud tootmisülesandeid kahesaja, kolmesaja ja veel rohkema protsendi võrra. Igas kolhoosis, traktorijaamas ja sovhoosis on eesrindlikke inimesi, kes ületavad töönorme.

Seltsimees Stalin õpetab: „Sotsialistlik võistlus ütleb: ühed töötavad halvasti, teised hästi, kolmandad veel paremini, jõua järele kõige parematele ja saavuta üldist tõusu.“¹

Eesrindlikud töölised ja kolhoosnikud tõmbavad endaga kaasa töökaaslasi ja annavad neile edasi oma kogemusi. Stahaanovlased näitavad suure tööviljakuse eeskujusid ja püüavad muuta oma saavutused töörahvahulkade ühisvaraks.

Bolševike partei juhib sotsialistlikku võistlust ja stahaanovlikku liikumist. Partei taotleb, et võistlejate tööpingutused annaksid kõige paremaid tulemusi. Iga kommunisti kohus on seista võistlejate ja stahaanovlaste esiridades ning olla eeskujuks kõigile töötajaile.

5. NÕUKOGUDE ÜHISKONNA MORAALNE JA POLIITILINE UHTSUS. NÕUKOGUDE PATRIOTISM

Kellest koosneb meie sotsialistlik ühiskond. Seltsimees Stalin märkis UK(b)P XVIII kongressil 1939. aasta märtsis, et meie maa ühiskondlik-poliitilises arenemises tuleb kõige tähtsamaks saavutuseks pidada ekspluataatorlike klasside

¹ V. I. Lenin ja J. V. Stalin, Sotsialistlikust võistlusest. Gospolitizdat, 1941, lk. 129 (v. k.).

jäänuste lõplikku likvideerimist, tööliste, talupoegade ja haritlaste liitumist ühiseks tööriudeks, nõukogude ühiskonna moraalse ja poliitilise ühtsuse kindlustumist ning meie maa rahvaste sõpruse süvenemist.

1939. aasta 17. jaanuaril läbiviidud üldise rahvaloenduse andmetel elas NSV Liidus tol ajal 170,5 miljonit inimest.¹ Nendest olid pooled (täpsemalt 49,7 protsenti) töölised ja teenistujad oma perekondadega, veidi vähem kui poole (umbes 47 protsenti) moodustasid talupojad-kolhoosnikud ja koopereerunud käsitöölised. Üksiktalupojad ja oma eramajapidamises ilma palgatööliseteta töötavad kodukäsitöölised moodustasid ühes perekondadega 1,5 protsenti.

Seega on sotsialismi võidu tagajärjel meie maal lõplikult likvideeritud ekspluataatorlikud klassid. Meil ei ole selliseid rühmi, kes ekspluateeriksid teisi rühmi ja elaksid teiste arvel. Nõukogude sotsialistlik ühiskond koosneb töötavaist klassidest — töolistest ja talupoegadest.

Nende klasside ilme on nõukogude võimu ajal põhjalikult muutunud. Nõukogude töölised ja talupojad on täiesti uued klassid, milliseid ei olnud vanal ajal, kapitalismi ajal.

Nõukogude Liidu töölisklassi nimetatakse sageli vana mälestuse järgi proletariaadiks. Kuid proletariaat on klass, kellel ei ole tootmisvahendeid ja keda ekspluateerivad kapitalistid. Nõukogude Liidus ei ole kapitalistide klassi ja tootmisvahendid kuuluvad riigile, mille juhtivaks jõuks on töölisklass. Töölisklassil ei puudu tootmisvahendid ja ta valdab neid ühes kogu rahvaga. Kui aga töölisklass valdab tootmisvahendeid ja kapitalistide klass on likvideeritud, siis on ka töölisklassi igasugune ekspluateerimine muutunud võimatuks. Seepärast ei võigi Nõukogude Liidu töölisklassi nimetada proletariaadiks.

NSV Liidu töölisklass on täiesti uus, ekspluateerimisest vabastatud töölisklass, kelle sarnast ajalugu varem ei tundnud. Nõukogude Liidu töölisklass hävitas kapitalistliku

¹ Pärast seda, kui aastail 1939—1940 Nõukogude Liiduga taas ühendati Ukraina ja Valge-Vene läänepiirkonnad, Bessaraabia, Leedu, Eesti ja Läti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik, kasvas NSV Liidu elanikkond enam kui 23 miljoni inimese võrra.

majandussüsteemi ja pani kehtima tootmisvahendite sotsialistliku omanduse. Kui eesrindlik klass juhib ta nõukogude sotsialistlikku ühiskonda ja suunab teda kommunismi teed mööda.

Põhjalikult on muutunud ka talurahvas. Varemalt mõisteti talurahva all väiketootjate klassi, kes on laiali pillatud üle terve maa, kes kohmitsevad üksikult oma väikes-tes majapidamistes nende mahajäänud tehnikaga ning keda mõisnikud, kulakud ja kaupmehed karistamatult ekspluateerivad. Kuid niisugust talurahvast meie maal enam ei ole.

Meie nõukogude talurahvas on täiesti uus talurahvas. NSV Liidus ei ole mõisnikke, kulakuid ega kaupmehi, kes võiksid talupoegi ekspluateerida. Nõukogude Liidu talurahvas on vabastatud ekspluateerimisest. Rõhuvus enamikus on ta kolhoositalurahvas, kes rajab oma töö ja oma omandi kollektiivsele tööle ja eesrindlikule tehnikale ning tootmisvahendite kollektiivsele ühisomandusele. Niisugust talurahvast inimkonna ajalugu varem ei tundnud.

Suured muutused on toimunud ka haritlaskonnas. Esiteks, on muutunud tema koosseis. Varemalt koosnes haritlaskond peamiselt varakate klasside — mõisnike ja kapitalistide — esindajaist. Nüüd on meie haritlaskond pärit töölisklassist, talurahva hulgast ja töörahva teistest kihtidest. Teiseks, on muutunud ka haritlaskonna tegevuse iseloom. Varemalt teenis ta valitsevaid ekspluataatorlikke klasse. Nüüd teenib haritlaskond rahvast.

Seltsimees Stalin rõhutab, et nõukogude haritlaskond „... on nüüd nõukogude ühiskonna üheõiguslik liige, kus ta ühes tööliste ja talupoegadega, ühes rakmes nendega ehitab uut klassideta sotsialistlikku ühiskonda“.¹ Sellist haritlaskonda inimkonna ajalugu varem ei tundnud.

Kõik need muutused ei tähenda veel seda, et on kadunud igasugused erinevused nõukogude ühiskonna üksikute rühmade vahel. NSV Liidu töölisklassi ja talurahva vahel on mõningad mitteolulised erinevused. Need tulenevad sellest, et meie maal on sotsialistliku omanduse kaks

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 452.

vormi, sotsialistlike ettevõtete kaks vormi. Nõukogude töölised töötavad riiklikes ettevõtteis ja saavad elatusvahendeid riigilt töötasu näol. Nõukogude talupojad töötavad oma kollektiivmajapidamistes ja saavad põhilisi elatusvahendeid nende kolhooside tuludest. Peale selle on neil abimajand, mis moodustab nende isikliku omandi.

Kuid vaatamata mõningaile erinevustele on Nõukogude Liidu töölised ja talupojad ühtse sotsialistliku ühiskonna töötajad. Nad tugevdavad kommunistliku partei juhtimisel üheskoos sotsialistlikku korda ja lähevad kommunismi poole.

Nõukogude Liidu töölisklass ja talurahvas on sõbralikud klassid. Koos nendega töötab ja võitleb kommunismi võidu nimel meie nõukogude haritlaskond.

Töölise, talupoegade ja haritlaste sõbralik koostöö. Töölise ja talupoegade liit kujunes nende ühises võitluses mõisnike ja kapitalistide vastu ning nõukogude võimu kehtestamise ja kindlustamise eest. See liit kõvenes ja tugevnes sotsialistliku ülesehitustöö aastail.

Toetudes töölise ja talupoegade liidule lahendasid partei ja Nõukogude riik ühiskonna sotsialistliku ümberkujundamise kõige raskemad ülesanded, miljonite talumajapidamiste sotsialismiteele pööramise ülesanded. Kolhoosikorra võidu tagajärjel on toimunud edasine lähenemine töölise ja talupoegade vahel. Kui varem nõukogude võimu toeks maal oli kehvtalupoeg, siis pärast sotsialismi võitu omandas nõukogude võim tõelise ja kindla toe kogu kolhoositalurahva näol.

Nõukogude ühiskonna sügav seesmine ühtsus on tema määratu suureks paremuseks, võrreldes ükskõik missuguse mittenõukoguliku korruga. Kapitalistlik ühiskond koosneb vaenulikest klassidest. Seal kestab kogu aeg äge klassivõitlus töölise ja kapitalistide, talupoegade ja mõisnike, ekspluateeritavate ja ekspluateerijate vahel. On selge, et mingisugusest kapitalistliku ühiskonna ühtsusest ei saa juttugi olla.

Teistsugused vahekorrad on kujunenud inimeste vahel sotsialismi ajal. Seltsimees Stalin ütles 1939. aastal: „Praeguse nõukogude ühiskonna iseärasus, erinevalt ükskõik

missugusest kapitalistlikust ühiskonnast, seisab selles, et temas ei ole enam antagonistlikke, vaenulisi klasse, ekspluataatorlikud klassid on likvideeritud, töölised, talupojad ja haritlased aga, kes moodustavad nõukogude ühiskonna, elavad ja töötavad sõbraliku koostöö alustel. Samal ajal kui kapitalistlikku ühiskonda lõhestavad lepitamatud vastuolud tööliste ja kapitalistide vahel, talupoegade ja mõisnike vahel, mis teeb tema siseolukorra ebakindlaks, ei tunne ekspluatatsiooni ikkest vabastatud nõukogude ühiskond niisuguseid vastuolusid, on vaba kokkupõrgetest klasside vahel ning kehastab tööliste, talupoegade ja haritlaste sõbralikku koostööd.“¹

Nõukogude sotsialistlikus ühiskonnas pole mingisuguseid erinevusi poliitilistes ja muudes õigustes tööliste, talupoegade ja haritlaste vahel, naiste ja meeste vahel, eri rahvustest ja rassidest kodanike vahel.

Vennalikult üksteist abistades töötavad miljonid nõukogude inimesed suure ühise ülesande teostamisel — nad ehitavad kommunistlikku ühiskonda. Nõukogude inimeste huvide, vaadete ja eesmärkide täielikku ühtsust ning nende koondumist nõukogude võimu ja kommunistliku partei ümber nimetame me nõukogude sotsialistliku ühiskonna moraalseks ja poliitiliseks ühtsuseks.

Nõukogude rahva moraalne ja poliitiline ühtsus põhineb tööliste ja talupoegade vankumatul sõbralikul liidul ning kõigi nõukogude rahvaste ühtsusel ja sõprusel. Sel määral, kuidas hävitati kõigis nõukogude vabariikides ekspluataatorlikud klassid ja organiseeriti sotsialistlik majandus, muutusid põhjalikult vastastikused vahekordad meie maa rahvaste vahel. Umbusalduse vahekordadest, nagu need olid mõisnike ja kapitalistide valitsuse ajal, muutusid nad sõbralikeks vahekordadeks.

Kommunistlik partei, keda juhivad suur juht ja õpetaja seltsimees Stalin, ühendab ja liidab kokku nõukogude rahva ühtseks võitmatuks jõuks. Seltsimees Molotov ütles: „Rahva moraalsel ja poliitilisel ühtsusel meie maal on ka

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 518.

oma elav kehastus. Meil on nimi, mis on muutunud sotsialismi võitude sümboliks. See nimi on ühtlasi nõukogude rahva moraalse ja poliitilise ühtsuse sümboliks. Teie teate, et see nimi on Stalin.“¹

Nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus väljendus ilmekalt kommunistide ja parteitute valimisbloki loomises nõukogude võimuorganite valimistel. Niisugust blokki ei saa üldse olla kodanlikes riikides. Kuid see osutus täiesti loomulikuks nähtuseks meie maal, kus ei ole enam vaenulikke klasse ning kus nõukogude rahva kõigi kihtide moraalne ja poliitiline ühtsus on vaieldamatu fakt. Pole midagi imestamisväärset selles, et valimistel nõukogudesse hääletavad kõik nõukogude inimesed üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki poolt.

Nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus avaldus eriti selgesti Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja lõpptulemuses. Kogu nõukogude rahvas asus nagu üks mees ennastalgavalt kaitsma nõukogude korda ja oma sotsialistlikku isamaad ning saavutas väljapaistvaid võite vaenlase üle.

Pärast Isamaasõja lõpetamist asus nõukogude rahvas üksmeelselt taastama ja arendama oma rahvamajandust. Täielikus üksmeeles ehitavad nõukogude inimesed kommunistlikku ühiskonda.

Nõukogude patriotism. Nõukogude sotsialistliku ühiskonna võimsaks edasiviivaks jõuks on nõukogude patriotism.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidu tulemusena said Venemaa töölised ja talupojad oma riigi pere-meesteks. See kutsus ellu palava armastustunde Nõukogude kodumaa vastu, nõukogude patriotismi tunde.

Enne Oktoobrirevolutsiooni kiusati taga ja rõhuti töölisi ja talupoegi Venemaal, nagu kodanlikes riikides veel praegugi. Kukatunud ekspluataatorite võimu ja võitnud kätte nõukogude võimu, said Venemaa töölised ja talupojad oma sotsialistliku isamaa. „Minevikus“, ütles seltsimees Stalin,

¹ V. M. Molotov, „Oktoobrirevolutsiooni kahekümnendaks aastapäevaks“. Partizdat, 1937, lk. 30 (v. k.).

„meil ei olnud ega saanud olla isamaad. Nüüd aga, kus me oleme kukutanud kapitalismi ja meil on tööliste võim, on meil isamaa ja me kaitseme selle iseseisvust.“¹

Nõukogude patriotism kasvas ja tugevnes meie rahvas ühes nõukogude sotsialistliku korra kasvu ja tugevnemisega. Nõukogude sotsialistlik ühiskond ei tunne klassivahelisi kokkupõrkeid ning kujutab endast tööliste, talupoegade ja haritlaste sõbralikku koostööd. Selle ühtekuuluvuse alusel arenesidki nõukogude ühiskonna sellised edasiviivad jõud, nagu moraalne ja poliitiline ühtsus, NSV Liidu rahvaste sõprus ja nõukogude patriotism.

Nõukogude patriotism põhjeneb sellel arusaamisel, et sotsialismil on suured paremused, võrreldes kapitalismiga. Nõukogude patriotism on armastus sotsialistliku kodumaa vastu, kus pole mõeldav ekspluateerimine ja rõhumine, see on armastus nõukogude sotsialistliku ühiskonnakorra vastu, mis erinevalt kõigist endistest ühiskondadest ja kapitalismist on rajatud tööliste, talupoegade ja haritlaste sõbraliku koostöö alustele.

Nõukogude riik on maailmas esimene riik, kes kaitseb valvsalt rahva huvisid ning hoolitseb väsimatult töötava rahva kõigi vajaduste ja nõuete eest. Nõukogude inimesed on oma elu ja saatuse loojad. Nad on omaendi kätega üles ehitanud sotsialismi, on kaitsnud seda rohkearvuliste vaenlaste vastu ja võitlevad visalt kommunismi võidu eest.

Bolševike partei ja Nõukogude riigi juhtimisel on nõukogude rahvas saavutanud suuri võite. Partei ja nõukogude võim kindlustasid meie maa töötavale rahvale õnneliku ja rõõmuküllase elu ning juhivad teda kommunismile. Bolševike partei ning tema suurte juhtide Lenini ja Stalini tegevuses leiavad nõukogude inimesed kodumaa ennastalgava teenimise suurimaid eeskujusid, julguse, eneseohverdamise, rahva huvidele andumuse, vaenlaste suhtes halastamatuse ja kommunismi suure idee eest võitlemise eeskujusid. Nõukogude patriotism väljendub suurimas armastuses ja piiritus usalduses bolševike partei ja seltsimees Stalini vastu.

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 289—290.

Kapitalistlikus ühiskonnas levitab kodanlus patriotismi sildi all rahvuslikke ja rassilisi eelarvamusi ning külvab vaenu ja põlgust teiste rahvaste vastu selleks, et mitmesugusest rahvusest töötajaid eemale juhtida võitlusest nende ühiste eluliste huvide eest. Nõukogude patriotismile on võõrad rahvuslikud eelarvamused.

Nõukogude Liidus tekkisid ja arenesid vanade kodanlike rahvaste varemeil uued sotsialistlikud rahvad, kes on palju tihedamini ühte liitunud kui ükskõik missugune kodanlik rahvas, sest, nagu ütleb seltsimees Stalin, „nad on vabad lepitamatuist klassivastuoludest, mis laostavad kodanlikke rahvaid, ja on palju üldrahvalikumad kui ükskõik missugune kodanlik rahvas.“¹ Need rahvad arenevad mitte vaenus, vaid tihedas koostöös üksteisega. Kõik nõukogude rahvad on teadlikud oma huvide ühtsusest ja on valmis rinnaga kaitsma oma ühist Nõukogude riiki. Nõukogude patriotism tugevdab NSV Liidu rahvaste ühtsust.

„Nõukogude patriotismi jõud seisab selles,“ ütleb seltsimees Stalin, „et tema aluseks ei ole rassilised või rahvuslikud eelarvamused, vaid rahva sügav ustavus ja truudus oma Nõukogude kodumaale ja kõigist meie maa rahvustest töötajate vennalik koostöö. Nõukogude patriotismis ühinevad harmooniliselt rahvaste rahvuslikud traditsioonid ja kogu Nõukogude Liidu töörahva ühised elulised huvid. Nõukogude patriotism ei killusta, vaid vastupidi, liidab kõik meie maa rahvad ja rahvused ühtseks vennalikuks perekse. Selles peitub Nõukogude Liidu rahvaste vankumatu ja üha tugevneva sõpruse alus.“²

Nõukogude inimeste armastus sotsialistliku kodumaa vastu ilmneb tegudes, tegelikus elus. Nõukogude patriotism on nõukogude inimeste valmisolek anda kõik jõud ja, kui vaja, ka elu sotsialistliku kodumaa hüvanguks, kommunismi hüvanguks. Nõukogude patrioot on aktiivne võitleja oma suure sotsialistliku isamaa õitsengu ja oma rahva õnne eest. Kümned miljonid nõukogude patrioodid võitlevad

¹ J. V. Stalin, Teosed, 11. köide, lk. 341 (v. k.).

² J. Stalin, „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1946, lk. 129.

ennastsalgavalt meie kodumaa võimsuse suurendamise ja kommunistliku ülesehitustöö uute võitude eest.

Nõukogude patriotism tähendab ääretut viha sotsialistliku kodumaa vaenlaste vastu ning vaprust lahingus ja kangelaslikkust tööriindel. Armastus sotsialistliku kodumaa vastu ja tema vaenlaste vihkamine andsid nõukogude inimestele suure ja võitmatu jõu Isamaasõjas aastail 1941—1945. Nõukogude patriotism oli nõukogude inimeste kangelaslikkuse, vapruste ja vankumatuse ammutamatuks allikaks nii riindel kui tagalas võitluse raskeil päevil saksa fašistlike röövvalutajate vastu.

Nõukogude patriotism väljendus eriti ilmekalt nõukogude rahva kangelaslikus töös rahuliku sotsialistliku ülesehitustöö ajajärgul. Sõjaseelsete stalinski viisaastakute jooksul on nõukogude inimesed, mehiselt võites kõiki raskusi, ennenägemata vaimustusega ehitanud tehaseid, vabrikuid, raudteid, kolhoose ja sovhoose, et suurendada meie maa võimsust ning üles ehitada ja tugevdada uut, sotsialistlikku ühiskonda. Sõjajärgsel ajajärgul töötab nõukogude rahvas kangelaslikult, et tõsta oma sotsialistliku kodumaa võimsust ja kindlustada kommunismi võitu.

Nõukogude inimesed on täiesti teadlikud sotsialistliku korra üleolekust igasugusest teisest ühiskondlikust korrast ja on õigustatult uhked sellele, et niisugune kord on esmakordselt maailmas loodud meie maal. Kuid nõukogude patriotism ei eralda meie inimesi teiste maade töötavast rahvast, vaid nõuab töötajate rahvusvahelise solidaarsuse kindlustumist. Nõukogude Liidu rahvad austavad kõigi maade rahvaste õigusi ja iseseisvust. Nad on alati valmis elama rahus ja sõpruses kõigi teiste rahvastega. See ongi aluseks meie riigi kasvavatele ja tugevnevatele sidemetele vabadustarmastavate rahvastega.

Nõukogude inimesed elavad ja võitlevad internatsionaalsi leninliku lipu all. Bolševike partei kasvatab nõukogude inimesi töötajate rahvusvahelise solidaarsuse kindlustamise vaimus.

V. I. Lenin kirjutas 1913. aastal ajalehes „Pravda“: „Vanale maailmale, rahvusliku rõhumise, rahvusliku tülitsemise või rahvusliku eraldamise maailmale seavad töölised

vastu kõigist rahvustest töötajate ühtsuse uue maailma, kus ei ole kohta mitte ühelgi eesõigusel ja kõige vähemalgi inimese rõhumisel inimese poolt.”¹

Nõukogude Liit tugineb mitte üksnes oma võimsatele sisemistele jõududele, vaid ka kõigi maade töötajate toetusele.

„NSV Liidu töölisklass“, ütleb seltsimees Stalin, „on osa kogu maailma proletariaadist, on tema eesmine väesalk, kuna meie vabariik on kogu maailma proletariaadi sünnitis. Pole kahtlust, et kui tal poleks olnud kapitalistlike maade töölisklassi toetust, siis ei oleks ta suutnud võimu enda käes hoida, ta poleks kindlustanud tingimusi sotsialistlikuks ülesehitustööks, — järelikult ei oleks tal olnud seda edu, mis tal on nüüd. NSV Liidu töölisklassi internatsionaalsed sidemed kapitalistlike maade töölistega, NSV Liidu tööliste vennalik liit kõigi maade töölistega — see on üks Nõukogude Vabariigi jõu ning võimsuse nurgakive.”²

Nõukogude inimesed on ustavad internatsionalismi vaimule, töötajate rahvusvahelise solidaarsuse vaimule. Oma kommunistliku ühiskonna võiduka ülesehitustööga lähendab nõukogude rahvas töölisklassi võitu kogu maailmas.

Nõukogude patrioodid töötavad pingeliselt sotsialistliku isamaa hüvanguks, olles teadlikud, et Nõukogude Liidu edusammud ergutavad piiritaguste maade töölisklassi ning tugevdavad temas usku oma jõududesse, usku oma võidusse kapitalismi üle. Teiselt poolt on meie vennad — kogu maailma proletaarlased — teadlikud, et mida tugevam on Nõukogude Liit, seda kindlam on ühtne sotsialistlik rinne, mis võitleb imperialismi jõudude vastu ning rahu, demokraatia ja sotsialismi eest.

Nõukogude inimesed on uhked sellele, et kogu maailmas ei ole teist rahvast, kellel oleks nii suuri teeneid inimkonna ajaloos kui meie nõukogude rahval. Nõukogude Liit on inimkonna ajaloos esimene kõigist rahvustest töötajate tõeline kodumaa. Just niisugusest kodumaast unistasid

¹ V. I. Lenin, Teosed, XVI köide, 3. trükk, lk. 390.

² J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn. 1945, lk. 429.

inimkonna parimad suurvaimud, just niisuguse kodumaa eest võitlesid sajandite vältel kõik rõhutatud klassid, just niisugune kodumaa on kogu maailma töölisklassi võitluse eesmärgiks.

Nõukogude rahvas on uhke sellele, et meie sotsialistlik ühiskond on eeskujuks kapitalistlike riikide proletaarlastele ja kõigile töötajatele, kes võitlevad oma vabanemise eest, et sotsialismi suured võidud NSV Liidus innustavad neid ründama kapitalistlikku korda.

LÜHIKOKKUVÕTE

Nõukogude sotsialistlik ühiskond erineb põhjalikult igast ekspluataatorlikust ühiskonnast. Kapitalistliku korra aluseks on tootmisriistade ja -vahendite eraomandus ning inimese ekspluateerimine inimese poolt.

Nõukogude korra aluseks on tootmisriistade ja -vahendite sotsialistlik omandus. NSV Liidus on hävitatud ekspluataatorlikud klassid ja inimese ekspluateerimine inimese poolt. Meie maal on sotsialistlikul omandusel kaks vormi: riiklik ja kooperatiivne-kolhooslik omandus.

Sotsialistliku omanduse valitsemise tõttu areneb nõukogude rahvamajandus plaanipäraselt. Rahvamajanduse arendamise plaanil on meie maal seaduse jõud. Riiklikud plaanid määravad ja suunavad kogu Nõukogude Liidu majanduselu. Meil ei ole ega saagi olla tootmise anarhiat, majanduskriise ja tööpuudust. Sotsialistliku majandussüsteemi paremused kapitalistliku majandussüsteemiga võrreldes tagavad rahvamajanduse järjekindla ja kiire arenemise ning töörahva heaolu tõusu.

Töö on sotsialistlikus ühiskonnas iga töövõimelise kodaniku kohuseks, põhimõttel: „kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma“. Stalinlikus Konstitutsioonis on kirja pandud NSV Liidu iga kodaniku õigus tööle. Inimese seisundi nõukogude ühiskonnas määrab tema töö. NSV Liidu kodanikele, kes on saavutanud suurt edu töös, kuulub üldine kuulsus ja austus.

Ekspluateerimise puudumine ja töötajate lugupeetud sei-

sund sotsialistlikus ühiskonnas on tekitanud uue suhtumise töösse. Sotsialistlik võistlus ja stahaanovlik liikumine on kommunistlikult töösse suhtumise väljendused.

Nõukogude ühiskond koosneb kahest sõbralikust klassist: töölistest ja talupoegadest, samuti ka haritlaskonnast. Nõukogude inimeste huvide täielikku ühtsust ning nende koonduumist nõukogude võimu ja kommunistliku partei ümber nimetame meie nõukogude sotsialistliku ühiskonna moraalseks ja poliitiliseks ühtsuseks.

Armastus nõukogude sotsialistliku kodumaa vastu innustab kõiki nõukogude inimesi ennastsalgavale tööle ja kangelas tegevusele. Elustav nõukogude patriotism on nõukogude sotsialistliku ühiskonna võimas edasiviiv jõud.

NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIK RIIK

1. MIS ON NÕUKOGUDE RIIK

Nõukogude riik on uut tüüpi riik. Kükutanud 1917. aasta oktoobris mõisnike ja kapitalistide võimu, purustas Venemaa proletariaat vana kodanlik-feodaalse riigi ja rajas uue, maailmas seninägematu tööliste ja talupoegade Nõukogude sotsialistliku riigi.

Lenin ja Stalin — Nõukogude riigi organiseerijad ja juhid — õpetavad, et ilma vana, kodanliku riigimasina lammutamiseta ja Nõukogude riigi rajamiseta ei suuda töötav rahvas üles ehitada sotsialistlikku ühiskonda.

Mis on riik ja kuidas see tekkis? Riik tekkis ühiskonna lõhenemise tagajärjel vaenulikeks klassideks, ta tekkis selleks, et ohjas hoida elanikkonna ekspluateeritavat enamikku ekspluateeriva vähemiku huvides. Riik on valitseva klassi poliitiline organisatsioon oma klassivaenlaste vastupanu mahasurumiseks ja ühe klassi valitseva seisundi säilitamiseks teiste klasside üle. Selleks otstarbeks on riigi käes sellised võimu teostamise vahendid, nagu sõjavägi, kohtud, politsei, karistusorganid jne.

Oli olemas ekspluataatorlike riikide kolm tüüpi: orjapidamisriik, feodaalriik ja kodanlik riik. Orjapidamisriigi abil hoidis orjapidajate klass sõnakuulmises orjade klassi. Feodaalriiki vajasid feodaalmõisnikud selleks, et säilitada oma võimu pärisorjade-talupoegade üle. Kodanlik riik on organisatsioon, mille abil kodanlus hoiab oma võimu all proletariaati ja kogu töötavat rahvast.

Selleks, et petta töötavat rahvast ja varjata oma riigi ekspluataatorlikku iseloomu, maskeerib kodanlus oma diktatuuri valitavate parlamentlike asutustega ja loob näilise demokraatia. Sõna „demokraatia“ tähendab rahvavalitsust.

Kuid mingisugust rahvavalitsust kodanlikes riikides ei ole ega saagi olla. Iga kodanliku riigi tõelisteks peremeesteks on suurkapitalistide liidud: trustid, aktsiaseltsid jt. Nii Inglismaal, kus on kuningas, kui ka Ameerika Ühendriikides, kus pole kuningat, ja Hispaanias, kus avalikult võimutseb fašism, kuulub kogu võim kapitalistidele. V. I. Lenin ütles: „Kodanlike riikide vormid on väga mitmekesised, kuid nende olemus on üks: kõik need riigid on ühel või teisel viisil lõpuks tingimata ikkagi kodanluse diktatuuriks.“¹

Nõukogude sotsialistlik riik erineb põhjalikult kõigist eelnenud riikidest. Kõik senini olemasolnud riigid olid ekspluataatorlike klasside tööriistaks, et maha suruda ekspluateeritavaid klasse. Nõukogude sotsialistlik riik on töötava rahva ekspluateerimisest ja rõhumisest vabastamise tööriistaks. Kõik senini olemasolnud riigid kujutasid endast diktatuuri, see on käputäie rõhujate piiramatut võimu ühiskonna töötava enamiku üle. Nõukogude sotsialistlik riik on töötava rahva, see on ühiskonna rõhuva enamiku võim.

Kõigi senini olemasolnud riikide eesmärgiks oli säilitada ja kindlustada ekspluateerimise ja rõhumise korda. Nõukogude sotsialistliku riigi eesmärgiks on hävitada igasugune inimese ekspluateerimise võimalus teise inimese poolt ning luua niisugune ühiskond, kus ei ole klasse ning kus kaob igasugune mahasurumise ja sundimise vajadus.

Nõukogude sotsialistlikku riiki on vaja selleks, et lõplikult purustada ekspluataatorlik kodanlik kord ning üles ehitada ja kaitsta vaenlaste vastu uut sotsialistlikku ühiskonda. Töölisklass — ühiskonna eesrindlik klass — juhib kogu töötavat rahvast. Tema ülesanne on viia kõiki teisi töötajaid võitlusse kapitalismi hävitamise eest. Ilma tööliklassi ja tema partei juhtimiseta pole võimalik saavutada sotsialismi võitu. Kommunistlik partei on Nõukogude sotsialistliku riigi juhtiv ja suunav jõud.

Kukutanud kodanluse diktatuuri ja toetudes töötavate talupoegade poolehoiule, pani Venemaa proletariaat keh-

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXI köide, 3. trükk, lk. 393.

tima proletariaadi diktatuuri. V. I. Lenin õpetas, et kui tõlkida proletariaadi diktatuuri teaduslik mõiste lihtsamasse keelde, siis tähendab see seda, et „... ainult teatav klass, nimelt linna ja üldse vabrikute ja tehaste töölised, tööstustöölised on võimelised juhtima kõiki töotajaid ja ekspluateeritavaid rahvahulki võitluses kapitali ikke kukutamiseks, selle kukutamise enese kestel, võitluses võidu saavutamise ja kindlustamise eest, uue, sotsialistliku ühiskonnakorraloomisel, kogu võitluses klasside täieliku hävitamise eest.“¹

Proletariaadi diktatuuri ülesanded. Pannes kehtima proletariaadi diktatuuri lähtus meie maa tööliklass sellest, et pärast ekspluateerijate võimu kukutamist ei lõpe klassivõitlus, vaid muutub veelgi teravamaks ja võtab uue kuju. Kukatatud ekspluataatorlikud klassid osutavad ägedat vastupanu uuele valitsemiskorrale ning püüavad kaotatud võimu tagasi võita ja uuesti jalule seada kodanlik-feodaalset korda. Uhel maal kukutatud kapitalistid võitlevad võitnud tööliste ja talupoegade vastu, toetudes rahvusvahelise kodanluse abile.

Nõukogude sotsialistliku riigi ülesanne seisab selles, et maha suruda kukutatud ekspluataatorlike klasside vastupanu sisemaal, kindlustada riiki välismaiste imperialistide kallaletungide vastu, koondada kogu töötav rahvas tööliklassi ümber ja viia nad võitlusse uue sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

J. V. Stalin märgib: „Kodanlust võita ja tema võimu kukutada võib revolutsioon ka ilma proletariaadi diktatuurita. Kuid kodanluse vastupanu mahasurumiseks, võidu säilitamiseks ja edasiminekuks sotsialismi lõpliku võiduni pole revolutsioon enam võimeline, kui ta teataval oma arenemise astmel ei loo oma põhitoena spetsiaalset organit proletariaadi diktatuuri näol.“²

Seltsimees Stalin tähendab, et proletariaadi diktatuuril on kolm peäülesannet:

1) murda revolutsiooni poolt kukutatud ja eksproprie-

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIV köide, 3. trükk, lk. 336.

² J. V. Stalin, Teosed, 6. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn 1948, lk. 107.

ritud mõisnike ja kapitalistide vastupanu, likvideerida kõik nende katsed kapitali võimu uuesti jalule seada;

2) organiseerida ülesehitustööd kogu töötava rahva proletariaadi ümber koondamise vaimus ja teha seda tööd suunas, mis valmistab ette klasside likvideerimise ja nende hävitamise;

3) relvastada revolutsioon, organiseerida revolutsiooni armee Nõukogude riigi kaitsmiseks välisvaenlaste vastu.

Kommunistliku partei poolt juhitud töölisklass teostab neid põhiülesandeid tihedas liidus töötava talurahva laialdaste hulkadega. Proletariaadi diktatuur on töölisklassi ja töötava talurahva hulkade liidu vorm, kusjuures töölisklass on selle liidu juhtivaks jõuks. Töölisklassi ja talurahva liit on Nõukogude riigi põhialus. Seepärast juhivadki Lenin ja Stalin püsivalt tähelepanu vajadusele tugevdada tööliste ja talupoegade liitu ning hoida seda kui silmatera.

Nõukogude sotsialistliku riigi arenemine. 1939. aastal ütles seltsimees Stalin oma aruandekõnes UK(b)P kaheksateistkümnendal kongressil, et Oktoobrirevolutsioonist alates on meie sotsialistlik riik oma arenemises läbi teinud kaks peafaasi.

Esimene faas on ajajärk Oktoobrirevolutsioonist kuni ekspluataatorlike klasside likvideerimiseni. Nõukogude riigi põhiülesandeks sel ajajärgul oli kukutatud klasside vastupanu mahasurumine, maa kaitse organiseerimine intervendite likvideerimisest kuni sotsialistliku majandussüsteemi mine ning tingimuste ettevalmistamine kapitalistlike elementide likvideerimiseks.

Teine faas on ajajärk linna ja maa kapitalistlike elementide likvideerimisest kuni sotsialistliku majandussüsteemi täieliku võiduni ja NSV Liidu uue konstitutsiooni vastuvõtmiseni. Nõukogude riigi põhiülesandeks sel ajajärgul oli kogu maal sotsialistliku majanduse organiseerimine ja kapitalistlike elementide viimaste jäänuste likvideerimine, kultuuri revolutsiooni organiseerimine ning täiesti ajakohase sõjaväe organiseerimine riigi kaitseks.

Seltsimees Stalin ütleb, et vastavalt sellele on muutunud ka meie sotsialistliku riigi funktsioonid. Nõukogude riigi arenemise teisel faasil on kadunud, välja surnud sisemaine

sõjalise mahasurumise funktsioon, sest eksploatatsioon on hävitatud, ekspuataatoreid enam ei ole ning ei ole kedagi maha suruda. Mahasurumise funktsiooni asemele on tekkinud riigil sotsialistliku omandi kaitsmise funktsioon rahva vara varastajate ja kõrvaldajate vastu. Endiselt on täielikult säilinud riigi sõjalise kaitse funktsioon imperialistide kallaletungide vastu. Järelikult on säilinud sotsialistliku riigi relvastatud jõud. Säilinud on ka karistusorganid ja luureasutused, mis on vajalikud kodanlike riikide poolt meie maale saadetud spioonide, kahjurite ja mörvarite kinnipüüdmiseks ja karistamiseks. On säilinud ja areneb hoogsalt riigiorganite majanduslik-organisatoorse ja kultuurilis-kasvatusliku töö funktsioon.

Meie riigi peaülesanne sisemaal seisab nüüd rahulikus majanduslik-organisatoorses ja kultuurilis-kasvatuslikus töös. Mis puutub meie sõjaväesse, karistusorganeisse ja luureasutustesse, siis ei ole nende teravik enam pööratud sisemaale, vaid väljapoole, välisvaenlaste vastu. Kui meie rahva rahulikku ülesehitavat tööd takistas fašistliku Saksamaa ootamatu kallaletung, pani partei ja nõukogude võim liikvele rahva kõik jõud võitluseks vaenlase vastu ja saavutas täieliku võidu.

Rahuliku ülesehitustöö aastad ja Suur Isamaasõda näitasid kogu maailmale Nõukogude sotsialistliku riigi paremusi, võrreldes ükskõik missuguse kapitalistliku riigiga, ning kui sügavasti on nõukogude kord seotud rahvaga ja kui ennastalgavalt ustav on meie rahvas oma kallile nõukogude võimule.

Pärast Isamaasõjas saavutatud võitu arendab Nõukogude riik Lenini-Stalini partei juhtimisel hoogsat tegevust rahvamajanduse taastamise ja edasiarendamise alal ning hoolitseb väsimatult teaduse ja kultuuri õitsengu ning töötava rahva heaolu tõstmise eest.

Väljunud sõjast veel tugevamana, kaitseb Nõukogude riik valvsalt meie maa huve ning võitleb visalt ja järjekindlalt rahvaste vahel püsiva demokraatliku rahu maksmapanemise eest. Ta kindlustab Nõukogude riigi üleminekut sotsialismilt kommunismile.

2. NÕUKOGUDE VÕIM ON KÕIGE DEMOKRAATLIKUM VÕIM MAAILMAS

Tööraha saadikute nõukogud on NSV Liidu poliitiline alus. Missugune on see uus riiklik organisatsioon, mille abil töölisklass surub maha kodanluse vastupanu ja kindlustab sotsialismi võidu? See on nõukogud. Nõukogud on proletariaadi diktatuuri poliitiline vorm.

Mõni päev pärast nõukogude võimu kehtimapanekut kirjutas Lenin: „Seltsimehed töötajad! Pidage meeles, et teie ise valitsete nüüd riiki... Teie nõukogud on nüüdsest peale riigivõimu-organid, täievõimulised, otsustavad organid.“¹

NSV Liidu Konstitutsioonis on öeldud: „NSV Liidu poliitiliseks aluseks on mõisnike ja kapitalistide võimu kukutamise ja proletariaadi diktatuuri kättevõitmise tulemusena võrsunud ja tugevnenud tööraha saadikute nõukogud.“ Tööraha saadikute nõukogud on kõige massilisemad organisatsioonid, mis ühendavad meie maa kõigist rahvustest töölisi, talupoegi ja haritlasi.

Tööraha saadikute nõukogud teostavad kogu riigivõimu igas nõukogude sotsialistlikus vabariigis ja kogu Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidus. Nõukogude Liidu Konstitutsioonis on kirja pandud: „Kogu võim NSV Liidus kuulub linna ja maa töörahvale tööraha saadikute nõukogude näol.“

Nõukogud on rahvale kõige lähem ja omasem võim. Lenin kirjutas nõukogudest: „See on võim, mis on avatud kõigile, teeb kõik hulkade silmade all, on hulkadele kättesaadav, lähtub otseselt hulkadest ning on rahvahulkade ja tema tahte otsene ja vahetu organ.“²

Suure uhkusega ütlevad nõukogude kodanikud oma riigi kohta:

„Meie riik — see oleme meie ise!“

Nõukogude kord on äratanud miljoneid töötajaid teadlikule poliitilisele elule. Kõigil riikliku ja majandusliku tege-

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXII köide, 3. trükk, lk. 55.

² V. I. Lenin, Teosed, XXV köide, 3. trükk, lk. 440.

vuse aladel ajavad meil kõiki asju rahva hulgast tõusnud inimesed. Rahvahulkade revolutsiooniline energia ja loominguiline isetegevus on Nõukogude riigi jõu ja võimsuse ammutamatu allikas.

Nõukogude võimule kuulub rahvahulkade täielik usaldus ja armastus. Nõukogud on loendamatute niitidega seotud tööliste ja talupoegade, kogu töötava rahvaga. Viimastel valimistel valis rahvas NSV Liidu Ülemnõukogusse, liiduja autonoomsete vabariikide ülemnõukogudesse ja kohalikesse nõukogudesse poolteist miljonit saadikut: töölisi, talupoegi ja haritlasi.

Nõukogud ühendavad mitmesugustest rahvustest ja rassidest töötajaid. Nad soodustavad NSV Liidu kõigist rahvustest töötajate ühteliitmist. Rahvaste koostöö ja sõprus on paljurahvuselise Nõukogude riigi jõu võimsaks allikaks.

Nõukogude võim on tõeliselt rahvalik, kõige demokraatlikum ja kõige autoriteetsem võim maailmas. Ta on kindlustanud meie maa kogu töötavale rahvale osavõtu riigivalitsemisest. Kogu nõukogude võimu tegevus taotleb rahva hüvangu.

Teistsugune olukord on kapitalistlikes riikides. Seal kuulub võim mitte töötajaile, vaid kapitalistidele. Just neile kuulub otsustav sõna küsimuste lahendamisel, mis puudutavad valitsuse koosseisu, parlamendisaadikute valimisi ja iga kodanliku riigi ametniku määramist või vallandamist, alates politseinikust ja lõpetades presidendiga. Kodanlus püüab veenda töötavat rahvast, nagu oleks viimasel vaba voli valida parlamenti ükskõik keda ja ametisse seada ükskõik missugust valitsust. Tegelikult on see algusest kuni lõpuni pettus.

Ameeriika Ühendriikides valitseb kogu maa poliitilist elu kapitalistide-monopolistide ja suurpankurite väikesearvuline rühm. Nende eesotsas seisavad Rockefelleri, Dupont' ja teiste perekonnad. Ainuüksi Morgani perekond valdab 30—35 miljardi dollari suurust varandust. Asudes Ameerika Ühendriikides kõige tähtsamail kohtadel viivad suurkapitalistid, pankurid ja börsitegelased läbi seadusi pankade ja monopolide huvides ning tööliste ja kogu töötava rahva vastu.

Seltsimees Stalin ütleb: „Kes ei teaks, et üheski kapitalistlikus „riigis“ ei saa kujundada valitsust suurte rahameeste tahtmise vastu: tarvitseb ainult avaldada rahalist survet ja ministrid lendavad oma kohtadelt nagu meeletud. See on pankade tõeline kontroll valitsuste üle, hoolimata parlamentide näilisest kontrollist.“¹

Nõukogude kodanike suured õigused. Nõukogude võim on kindlustanud meie maa kõigile kodanikele sellised õigused, milliseid ei ole ega saagi olla kapitalistlike riikide töörahval. Need õigused on fikseeritud meie maa põhiseaduses — NSV Liidu Konstitutsioonis.

Erinevalt kodanlike riikide konstitutsioonidest ei piirdu Nõukogude Konstitutsioon kodanike vabaduste deklareerimisega, vaid, mis kõige tähtsam, ta näitab siinsamas ära, kuidas need õigused on tegelikult kindlustatud ning tagab nende tegeliku ellurakendamise. Sellepärast, nagu ütleb seltsimees Stalin, ei ole Nõukogude Konstitutsiooni demokraatlik „tavaline“ demokraatlik üldse, vaid sotsialistlik demokraatlik.

Nõukogude riik annab kõigile NSV Liidu kodanikele õiguse tööle ja kindlustab selle õiguse tegelikult. See tähendab, et igal Nõukogude Liidu kodanikul on õigus saada garanteeritud tööd ning töö hulgale ja kvaliteedile vastavat töötasu.

Õigus tööle on nõukogude inimeste suur saavutus, millest kõigi kapitalistlike riikide töörahvas võib ainult unistada. Neis riikides ei ole ega saagi olla õigust tööle. Kapitalistlikus maailmas on alati olemas suured töötatöölise armeed. Kapitalist võib töölise igal ajal ettevõttest välja visata. Kodanlike riikide seadused ei anna töölisele mingisuguseid õigusi töö saamiseks. Kapitalistliku ühiskonna aluseks on rikaste päevavaraste õigus kurnata võõrast jõudu. Seda õigust kaitsevad kõigi kodanlike riikide konstitutsioonid ja seadused.

Meil, Nõukogude Liidus, võib iga inimene tööd saada sellepärast, et NSV Liidu rahvamajandust juhitakse plaanipäraselt ja see areneb järjekindlalt, sellepärast, et meil ei

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“, 10. trükk, lk. 174 (v. k.).

ole ega saagi olla majanduskriise. NSV Liidu Konstitutsioonis on öeldud: „Õigus tööle kindlustatakse rahvamajanduse sotsialistliku organisatsiooniga, nõukogude ühiskonna tootmisjõudude järjekindla kasvuga, majanduskriiside võimaluse kõrvaldamisega ja tööpuuduse likvideerimisega.”

Nõukogude riik andis kõigile kodanikele õiguse puhkusele. See õigus on tagatud sellega, et meie maal on pandud kehtima 8-tunnine tööpäev töölistele ja teenistujatele, selle lühendamisega raskete töötingimustega kutsealadel kuni 7—6 ja isegi 4 tunnini. Peale puhkepäevade antakse töölistele ja teenistujatele iga aasta palgalist puhkust. Töötajate kasutuses on puhkekodud, sanatooriumid, kultuurihooned, klubid, teatrid, kinod, raamatukogud, lugemistoad, pargid, spordiväljakud.

Niisugust olukorda ei ole ega saagi olla kodanlikes riikides. Kodanlus ei hoolitse tööliste puhkuse ja töötingimuste parandamise eest, vaid hoolitseb ainult selle eest, et tööliste tööst rohkem kasumeid välja pressida.

Nõukogude riik annab NSV Liidu kodanikele õiguse ainelisele kindlustusele nii vanaduses kui ka haiguse ja töövõime kaotamise korral. Nõukogude riik rakendab oma kulul tööliste ja teenistujate sotsiaalkindlustuse, maksab neile pensione ja abirahasid haiguse ja töövõime kaotamise korral. Riik annab kõigile kodanikele tasuta arstiabi. Tööraha kasutusse on antud laialdane kuurortide võrk. Kolhoosnikud saavad nii vanas eas kui ka haiguse ja töövõime kaotamise puhul ainelise kindlustuse oma kolhoosilt, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale.

Hoopis teine olukord valitseb kodanlikes riikides. Seal peab tööline oma vähesest sissetulekust tasuma enda ravimise eest. Tema jaoks ei ole tasuta ravimist, puhkekodusid ja sanatooriume.

Uks arst, kes pikemat aega oli elanud Ameerika Ühendriikides ja hiljuti ümber asunud Nõukogude Armeeniasse, jutustab: „Mingisugusest riiklikust tervishoiust ei saa jutugi olla Ameerikas ja eriti selles osariigis, kus ma elasin. Kehval inimesel Ameerika Ühendriikides tõsiselt haigestuda — tähendab kannatada hiiglasuurt viletsust. Meie linnas tõusis maks ühe päeva haiglas viibimise eest 10 dol-

larini, mis muidugi käib kehvall inimesel üle jõu. On iseloomustav, et isegi esmaabi andmise eest tuleb tasuda. Kui näiteks inimene murdis jala ja ta toimetati tänavalt haiglasse, siis peab ta selle eest maksma. Kui tal aga raha ei ole, siis kirjutatakse ta asjad üles ja müüakse oksjonil maha, tema pension, kui ta seda saab, pannakse aresti alla, tehakse mahaarvamisi tema palgast, kui kannatadasaanu töötab jne. Lühidalt, haigla saab oma dollarid kätte, kuid mis sünnib kannatadasaanuga, see kedagi ei huvita."

Töövõime kaotuse puhul vallandatakse tööline kapitalistlikes riikides otsekohe, seejärel aga ulu kas või hundina — kel on asja invaliidiga! Kui jõuab kätte vanadus, siis heidetakse tööline tehase väravate taha. Ent vanadus saabub kapitalistlikus ühiskonnas varakult. Ameerika tehaste väravatel võib leida kuulutusi: „Ule 40 aasta vanuseid isikuid me tööle ei võta“.

Talupojad kapitalistlikes riikides elavad alatises hirmus oma tuleviku pärast. Kui juhtub viljaikaldus, haigus, vigastus või loomataud, siis variseb talupoja majapidamine kokku. Abi ei ole talupojal kusagilt loota. Miljonid talupojad kodanlikes riikides laostuvad.

Nõukogude riik andis kõigile kodanikele õiguse haridusele. See õigus on kindlustatud koolide ja kõrgemate õppeasutuste laialdase võrguga ning emakeelse õpetusega. Meie maal on maksma pandud üldine kohuslik ja tasuta seitsmeklassiline haridus. Kõrgemais koolides saab suur osa üliõpilasi riiklikke stipendiume. Tööõpetus on samuti tasuta. Tööstus- ja raudteekoolides, vabrikukoolides, spetsiaalseis tööstus- ja sõjakoolides saavad õpilased tasuta mitte ainult haridust, vaid ka täieliku ülalpidamise, sissesõitnud õpilased aga ka korteri. Ainult keskkoolide kolmes viimases klassis ja kõrgemais õppeasutustes võetakse väikest õppemaksu. Olulisema osa õpetamise kuludest neis klassides ja kõrgemais koolides võtab enda kanda Nõukogude riik.

Kodanlikes riikides saavad haridust peamiselt rikaste inimeste lapsed. Ameerika Ühendriikides ei saa mitu miljonit last üldse kooliharidust. 3 miljonit inimest Ameerika Ühendriikide täiskasvanud elanike hulgast pole kunagi koolis käinud, 10 miljonit inimest aga on saanud niivõrd

puuduliku hariduse, et nad on peaaegu kirjaoskamatud. Kõigi maade kodanlus arvab, et rahvas ei vaja haridust. „Rahvale on haridus mürk!“ kisasid saksa fašistid.

Töötava rahva huvides ja sotsialistliku korra kindlustamiseks tagab Nõukogude Konstitutsioon kõigile NSV Liidu kodanikele: a) sõnavabaduse, b) trükivabaduse, c) koosolekute vabaduse ja d) tänav-rongkäikude ja meelevalduste vabaduse.

Neid nõukogude kodanike õigusi kindlustatakse sellega, et meie maal on töörahva ja tema organisatsioonide käsutuses trükikojad, paberitagavarad, kirjastused, raadiojaamad, ühiskondlikud hooned ja muud nende õiguste teostamiseks vajalikud ainelised tingimused.

Nõukogude võim loob kõik võimalused rahvahulkade organisatsioonilise isetegevuse ja poliitilise aktiivsuse arendamiseks. Nõukogude Konstitutsioon tagab kõigile NSV Liidu kodanikele õiguse ühineda ühiskondlikesse organisatsioonidesse: ametiühinguisse, kooperatiiv-koondistesse, noorsoo-organisatsioonidesse, spordi- ja kaitseorganisatsioonidesse, kultuurilistesse, tehnilistesse ja teaduslikesse ühinguisse. Nõukogude Liidu kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud tööliklassi ja töötava rahva teiste kihide ridadest ühinevad Üleliidulisse Kommunistlikku (bolševike) Parteisse.

Nõukogude riik tagab kodanikele isiku- ja korteripuutumatus ning kirjavahetuse saladuse.

Naisele antakse Nõukogude Liidus mehega võrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Kapitalistlikes riikides on naine alandatud seisukorras. Tal on raskem tööd leida, raskem haridust saada ja tööskest omandada. Meestega ühesuguse töö eest saavad naised vähem tasu. Inglismaal saavad naised 50—65 protsenti sellesama kutseala meeste palgast. Ameerika Ühendriikides ulatub naiste töötasu töötlevas tööstuses vaevalt 60 protsendini meeste töötasust.

Naisele on kapitalistlikes riikides raskendatud ligipääs poliitilisele ja kultuurilisele tegevusele. Mitte üheski kodanlikus riigis ei ole naiste ja meeste täielikku võrdsust.

Eriti raske on naise olukord Idamaade kapitalistlikes riikides ja asumaades, kus naised praegugi müüakse nagu orje.

Nõukogude riigis on kaotatud naiste õiguste ja huvide nurjatu kitsendamine. Naisel on mehega võrdne õigus tööle, mehega võrdsele töötasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele. Riik kindlustab ema ja lapse huvide kaitse, annab abi lasterikastele ja vallasemadele, võimaldab naisele raseduse puhul puhkeaja palga edasimaksimisega. Meie maal on loodud laialdane sünnitusmajade, lastesõimed ja lasteaedade võrk.

Partei ja riigi hoolitsuse tõttu on nõukogude naisel võimalik end avaldada võrdselt mehega kõigil elualadel. Nõukogude naine on Nõukogude riigi ja kommunistliku ühiskonna aktiivne ülesehitaja.

Nõukogude Liidu kõik kodanikud, sõltumata nende rahvusest ja rassist, on üheõiguslikud kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel. Stalinlik Konstitutsioon toonitab, et seadus karistab igasugust kodanike õiguste kitsendamist või eesõiguste kehtimapanekut sõltuvalt kodanike rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, samuti ka igasuguse rassilise või rahvusliku erandi tegemise või vihkamise ja põlguse jutlustamist.

Teistsugune on olukord kapitalistlikes riikides. Ühed rahvused kasutavad seal igasuguseid eeliseid, kuna teiste rahvuste õigusi igati piiratakse. Kapitalistlikes riikides jutlustatakse avalikult rassilist ja rahvuslikku vihkamist. Eriti rängalt rõhutakse asumaade ja sõltuvate riikide rahvaid. Käputäis imperialistlikke koloniaalriike hoiab oma orjuses suuremat osa maailma elanikkonnast.

Nõukogude kodanike põhikohused. Kapitalistlikes riikides on kõik õigused antud kodanlusele, kuna kõik kohused on pandud töötavale rahvale. Töölised ja talupojad teevad tööd, kapitalistidele ja mõisnikele aga kuulub õigus kasutada nende töövilja. Ei tule imestada, et kapitalistlike riikide töörahvas püüab kõrvale hoiduda kodanliku riigi poolt temale pealepandud kohuste ja temale võõra ekspluataatorite võimu poolt antavate seaduste täitmisest.

Hoopis teisiti suhtuvad oma kohustesse nõukogude inimesed. Nõukogude võimu ajal paneb töörahvas ise

maksma oma seadused ja täidab neid ise. Nõukogude riigis ei ole õigusi ilma kohusteta, nagu ei ole ka kohuseid ilma õigusteta. Nõukogude kodanikule pealepandud iga kohustus vastab tema põhilistele elulistele huvidele. Kõik nõukogude inimesed on huvitatud sellest, et igati kindlustada nõukogude sotsialistlikku korda ja saavutada üleminek sotsialismilt kommunismile. Selleks on tarvis, et iga NSV Liidu kodanik ausasti täidaks Nõukogude Konstitutsiooni poolt kõik temale pealepandud kohused.

Millised on siis need kohused?

NSV Liidu kodaniku esimeseks kohuseks on rangelt kinni pidada NSV Liidu Konstitutsioonist ja täita Nõukogude riigi seadusi. NSV Liidu Stalinlik Konstitutsioon on seadusandlikult kinnitanud uue sotsialistliku korra meie maal.

Stalinlikust Konstitutsioonist kõrvalekaldumatu kinnipidamine on meie kodumaa õitsengu ja võimsuse ning tema kodanike heaolu vajalikuks tingimuseks. Nõukogude seadustes on väljendatud töörahva tahe. Neis on kirja pandud see, mida töötava rahva esindajad on tunnistanud vajalikuks ellu viia kogu nõukogude ühiskonna huvides. Nõukogude seaduste rikkumine kahjustab nõukogude sotsialistliku ühiskonna huve.

Nõukogude kodaniku üheks tähtsamaks kohuseks on rangelt pidada töödistsipliini. Mida paremini töötavad tööliised ja kolhoosnikud, seda rikkamaks muutub meie riik, meie ühiskond, seda kõrgemale tõuseb tööliste ja kolhoosnikute aineline tase. Töödistsipliini rikkumine takistab meie käitiste ja kolhooside normaalset tööd. Iga nõukogude kodanik on kohustatud rangelt pidama töödistsipliini ning ausalt ja kohusetruult töötama kodumaa hüvanguks.

Nõukogude kodanik peab hoidma ja kindlustama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit. Ühiskondlik, sotsialistlik omand on nõukogude korra püha ja puutumatu alus ning kodumaa rikkuse ja võimsuse allikas, kõigi töötajate jõuka ja kultuurse elu läte. Iga töötaja on eluliselt huvitatud sellest, et kindlustada ja rohkendada ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit. Iga nõukogude kodanik peab olema valvas ja aitama võimuorganeil kaitsta sotsialistlikku

omandit rahvavara riisujate eest ning otsustavalt võitlema korratu majandamise ja ühiskondlikku varasse hooletult suhtumise vastu.

NSV Liidu kodanikud on kohustatud ausalt täitma oma ühiskondlikke kohuseid ja austama sotsialistliku ühiselu reegleid. Täita ühiskondlikku kohust tähendab teadlikult suhtuda oma kohusesse sotsialistliku ühiskonna vastu ja teha kõike seda, mis on tarvilik ja kasulik sotsialistliku ühiskonna tugevdamiseks ja Nõukogude kodumaa hüvanaguks. Nõukogude kodanik seab ühiskondlikud huvid isiklikest huvidest kõrgemale ja võitleb otsustavalt selle vastu, mis tekitab kahju sotsialistlikule ühiskonnale. Nõukogude ühiskond nõuab oma liikmeilt, et nad vennalikult abistaksid üksteist, kõvendaksid sõprust rahvaste vahel, suhtuksid naisesse kui üheõiguslikku ühiskonnaliikmesse, hoolitseksid laste ja vanade eest, austaksid inimese väärikust ning oleksid ausad ja õiglased.

NSV Liidu iga kolhoosniku püha kohus on oma sotsialistliku isamaa kaitsmine. Nõukogude riik lõi oma Relvastatud Jõud, kes seisavad valvsalt meie Nõukogude kodumaa kaitsel. Sõjaväeteenistus nende ridades on nõukogude kodanike aukohuseks. Relvastatud Jõud organiseeritakse üldise sõjaväekohustuse seaduse alusel. Kõik meessoost nõukogude kodanikud, vahet tegemata rahvuse, rassi, usutunnistuse, hariduse, sotsiaalse päritolu ja seisundi vahel, on kohustatud läbi tegema sõjaväeteenistuse Nõukogude Liidu Relvastatud Jõudude koosseisus.

Nõukogude riik nõuab kõigilt NSV Liidu kodanikelt igal tingimusel ja iga hinna eest kaitsta Nõukogude riigi huve. Kodumaa reetmist, vandemurdmist, üleminekut vaenlase poole, riigi sõjalise võimsuse kahjustamist ja salakuulamist karistatakse seaduse täie rangusega kui kõige raskemat kuritegu.

Nõukogude valimissüsteem. Nõukogude demokratism ilmneb silmanähtavalt NSV Liidu valimissüsteemis. Kõik riigivõimu-organid — külanõukogust kuni NSV Liidu Ülemnõukoguni — valitakse rahva poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel.

Üldine valimisõigus tähendab, et NSV Liidus on valimis-

õigus kõigil mõlemast soost kodanikel, sõltumata rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest, haridusest, sõltumata sellest, kas elavad nad püsivalt ühel kohal või vahetavad elukohta, millisest klassist või ühiskondlikust kihist nad on pärit ning milline on nende varanduslik seisund. Võrdselt kõigi kodanikega on valimisõigus ka isikutel, kes on sõjaväeteenistuses.

Õigus valida saadikuid riigivõimu-organisse on NSV Liidu mõlemast soost kodanikel, kes on saanud 18-aastaseks. NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuks võidakse valida iga nõukogude kodanik, kes on saanud 23-aastaseks. Liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogude saadikuks võidakse valida iga nõukogude kodanik, kes on saanud 21-aastaseks, ning kohaliku nõukogude saadikuks võidakse valida iga kodanik, kes on saanud 18-aastaseks.

Seega on NSV Liidu kogu täiskasvanud elanikkonnal õigus osa võtta riigivõimu-organite valimistest. Ainukese ja täiesti arusaadava erandi moodustavad nõdrameelsed ja isikud, kellelt valimisõigus on ära võetud kohtuotsuse põhjal (kohtuotsuses kindlaksmääratud ajaks).

Ühetaoline valimisõigus tähendab, et kõik valijad võtavad valimistest osa võrdsetel alustel ning et kellelgi ei ole mingisuguseid erilisi õigusi ja eesõigusi. Igal valijal on üks hääl.

Otsene valimisõigus tähendab, et NSV Liidu kodanikud valivad saadikuid kõigisse võimuorganisse, alates küla- ja linnanõukogust ja lõpetades NSV Liidu Ülemnõukoguga, mitte valijameeste kaudu, vaid otseselt ise. NSV Liidu iga kodanik võtab osa kõigi võimuorganite valimistest.

Salajane hääletamine tähendab, et keegi ei või teada, kelle poolt valija oma hääle annab. Valija teostab hääletamist salaja, erilises ruumis, kus keegi peale tema ei või viibida. Selline kord tagab hääletamise täieliku vabaduse.

Kandidaatide ülesseadmise õigus on ühiskondlikel organisatsioonidel ja ühinguil: kommunistliku partei organisatsioonidel, tööliste ja teenistujate ametiühinguil, ühistege-likel organisatsioonidel, noorsoo-organisatsioonidel ja kultuuriühingutel. Saadikukandidaate seatakse üles tööliste

ja teenistujate üldkoosolekuil ettevõtetes, talupoegade üldkoosolekul kolhoosides, külades ja valdades, sovhooside tööliste ja teenistujate koosolekul sovhoosides ning sõjaväelaste koosolekul sõjaväeosades.

Seega seab saadikukandidaate nõukogudesse üles rahvas ise. Rahvas ise oma esindajate näol võtab osa valimiste organiseerimisest ja nende läbiviimise kontrollist. Selleks moodustatakse töötava rahva ühiskondlike organisatsioonide esindajaist valimiskomisjonid.

Teisiti on lood kapitalistlikes riikides. Kodanlike riikide konstitutsioonid ja valimisseadused on koostatud nii, et paljud kodanikud on kas täiesti valimisõigusest ilma jäetud või nad võivad seda õigust kasutada ainult väga piiratud ulatuses. Tuhandete abinõudega tõkestab kapitalism töötava rahva osavõttu valimistest ja kindlustab niisuguste saadikute valimise, kes seisavad kodanluse teenistuses.

Paljudes riikides, sealhulgas ka Ameerika Ühendriikide mõnedes osariikides on kehtima pandud valimismaks. Paljud töölisel ja talupojal ei suuda seda maksu tasuda ning ei võta seepärast valimistest osa. Neis osariikides hääletavad ainult jõukad, rikkad isikud. On loomulik, et nad hääletavad kodanlike saadikute poolt.

Et osa võtta valimistest Rootsi ülemkotta, peab valija omama kolme aasta jooksul varandust, mille väärtus on vähemalt 50 000 krooni. Samasugust nõudmist — omada teatavat hulka varandust — esitatakse ka valijaile Ameerika Ühendriikide paljudes osariikides. Naeruvääristades sellist korda kirjutas üks ameerika tegelane: „Teie ees on inimene, kellel on täna oma isiklik eesel ja see eesel maksab 60 dollarit. Täna on see inimene valija, ta läheb valimistele oma eesliga ja hääletab. Öösel kärwab see eesel. Järgmisel päeval läheb inimene valimistele juba ilma eeslita ja siis selgub, et tal hoopiski pole enam õigust hääletada. Nüüd öelge mulle, kes oli siis valija, kas inimene või eesel?“

Ameerika Ühendriikides nõutakse valijalt, et ta oleks elanud teatava aja antud osariigis: üks aasta ja rohkem. Selliste kitsenduste tõttu jäävad hääleõigusest ilma miljonid põllu- ja ehitustöölised, samuti ka töötatöölised, kes

on sunnitud ühest kohast teise rändama. Inglismaal on jõukal valijal õigus hääletada nii oma elukohas kui ka selles valimisringkonnas, kus asub tema ettevõtte, või kui ta on ülikooli lõpetanud, siis ka ülikooli valimisringkonnas.

Valimistel kodanlikesse parlamentidesse rakendatakse laialdaselt rassilisi ja rahvuslikke kitsendusi. Ameerika Ühendriikides kantakse sajast täiskasvanud neegrist ainult 10 valijate nimekirjadesse ja ainult üks neeger sajast hääletab. Briti impeeriumis ei ole asumaade rahvastel õigust valida saadikuid Inglise parlamenti. Paljudes kapitalistlikes riikides ei ole naistel valimisõigust.

Tavaliselt ei võimaldata noorsool osa võtta kodanlike parlamentide valimistest. Rootsis kasutavad valimisõigust isikud, kes on saanud 23-aastaseks, Taanis ja Hollandis isikud, kes on saanud 25 aastat vanaks. Ameerika Ühendriikides võidakse valida senatisse isikuid, kes on saanud 30-aastaseks.

Suurt hulka töötajaid ei lasta valimistest osa võtta puuduliku kirjaoskuse tõttu (niinimetatud kirjaoskuse tsensus). Ameerika Ühendriikide paljudes osariikides peavad isikud, kellel puudub keskkooliharidus, sooritama erilise eksami inglise keele ja põhiseaduse aluste tundmises. 1942. aastal jäeti Ameerika seitsmes lõunapoolses osariigis hääleõigusest ilma 10 890 000 inimest. Ühed neist ei sooritanud eksamit, teised aga ei suutnud maksta valimismaksu.

Ka valimised ise mööduvad Nõukogude Liidus ja kapitalistlikes riikides erinevalt. Tööraha saadikute valimised nõukogudesse toimuvad meie maal hiiglasuure poliitilise vaimustuse õhkkonnas. Nad muutuvad nõukogude ühiskonna moraalse ja poliitilise ühtsuse ning kõigi nõukogude inimeste kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ümber koondumise demonstratsiooniks ja üldrahvalikeks pühadeks. NSV Liidu Ülemnõukogu valimistel 1946. aasta veebruaris võtsid 101 miljonist valijast hääletamisest osa peaaegu kõik valijad (99,7 protsenti). Kommunistide ja parteitute poolt ühiselt ülesseatud kandidaatide poolt hääletas rohkem kui 99 protsenti valimistest osavõtjaid. Samasuguse suurepärase võidu saavutas kommunistide ja parteitute blokk valimistel liidu- ja autonoomsete vaba-

riikide ülemnõukogudesse ning kraide, oblastite, rajoonide, linnade ja külade tööraha saadikute nõukogudesse.

Mitte üheski kodanlikus riigis pole kunagi olnud niisugust valijate üldist osavõttu riigivõimu-organite valimistest ja niisugust valijate üksmeelt nagu NSV Liidus. Inglismaal võttis 1945. aastal parlamendivalimistest osa ainult 75 protsenti valijaist. Ameerika Ühendriikides võttis 1948. aastal kongressi valimisest osa vähem kui pool valijaist. Kapitalistlikes riikides toimuvad valimised ägeda klassivõitluse ja valijatele ekspluateerivate klasside poolt surve avaldamise õhkkonnas.

Kodanlike parteide nimehed püüavad kõigi vahenditega saada valijate hääleteenamust. Valimiskampaania ajal kulutavad kodanlikud parteid tohutuid summasid. Selleks, et oma sabarakke parlamenti sokutada, kasutavad kapitalistid ulatuslikult valijate äraostmist, annavad oht-rasti kõige valelikumaid lubadusi ning võtavad abiks ähvardused ja vägivalda. Tihtilugu saavad kodanlike parteide kandidaadid hääleteenamuse kelmuse abil. Näiteks Ameerika Ühendriikides, Kansas City ringkonnas, kus saadikuks valiti Truman, kes sai hiljem Ameerika Ühendriikide presidendiks, sõitsid võltsvalijate rühmad veoautodel ringi ja hääletasid mitmes valimisjaoskonnas.

Hoolimata ekspluateerijate pöörasest vastupanust õnnestub mõnikord töörahal läbi viia oma esindajaid — kommuniste — kodanlikku parlamenti. Kommunistid kasutavad parlamenti kodanliku valitsuse ja kapitalistliku korra paljastamiseks, tööraha huvide kaitsmiseks ja töötajate kokkuliitmiseks nende rõhujate vastu.

Nõukogude demokraatias tähtsaks väljenduseks on see, et nõukogusse valitud saadik on kohustatud täitma valijate juhendeid ja andma neile aru oma tööst. Valijail on õigus rahva usalduse kaotanud saadikut enne tähtaega ära kutsuda ja tema asemel teist saadikut valida. Nõukogude saadik on rahva teener.

Kodanlikes riikides ei ole valijatel selliseid õigusi. Nad ei või ära kutsuda saadikut, kes ei vääri usaldust. Kodanlikud saadikud ei ole kohustatud valijaile oma tegevusest aru andma. Otsekohe pärast valimisi unustavad nad oma

lubadused, mida nad jagasid valijaile, ja täidavad parlamentides kodanluse taht.

NSV Liidu ja kapitalistlike riikide valimissüsteemide võrdlusest on selgesti näha, et nõukogude valimissüsteem on kõige demokraatlikum süsteem maailmas. Selliseid valimisõigusi, nagu Nõukogude Liidu kodanikel, ja selliseid tingimusi nende tegelikuks teostamiseks kõigi valijate poolt ei ole üheski teises riigis.

Kodanlik demokraatia on demokraatia rikastele. Kodanlikud ajalehed ja raadio kisavad, nagu õitseks kapitalistlikes riikides demokraatia. Kuid elu lükkab iga päev ümber selle kodanliku vale.

Kodanlus kinnitab, et kapitalimaades on olemas trükivabadus. Kuid mis trükivabadust saab seal olla, kui trükikojad, vabrikud, paber, ajalehed, ajakirjad ja kirjastused kuuluvad kapitalistidele! Millist trükivabadust võib kasutada töötav inimene, kui ajalehe asutamiseks on tarvis omada miljoneid! Ükski kapitalist ei luba avaldada oma ajalehes temale vastumeelseid artikleid või teateid.

Ameerika Ühendriikides, nagu teisteski kapitalistlikes riikides, on ajalehtede väljaandmine koondatud väheste suurkapitalistide äriühingute kätte. Nende teenistuses on terve trobikond palgatud sulemehi. Raha eest kirjutavad kodanlikud müüdadavad lehemehed igasugust valet Nõukogude Liidu ja revolutsioonilise töölisliikumise vastu. John Swinton, ühe ameerika ajalehe toimetaja, teatas: „Ajakirjaniku kohus on moonutada tõtt, valetada, ilustada, laimata ning reeta oma rahvast ja oma isamaad kolmekümne hõbeseekli eest.“

Lenin ütles kodanliku trükivabaduse kohta: „... tegelekult on see rahameeste vabadus osta ja ära osta ajakirjandust, rahameeste vabadus rahvast purju joota kodanliku ajalehevale puskariga...“¹

Tööraha jaoks tõelise trükivabaduse saavutamiseks tuleb esmalt kapitalistidelt ära võtta võimalus palgata kirjamehi, osta kirjastusi ja ära osta ajalehti, selleks aga on vaja kõrvaldada kodanluse poliitiline ja majanduslik võim.

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIII köide, 3. trükk, lk. 442.

Kodanlikes konstitutsioonides on kirja pandud, et kõigile kodanikele antakse koosolekute vabadus. Kuid see on ka vabadus ainult varakatele inimestele, kelle käsutuses on kõik paremad koosolekuteks kõlvulised ühiskondlikud ja erahooned ning ruumid, samuti ka küllaldaselt jõudeaega koosolekuiks, ja neid kaitsev kodanlik võimuaparaat. Töötavatel hulkadel, see tähendab elanikkonna hiiglasuurel enamusel aga pole ei ruume ega vaba aega ja kaitset. Veel rohkem, töörahva koosolekuid ajavad laiali politsei või kodanluse poolt palgatud jõugud.

Selleks, et kätte võita tõeline koosolekute vabadus ja teostada tegelikult demokraatia töörahva jaoks, „on vaja“, ütles Lenin, „esmalt ekspuateerijailt ära võtta kõik ühiskondlikud ja toredad erahooned, on vaja esmalt anda töörahvale vaba aega, on vaja, et nende koosolekute vabadust kaitseksid relvastatud töölised, mitte aga aadlikud või kapitalistid-ohvitserid pimestatud sõduritega.“¹

Vabadus kodanlikes riikides tähendab jõukatele inimestele vabadust rikastuda tööliste ja talupoegade töö arvel ning töötajaille vabadust nälga surra. „Tõeline vabadus“, ütleb seltsimees Stalin, „on ainult seal, kus on hävitatud ekspuateerimine, kus ei ole ühtede inimeste rõhumist teiste poolt, kus pole tööpuudust ja viletsust, kus inimene ei värise hirmul, et ta võib homme kaotada töö, korteri, leiva. Ainult niisuguses ühiskonnas on võimalik tõeline, mitte aga paberlik, isiklik ja igasugune muu vabadus.“²

Kodanluse palgasulased seletavad, nagu valitseks kodanlikes riikides võrdsus. Kuid mis võrdsust saab olla kapitalisti ja töölise, mõisniku ja talupoja, täissöönud ja näljase vahel, kui esimestel on rikkus ja poliitiline kaal ühiskonnas, teistelt aga on võetud nii üks kui teine, kui esimesed on ekspuateerijad, teised aga ekspuateeritavad?!

Sõnades lubavad kodanlik-demokraatlikud riigid töötajail liituda ühinguisse, näiteks ametiühinguisse. Kuid ametiühingute aktiivseid liikmeid, kes kaitsevad tööliste õigusi,

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIV köide, 3. trükk, lk. 9.

² Lenin ja Stalin, Valmik teoseid ÜK(b)P ajaloo õppimiseks, III köide, lk. 666 (v. k.).

vallandatakse töölt ja antakse kohtu kätte. Kui võitluses julma ekspluateerimise vastu ametiühingud korraldavad streike, siis kasutavad kodanlikud valitsused streikijate vastu relvastatud jõudu, pisargaase, kuulipildujaid, soomusautosid ja isegi tanke.

Kapitalistlikud valitsused püüavad kõigi abinõudega maha suruda tööliste ja talupoegade vabadusliikumist. Juba mõte sellest, et riiki võivad valitseda lihtsad inimesed rahva hulgast, näib kodanlusele olevat kallalekippumine tema õigustele. Kodanlikud riigid jälitavad ja kiusavad taga kommuniste, tõelisi võitlejaid tööraha vabastamise eest. Palgatud mõrtsukate abil organiseerivad kapitalistid kallaletunge kommunistide elule. 1948. aasta juulis pandi toime mõrvarlik kallaletung Itaalia töölisklassi ja kogu tööraha juhi seltsimees Palmiro Togliatti ning Jaapani Kommunistliku Partei juhi seltsimees Tokuda elule. Ameerika Ühendriikides, kus kodanlus hoopis oma demokraatiaga, kiusatakse eriti alatult kommuniste ja kõiki eesrindlikke inimesi. Esitades valekaebusi Ameerika Kommunistliku Partei juhtide kohta organiseeris Ameerika Ühendriikide valitsus nende üle kohtuprotsessi.

Ameerika Ühendriikides on olemas „ameerikavastase tegevuse“ uurimise komisjon ja riigiteenijate lojaalsuse (see tähendab ustavuse) kontrollimise komisjon. Piisab rahulolematuse avaldamisest reaktionäärade ja sõjaõhujate suhtes, väljaastumisest demokraatia ja rahu kaitseks või sümpaatiavaldamisest Nõukogude Liidule — ja inimene kihutatakse teenistusest minema ilma ühegi kohtuotsuse, kuulutatuse „välismaa agendiks“, kiusatakse taga ja pannakse trellide taha. Inglismaal kiusab valitsus kommuniste ja ajab neid välja teenistuskohadelt ametiasutustes. Inglise asumaades toimuvad kommunistide hulgalised areteerimised.

Ja samal ajal annab kodanlik demokraatia fašistidele täieliku vabaduse propageerida inimesivihkavaid vaateid, tappa töölisliikumise eesrindlikke tegelasi ja ette valmistada fašistliku korra kehtimapanemist. Ameerika ja inglise kapitalistid toetavad fašistlikke kõrilõikajaid Ameerika Ühendriikides ja Inglismaal. Nad soosivad fašistlikku His-

paaniat ning toetavad ja rajavad fašistlikku korda Kreekas, Hiinas, Lõuna-Koreas ja teistes maades. Nad elustavad Saksa ja Jaapani imperialismi. Kodanlik demokraatia rajab teed fašismile.

Niisugune on ameerika, inglise ja iga teise kodanliku demokraatia pale. Nii näeb tegelikult välja vabadus kodanlikes riikides.

Lenin kirjutab: „... Kõige demokraatlikumgi kodanlik vabariik ei ole midagi muud kui masin töölisklassi mahasurumiseks kodanluse poolt, töötavate hulkade mahasurumiseks käputäie kapitalistide poolt... Kõige demokraatlikumaiski vabariikides valitseb tegelikult kodanluse terror ja diktatuur, mis ilmneb avalikult iga kord, kui ekspluateerijatele hakkab näima, et kapitali võim kõigub.“¹

Tõeline demokraatia on võimalik ainult seal, kus ei ole ekspluateerijaid ja kus võim kuulub töörahvale.

Gorki ütles oma romaani „Ema“ ühe kangelase suu läbi, et „Venemaa saab olema kõige ilmekam demokraatia maailmas“. Need suure proletaarse kirjaniku unistused on viidud ellu. Meie Nõukogude sotsialistlik riik on kõige demokraatlikum riik maailmas.

3. NSV LIIDU RIIGIVÕIMU- JA RIIGIVALITSEMIS-ORGANID

NSV Liidu Ulemnõukogu. Nõukogude riiki valitsevad töörahva poolt valitud parimad inimesed rahva hulgast. Need on parteilised ja parteitud nõukogude kodanikud, kes on pälvinud töörahva usalduse oma riikliku ja ühiskondliku tegevusega, oma ennastsalgava tööga vabrikutes, tehastes ja põldudel, oma saavutustega teaduse, tehnika ja kultuuri valdkonnas, oma kangelasliku võitlusega Nõukogude kodumaa vaenlaste vastu.

NSV Liidu kõrgeimaks riigivõimu-organiks on NSV Liidu Ulemnõukogu. 1946. aasta veebruaris valiti NSV Liidu Ulemnõukogusse 1339 saadikut. NSV Liidu Ulemnõukogu

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIV köide, 3. trükk, lk. 8, 10.

saadikute hulgas on töölisi 38 protsenti, talupoegi 26 protsenti, teenistujaid ja haritlasi 36 protsenti. Naisi on saadikute hulgas 277. Kaunis suure saadikute rühma moodustavad sõjaväelased.

Hoopis teistsugune on valitud organite koosseis kodanluse ja mõisnike riikides. Tsaari Riigiduumas (1912. aastal) oli 439 saadikust 67 maaharijat (peamiselt kulakud), 11 töolist ja käsitöolist. Kõik teised saadikud olid mõisnike, kapitalistide, tsariametnike, kodanliku haritlaskonna ja vaimulike hulgast. Tööraha tõelisteks esindajateks Duumas oli ainult 5 töolist-bolševikku, ja needki saatis tsaarivalitsus Siberisse.

Seadusandlikku võimu NSV Liidus teostab ainult NSV Liidu Ulemnõukogu. See tähendab, et ainult temal on õigus välja anda Nõukogude riigis seadusi.

Kapitalistlikes riikides annab seadusi võim, mis kuulub kodanlusele. Seal väljendab seadus valitsevate ekspluaatorlike klasside tahet ja on suunatud rahva vastu. Nõukogude seadused väljendavad töörahva tahet. Nõukogudemaal esmakordselt inimkonna ajaloos ei seisa seadus rahva vastu, vaid teenib rahvast. Nõukogude sotsialistlik riik esindab, väljendab ja kaitseb kogu rahva huve.

Nõukogude sotsialistliku riigi huvid ja töörahva huvid on ühised ja lahutamatud. Sellepärast ongi nõukogude seaduste täitmine tingimata vajalik Nõukogude riigi tugevdamise huvides, sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise huvides ning järelikult ka nõukogude kodanike isiklikes huvides.

Liidunõukogu ja Rahvuste Nõukogu. NSV Liidu Ulemnõukogu koosneb kahest kojast. Ühte neist nimetatakse Liidunõukoguks, teist Rahvuste Nõukoguks.

Tekib küsimus: mispärast koosneb NSV Liidu Ulemnõukogu kahest, aga mitte ühest kojast? Vastus on järgmine.

Nõukogude Liidu kõigil kodanikel, rahvuste ja rasside vahel vahet tegemata, on ühesugused, ühised põhihuvivid. Kõik nõukogude inimesed on eluliselt huvitatud sellest, et Nõukogude Liidu majanduslik jõud ja kaitsevõimsus tugevneksid, et töötava rahva aineeline heaolu ja kultuuriline

tase järjekindlalt tõuseks, et oleks tagatud püsiv demokraatlik rahu kõigi riikide vahel.

Kõigi nõukogude kodanike üldisi huve, sõltumatult nende rahvusest, esindavad NSV Liidu riigivõimu kõrgemais organis Liidunõukogu saadikud. Liidunõukogu valitakse NSV Liidu kodanike poolt valimisringkondade järgi normiga: üks saadik 300 tuhande elaniku kohta.

Kuid Nõukogude Liit on paljurahvuseline riik. Meie maal elab ligi 60 rahvast ja rahvusrühma. Mitmesuguste NSV Liidus elavate rahvuste kodanikel on veel oma erihuvivid, mis on seotud iga rahva rahvuslike iseärasustega, tema keele, majanduse, kultuuri ja elulaadi iseärasustega.

Neid iga nõukogude rahva erihuve esindavad NSV Liidu riigivõimu kõrgeimas organis Rahvuste Nõukogu saadikud. Rahvuste Nõukogu valitakse NSV Liidu kodanike poolt liidu- ja autonoomsete vabariikide, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade järgi. Iga liiduvabariigi poolt valitakse ühepalju saadikuid, sõltumatult selles vabariigis elava rahva arvust. Samasuguse põhimõtte järgi valitakse saadikuid Rahvuste Nõukogusse autonoomsete vabariikide, autonoomsete oblastite ja rahvusringkondade poolt.

Ka kodanlikes parlamentides on kaks koda. Neid nimetatakse seal: ülem- ja alamkojaks, lordide kojaks ja alamkojaks, senatiks ja saadikute kojaks jne. Kuid NSV Liidu Ülemnõukogu kodade ja kodanlike parlamentide kodade vahel ei ole midagi ühist.

Kapitalistlikes riikides on mõlemad kojad kodanluse võimuorganeiks. Ülemkodadesse on rahvahulkade esindajail eriti raske sisse pääseda. Ülemkodadel on erilised eelised alamkodadega võrreldes. Näiteks koosneb Inglismaal lordide koda kõrgema aadli esindajaist: printsidest, hertsogitest, krahvidest, parunitest ning peapiiskoppidest ja piiskoppidest. Mõned lordide koja saadikud nimetab kuningas ja nende õigused on pärandatavad. Kõik alamkodade poolt vastuvõetud seadused peavad ülemkodadest läbi minema, kellel on õigus neid kinni pidada. Ülemkojad on reaktsioonilise kodanluse kantsiks.

Mitte midagi säärast ei ole ega saa olla meil, Nõukogude Liidus. NSV Liidus esindavad mõlemad kojad töötava

rahva huve. Mõlemad koad valitakse üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel. NSV Liidu Ülemnõukogu koad on üheõiguslikud.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium. NSV Liidu Ülemnõukogu töötab oma istungjärgudel. Alalist, jooksvat tööd riigivalitsemise alal teevad teised kõrgemad riigiorganid, kõigepealt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium. Ta valitakse mõlema koja ühisel istungil saadikute hulgast järgmises koosseisus: esimees, tema 16 ase-täitjat (vastavalt liiduvabariikide arvule), sekretär ja 15 liiget.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimeheks valiti saadik N. M. Švernik.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium on Nõukogude Liidu riigivõimu kõrgeimaks, alaliselt tegutsevaks organiks, kes valitakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt ja annab temale aru. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium kutsub kokku NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgud, määrab uued valimised Ülemnõukogusse, annab seadlusi, autasustab NSV Liidu ordenitega ja annab aunimetusi, nimetab NSV Liidu Relvastatud Jõudude kõrgeima juhtkonna, kuulutab välja sõjaolukorra sõjalise kallaletungi korral NSV Liidule või vajaduse korral täita rahvusvahelisi lepingukohustusi vastastikuseks kaitseks agressiooni vastu, kuulutab välja üld- või osalise mobilisatsiooni, kinnitab NSV Liidu lepinguid teiste riikidega, nimetab NSV Liidu täisvolilisi esindajaid välisriikides jne.

Kapitalistlikes riikides ei ole NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi taolisi võimuorganeid. Seal on riigi eesotsas üks isik — kuningas, president. Nad ei ole vastutavad parlamendi ees ning seisavad parlamendist kõrgemal. Neil on õigus iga parlamendi poolt vastuvõetud seadust kinni pidada ja parlament koguni laiali saata. Nõukogude Liidus ei seisa riigi eesotsas üks isik, vaid kollektiiv, kolleegium — NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium. See on, nagu väljendas seltsimees Stalin, NSV Liidu kollegiaalne president.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu. Ministeeriumid. Nõukogude Liidu kõrgeimaks täidesaatvaks ja korraldavaks

riigivõimu-organiks on NSV Liidu valitsus, keda nimetatakse NSV Liidu Ministrite Nõukoguks.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu moodustatakse NSV Liidu Ülemnõukogu mõlemate kodade ühisel istungil. Ta on vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu ees ja annab temale aru. Istungjärkude vaheajal on valitsus vastutav NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ees, kellele ta annab aru.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu moodustatakse koosseisus: Ministrite Nõukogu esimees, tema asetäitjad, NSV Liidu ministrid ja Ministrite Nõukogu juures ministeeriumide õigustes töötavate komiteede esimehed. NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimeheks on J. V. Stalin.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu annab määrusi ja korraldusi kehtivate seaduste põhjal ja nende täitmiseks ning kontrollib nende täitmist. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ühendab ja suunab NSV Liidu ministeeriumide tööd, võtab tarvitusele abinõud rahvamajanduse plaani ja riigieelarve täitmiseks ning krediidi- ja rahasüsteemi tugevdamiseks. Ministrite Nõukogu võtab tarvitusele abinõud ühiskondliku korra kindlustamiseks, riigi huvide ja kodanike õiguste kaitseks ning teostab üldist juhtimist välisriikidega suhtlemise alal. Ta juhib riigi Relvastatud Jõudude üldist ülesehitamist.

Ministeeriumid on organid, kes juhivad üksikuid riigivalitsemise ja rahvamajanduse harusid. Nad jagunevad üleliidulisteks, liidu-vabariiklikeks ja vabariiklikeks.

Üleliidulised ministeeriumid on olemas ainult NSV Liidu ulatuses. Nad juhivad selliseid rahvamajanduse harusid, millel on üleliiduline tähtsus ja mis nõuavad otsest juhtimist ühest keskusest kogu Nõukogude Liidu territooriumil. NSV Liidu Konstitutsioon arvab nende hulka raskestööstuse üksikuid harusid (musta ja värvilise metallurgia, masinaehitustööstuse, söetööstuse, naftatööstuse jms.); transpordivahendid; sidevahendid; väliskaubanduse. Võtke näiteks liiklemisteed, mis ühendavad kõiki meie maa vabariike ja piirkondi, ning te saate kergesti aru, miks selliste rahvamajanduse harude juhtimiseks on vajalikud üleliidulised ministeeriumid.

Liidu-vabariiklikud ministeeriumid, see tähendab niisugused ministeeriumid, mis on olemas nii NSV Liidu ulatuses kui ka igas liiduvabariigis, juhivad selliseid üleliidulise tähtsusega rahvamajanduse ja riigivalitsemise harusid, millede juhtimist keskkohast on otstarbekas teostada peamiselt liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide kaudu. Niisuguste harude hulka kuuluvad toiduainetetööstus, metallitööstus ja teised tööstusharud, põllumajandus, sisekaubandus jms.

Liidu-vabariiklike ministeeriumide juhtimisele kuuluvad NSV Liidu Relvastatud Jõud, suhtlemine välisriikidega, riiklik julgeolek, riigikontroll, rahandus, tervishoid ja teised tegevusalad.

Vabariiklikeks ministeeriumideks nimetatakse niisuguseid ministeeriume, mis on olemas ainult liiduvabariikides. Nad juhivad vabariikliku tähtsusega rahvamajanduse ja riigivalitsemise harusid. Nende hulka arvavad liiduvabariikide konstitutsioonid kohaliku tööstuse, kommunaalmajanduse, autotranspordi, hariduse, sotsiaalkindlustuse jt. Vabariiklikud ministeeriumid alluvad liiduvabariigi ministrite nõukogule.

Autonoomseis vabariikides on samuti ministeeriumid.

Riigivõimu ja riigivalitsemise kohalikud organid. Igas liiduvabariigis on läbi viidud administratiiv-territoriaalne jaotus, mida on kinnitanud NSV Liidu Konstitutsioon. Niisuguse jaotuse teostamisel võeti arvesse majanduslikud, rahvuslikud, kultuurilised ja elulaadilised tingimused. Ulesandeks oli luua niisugune administratiiv-territoriaalne jaotus, mis hõlbustab rahvamajanduse plaanipärast juhtimist, parandab kohalike nõukogude organite juhtimist, lähendab administratiivsed keskused elanikkonnale ning aitab riigivalitsemisele kaasa tõmmata võimalikult rohkem töötajaid.

Eri vabariikides on administratiiv-territoriaalne jaotus erinev, olenevalt kohalikest tingimustest.

Kohalike töörahva saadikute nõukogude süsteem on rajatud vastavalt administratiiv-territoriaalsele jaotusele. Selles süsteemis on järgmised lülid: 1) krai-nõukogud, 2) oblasti-nõukogud, 3) autonoomsete oblastite nõukogud, 4) ringkonnannõukogud, 5) rajooninõukogud, 6) linnanõukogud,

7) külanõukogud (külades, staniitsades, kišlakkides, auulides).

Oblasti- ja krainõukogud juhivad kõiki alamastmelisi kohalikke nõukogusid. Rajooninõukogudele on otseselt allutatud kõik külanõukogud. Ringkonnainõukogud on loodud rajoonide rühma juhtimiseks neil juhtudel, kui seda nõuavad erilised tingimused.

Partei ja valitsus annavad kohalikele nõukogudele esmajärgulise tähtsuse. See on ka arusaadav: riigi keskorganite seadusi ja määrusi viivad ju ellu kohalikud nõukogud ning nemad tegelevad vahetult elanikkonnaga.

Kohalikel nõukogudel, alates krainõukogust ja lõpetades külanõukoguga, on laialdased õigused riigivalitsemise alal. Tööraha saadikute nõukogud juhivad neile allutatud valitsemisorganite tegevust ning kindlustavad riikliku korra kaitset, seaduste täitmist ja kodanike õiguste kaitset. Nad määravad kindlaks kohaliku eelarve.

Kohalike nõukogude töö põhiliseks sisuks on kohaliku majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö juhtimine ning hoolitsemine linna ja maa töötava rahva mitmekesiste ja järjest kasvavate vajaduste rahuldamise eest.

Bolševike partei töötab pidevalt nõukogude tugevdamiseks ja töötava rahva kõige laiemate hulkade nõukogude tööst osavõtmisele rakendamiseks. Nõukogude kõige tihedam side tööliste, talupoegade ja haritlastega ning nõukogude abistamine töötajate poolt kogu nende poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises töös on kohalike nõukogude eduka töö pandiks.

Nõukogude kohus ja nõukogude prokuratuur. Nõukogude sotsialistliku riigi tähtsaks organeiks on nõukogude kohus ja nõukogude prokuratuur.

Kapitalistlikes riikides on kohus töötava rahva kallal arveteõiendamise organiks. Mitte asjata ei kõnelnud vanasõnad vana kohtu kohta: „Kus on kohus, seal on ka ülekohtus“, „Rikkal on kohtusseminem naljaasi, vaesel aga võetakse seal pea maha“.

Nõukogude sotsialistlikus riigis on kohus töötava rahva huvide teenistuses. Kohus on Nõukogude riigile ja nõukogude rahvale vajalik võitluseks nõukogude võimu vaen-

laste vastu, spioonide, kahjurite, Nõukogude kodumaa reetjate vastu, samuti ka võitluseks uue, nõukogude korra kindlustamise eest, sotsialistliku omandi kaitseks, uue, sotsialistliku töödistsipliini kindlustamiseks.

Nõukogude kohus on vajalik ka vaidlusküsimuste lahendamiseks, mis puudutavad nõukogude kodanike, riigiasutuste ja käitiste, kolhooside ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja huve.

Nõukogude seaduses ei ole karistusi, mis alandaksid inimese väärikust, nagu see on kapitalistlikes maades. Näiteks rakendatakse Inglismaal tänapäevani karistusena piitsanuhtlust. Kõigis kodanlikes riikides (välja arvatud mõned väikesed riigid) on tarvitusel surmanuhtlus. Nõukogude Liidus on surmanuhtlus rahu ajal kaotatud. Nõukogude võim loob karistust kandvaile isikuile niisugused tingimused, mis võimaldavad neil ausa tööga heaks teha oma süü ja tagasi pöörduda täieõiguslike nõukogude kodanike ridadesse.

Nõukogude Liidus on kohus ühtne ja ühetaoline kõigile kodanikele, sõltumatult nende rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest, nende sotsiaalsest päritolust, nende usutunnistusest, nende varanduslikust ja teenistuslikust seisundist. NSV Liidu kõrgeimaks kohtuorganiks on Ulemkohus, keda valib NSV Liidu Ulemnõukogu. NSV Liidu Ulemkohtule on pandud NSV Liidu ja liiduvabariikide kõigi kohtuorganite kohtuliku tegevuse järelevalve.

Rahvakohtunikud valitakse rajoonide elanikkonna poolt üldise, otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel kolmeks aastaks. Kohtunikeks võivad olla kõik nõukogude kodanikud, kellel on valimisõigus ja kes on saanud 23 aastat vanaks. Aastail 1948—1949 toimusid kogu Nõukogude riigis rahvakohtunike valimised.

Nõukogude kohtunikud on sõltumatud ja alluvad ainult seadusele. Ühelgi nõukogude võimuorganil, ei kohalikul ega kõrgemal, pole õigust anda kohtule juhendeid mingi kohtuasja otsustamiseks ühel või teisel viisil. Meie kohtunikud on kohtuasjade otsustamisel kohustatud juhtnööriks võtma ainult nõukogude seadusi, milles on väljendatud rahva tahe.

Sotsialistliku seaduslikkuse valvel seisab nõukogude prokuratuur. Tema ülesandeks on järelevalve nõukogude seaduste õige rakendamise ja täpse täitmise üle NSV Liidu riiklike asutuste, ametiisikute ja kodanike poolt.

NSV Liidu peaprokuröri nimetab ametisse Nõukogude Liidu Ulemnõukogu. NSV Liidu peaprokurör nimetab ametisse vabariikide, kraide ja oblastite prokurörid.

Prokuröri peamine ja põhiline ülesanne on valvata seaduste õige ja ühesuguse rakendamise järele kogu riigis. Nõukogude seaduslikkus peab olema ühtne kogu Nõukogude Liidus. Seda nõuavad üldriiklikud huvid ja töötajate huvid, kus vabariigis või oblastis nad ka elaksid.

Ühtse seaduslikkuse vajadus kogu Nõukogude Liidus ei luba prokuröre allutada kohalikele võimuorganeile. Prokurörid alluvad ainult kõrgematele prokuratuuriorganeile ja nimetatakse ametisse nende poolt.

Nõukogude prokuratuur tugineb oma töös nõukogude avalikkuse laialdasele abile. Nagu nõukogude kohuski on ta tihedasti seotud rahvahulkadega, kes näevad temas oma huvide kaitsjat, nõukogude ühiskonna ja riigikorra kaitsjat.

Nõukogude Relvastatud Jõud. Nõukogude riigil on omad Relvastatud Jõud — maaväed, mereväed ja lennuväed. NSV Liidu Relvastatud Jõud kaitsevad kindlalt Nõukogude Liitu imperialistide kallaletungide vastu, meie rahva revolutsioonilisi saavutusi ja meie sotsialistliku riigi iseseisvust.

Nõukogude Armeed kaitseb suurtes lahingutes Kodusõja ajal aastail 1918—1920 ja Isamaasõja aastail 1941—1945 meie maa tööliste ja talupoegade vabadust välis- ja sisevaenlaste vastu ning tänapäeval, nagu sõjaeelsetel aastailgi, seisab kindlalt valvel nõukogude rahva rahuliku töö ja sotsialismi võitluse eest. Käinud auga läbi karmide võitluste ja katsumuste ränga tee, on Nõukogude Armeed muutunud suurimaks võitlusjõuks, mis on hirmuks kõigile rõhujatele ja rõõmuks kõigile rõhutuile. Nõukogude rahvas on varustanud teda kõige eesrindlikuma ja täiuslikuma tehnikaga. Ägedates lahingutes ja võitlustes on Nõukogude Relvastatud Jõud omandanud stalinlikku sõjakunsti ning õppinud lööma vaenlast vääramatult.

Kuid Nõukogude Armeed ei seisa ainult eesrindlikus tehnikas ja kõrges sõjakunstis. Nõukogude Armeed on uut tüüpi sõjavägi, mis erineb põhjalikult kõigist kunagi maailmas olnud sõjavägedest. Kodanlikke sõjavägesid kasutavad kapitalistid ja mõisnikud töötava rahva mahasurumiseks siseriigis ning nad on tööliste ja talupoegade rõhumise tööriistadeks ning kapitalismi tugedeks. Nõukogude Armeed on tööliste ja talupoegade võimu kindlustamise teguriks ning töötava rahva vabastamise armeeks ja sotsialismi toeks.

Kodanlikud sõjaväed on rahvaste rõhumise tööriistadeks. Neid kasvatatakse vallutamiste ja võõraste rahvaste alistamise vajaduse vaimus. Nõukogude Armeed on meie maa rahvaste vendluse armeed, meie maa rahvaste vabaduse ja sõltumatuse kaitsmise armeed. Teda kasvatatakse rahvaste sõpruse ideel, NSV Liitu kuuluvate nõukogude vabariikide vabaduse ja sõltumatuse kaitsmise ideel.

Kodanlikke sõjavägesid kasvatatakse teiste rahvaste ja teiste riikide vihkamise vaimus, teiste maade tööliste ja talupoegade vihkamise vaimus. Nõukogude Armeed kasvatatakse internatsionalismi (tööraha rahvusvahelise ühtsuse) vaimus, teiste rahvaste austamise vaimus, armastuse ja austuse vaimus kõigi maade tööliste vastu, riikide vahel rahu säilitamise ja kindlustamise vaimus.

Need Nõukogude Armeed iseärasused moodustavadki tema jõu ja võimsuse peallika. Kapitalistlikes riikides kardab rahvas sõjaväge ning sõjaväe ja rahva vahel on müür. Meil on hoopis teistsugune olukord. „Meil,“ tähendab seltsimees Stalin, „vastupidi, moodustavad rahvas ja armeed ühe terviku, ühe pere. Kusagil maailmas ei suutu rahvas sellise armastuse ja hoolitsusega armeesse, nagu meil. Meil armastatakse armeed, teda austatakse, tema eest hoolitsetakse.“¹ Sellepärast ongi Nõukogude Armeel kõige kindlam tagala. Nõukogude Armeed toetavad ennastalgavalt töölistel ja talupojadel ning kõik meie maal elavad rahvad. Temale kuulub kõigi maade tööraha poolehoid ja tal on arvutu hulk sõpra maailma kõigis maades.

¹ J. V. Stalin, Teosed, 11. kd., lk. 23 (v. lk.).

Kapitalistlikud riigid pole loobunud katseist takistada kommunismi ülesehitamist meie maal. Nõukogude inimesed peavad alati valvel olema, suurendama Nõukogude Liidu kaitsevõimet, kõigi jõududega kõvendama meie Relvastatud Jõude ja olema alati valmis igale vaenlasele vastulööki andma.

Nõukogude luure. Imperialistid valmistavad ette mitte ainult sõjalist kallaletungi NSV Liidule. Nad saadavad Nõukogudemaale spioone, salakuulajaid ja diversante, et kõigi abinõudega nõrgendada Nõukogude Liidu sõjalist ja majanduslikku võimsust. Oma salaluure nurjatuiks eesmärkideks püüavad nad kasutada üksikuid nõrga iseloomuga kodanikke.

Nõukogude riigi teravateks silmadeks, tema teravaks mõõgaks võitluses imperialistide vastu on nõukogude luure, riikliku julgeoleku organid. Nõukogude luure püüab spioone, diversante, kahjureid, kontrrevolutsionääre ja annab need nõukogude kohtu kätte.

Nõukogude luure jõud peitub NSV Liidu kodanike kõrges teadlikkuses ja valvsuses. Nõukogude inimesed seisavad valvel sotsialistliku riigi huvide eest ja peavad oma kohuseks aidata nõukogude luuret tema keerulises ja austavas töös — kaitsta meie kodumaad imperialistide sepitsuste vastu.

Nõukogude inimesed peavad olema alati valvsad ja rangelt hoidma riiklikke saladusi. Nõukogude seadused karistavad rangelt neid, kes teadlikult või hooletuse tagajärjel annavad vaenlastele välja sõja- ja riiklikke saladusi.

Nõukogude sotsialistliku riigi abil on meie töötav rahvas saavutanud tähtsaimate ülesannete lahendamise: ta on likvideerinud kapitalismi, üles ehitanud sotsialistliku ühiskonna ja muutnud NSV Liidu võimsaks eesrindlikuks suurriigiks.

Nõukogude riik on kommunistliku partei ja kogu nõukogude rahva otsustavaks vahendiks võitluses sotsialistliku korra tugevdamise ja kommunismile ülemineku eest. See pärast ongi tarvilik Nõukogude sotsialistlikku riiki igati kindlustada.

LUHIKOKKUVÕTE

Nõukogude riik tekkis mõisnike ja kapitalistide võimu kukutamise ja töölisklassi võimu kehtestamise tulemusena.

Nõukogude võim on proletariaadi diktatuuri riiklik vorm. Eesrindliku klassina teostab töölisklass ühiskonna riiklikku juhtimist.

Nõukogude riik on uut, kõrgemat tüüpi riik.

Iga kodanlik riik on kapitalistide diktatuur, piiramatu võim töölisklassi ja kogu töötava rahva üle.

Nõukogude riik on rajatud kukutatud ekspluataatorlike klasside vägivaldseks mahasurumiseks, inimese teise inimese poolt ekspluateerimise hävitamiseks, kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks ja meie kodumaa kaitsmiseks välisvaenlaste vastu.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik. NSV Liidu poliitiliseks aluseks on nõukogud. Nad ühendavad kogu töötavat rahvast. Nad tõmbavad riigi valitsemisele kaasa miljoneid inimesi.

Nõukogude sotsialistlik riik on kõige demokraatlikum riik maailmas. NSV Liidu kodanikel on niisugused õigused, milliseid ei ole ega saagi olla kapitalistlike riikide töörahal.

Kodanliku demokraatia ülesandeks on petta töölisi ja talupoegi ning varjata kapitalistliku riigi ekspluataatorlikku olemust. Kodanlik demokraatia puhastab teed fašismile.

Nõukogude riigivõimu-organid, nii kõrgemad kui ka kohalikud, on rajatud tõeliselt demokraatlikule alusele ja teenivad rahvast.

Nõukogude sotsialistliku korra ja rahva huvide kaitsel asuvad nõukogude kohus, nõukogude prokuratuur, Nõukogude Relvastatud Jõud ja nõukogude luure.

Nõukogude riik oli NSV Liidus kapitalismi likvideerimise ja sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise tähtsaimaks vahendiks. Ta on sotsialistliku korra kindlustamise ja sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku tähtsaimaks vahendiks.

NÕUKOGUDE RAHVASTE ÜHTNE PERE

1. LENINLIK-STALINLIK RAHVUSPOLIITIKA

Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika alused. Rahvuslik rõhumine ja rahvastevaheline vaen kestis aastasadu tsaari-Venemaal ja kestab veel praegu kogu kapitalistlikus maailmas. Mõisnikud ja kapitalistid olid rahvusliku rõhumise levitajad ja õhutasid rahvastevahelist vaenu, et jäädavalt säilitada oma võimu. Kapitalism pole mõeldav ilma rahvusliku rõhumiseta.

Ainult Nõukogude sotsialistlikus riigis on hävitatud rahvuslik rõhumine ning on loodud suur rahvaste vastastikune sõprus. Selle tähtsanaiks tingimusiks olid mõisnike ja kapitalistide ülemvõimu kukutamine ning tööliste ja talupoegade võimu kehtimapanek. Haarates võimu oma kätte purustasid Venemaa töölised ja talupojad tsaari rahvaste vangla ja panid kehtima maailmas seninägemata vabade rahvaste vennaliku koostöö. Nõukogude Liit on nõukogude rahvaste ühtne, sõbralik pere, vabaduse ja üheõiguse alusel ülesehitatud paljurahvuselise riigi eeskuju.

Nõukogude rahvaste vastastikuse sõpruse loomine on leninlik-stalinliku rahvuspoliitika elluviimise tulemus. Lenin ja Stalin töötasid välja bolševistliku rahvuspoliitika ammu enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni.

Lenin ja Stalin selgitasid töölistele ja kogu töörahvale, et rahvusküsimus ei ole iseseisev küsimus, et see moodustab osa kapitali võimu kukutamise üldküsimumest, sotsialistlikust revolutsioonist. Seni kui võimutsevad mõisnikud ja kodanlus pole rahvusliku rõhumise hävitamine võimalik. Et hävitada rahvuslik rõhumine, tuleb likvideerida ekspluaatorlik kord. Ainukene klass, kes on võimeline lahendada selle ülesande, on proletariaat.

Leninlik-stalinlik rahvuspoliitika lähtub sellest, et ei või olla vaba see rahvas, kes rõhub teisi rahvaid. Bolševike partei paljastas otsustavalt tsarismi, mõisnike ja kapitalistide rõhumispoliitikat ning astus alati välja kõigi ja igasuguste rahvusliku orjastamise vormide vastu, kõigi rahvaste täieliku üheõigusluse eest, selle eest, et igale rahvale jäetaks kõik tingimused vabaks rahvuslikuks arenemiseks.

Bolševike programmi tähtsaks punktiks rahvusküsimuses on rahvaste enesemääramise õiguse nõudmine kuni iseseisva riigi moodustamiseni. See tähendab, et igale rahvale peab olema jäetud õigus ise, omaenda tahtmise järgi korraldada oma saatust: otsustada, kas ta jääb teatava riigi koosseisu ja missugustel alustel või lööb sellest täielikult lahku ja moodustab oma iseseisva riigi.

Rahvaste enesemääramise õigus ei tähenda sugugi rahvaste kohustuslikku eraldumist üksteisest. Bolševikud astusid välja suure arvu väikeste iseseisvate riikide loomise vastu. Nad seisid võimalikult suuremate riikide loomise eest, sest niisuguste riikide raames on võimalik kindlustada kõige kiiremat rahvaste majanduslikku ja kultuurilist arenemist ning edukalt võidelda sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest. Bolševikud püüdsid vabastada Venemaa rahvaid ja saavutada neile enesemääramise õigus, et sel alusel luua võimas rahvastevaheline liit, mis on üles ehitatud mitte vägivaldale ja rõhumisele, vaid vabadusele ja vabatahtlikkusele.

V. I. Lenin kirjutas: „Meie tahame rahvaste v a b a t a h t l i k k u liitu, niisugust liitu, mis ei lubaks mingit ühe rahva vägivalda teise suhtes, niisugust liitu, mis oleks rajatud kõige täielikumale usaldusele, vennaliku ühtsuse selgele mõistmisele ja täiesti vabatahtlikule nõusolekule.“¹

Bolševikud võitlesid mitte ainult vene tsarismi survepoliitika, vaid ka mittevene rahvusest kapitalistide ja mõisnike natsionalistliku poliitika vastu, kes samuti õhutasid vaenu rahvaste vahel, ässitasid neid üksteise kallale ning püüdsid rahvusliku vabastamise eest võitlemise sildi all võimu

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, II köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 448.

haarata ja kinnitada töörahva üle oma ülemvõimu. Nii nagu tsarism tegid nad oma räpast ja verist tööd rahvaste vahel vaenu süvendamise alal.

Bolševikud püüdsid lähendada Venemaa töötavaid rahvahulki ja liita neid eesrindliku vene proletariaadi ümber võitluseks ühise vaenlase — tsarismi ja kapitalismi — vastu. Kodanlikud natsionalistid, kes olid pugunud tööliikumisse, püüdsid purustada ühtset Venemaa proletariaadi parteid üksikuiks iseseisvaiks rahvusrühmadeks ja püstitada nende vahele rahvuslikke vaheseinu. Otsustavalt võideldes kõigi nende vaenulike katsete vastu tugevdasid Lenin ja Stalin ühtset, internatsionalistlikku Venemaa proletariaadi parteid, kus töötasid käsikäes kõigi Venemaa rahvuste eesrindlikud proletaarlased. Kogu Venemaa kõigist rahvastest töötajate ühine võitlus tsarismi ja kapitalismi vastu valmistas ette rahvaste vennalikku koostööd ühtses Nõukogude sotsialistlikus riigis.

Bolševike partei on ainuke partei, kes järjekindlalt ja otsustavalt võitleb rõhutatud rahvaste vabaduse eest ning vennaliku liidu eest kõigi rahvaste vahel.

J. V. Stalin märkis, et Oktoobrirevolutsiooni üheks tähtsamaks tulemuseks on see fakt, et ta tegelikkuses näitas „...kõige erisugusemate rahvaste tööliste ja talupoegade vennaliku liidu võimalikkust ja otstarbekust vabatahtlikkuse ja internatsionalismi alusel“.¹ Leninlik-stalinlik rahvuspoliitika, mis kindlustab nõukogude rahvaste vennaliku koostöö, oli rahvusküsimuse lahendamise aluseks NSV Liidus.

Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika teostamine. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon, kukutanud mõisnike ja kapitalistide võimu ning püstitanud proletariaadi võimu, purustas rahvusliku rõhumise ahelad, likvideeris põlise rahvusliku vaenu ja puhastas seega pinda rahvaste koostöök.

Seltsimees Stalin ütleb: „1917. aasta oktoobris, kui meil arenes suur proletaarne revolutsioon, kui me kukutasime tsaari, mõisnikud ja kapitalistid, ütles suur Lenin, meie õpe-

¹ J. Stalin, „Marksism ja rahvus- ning koloniaalküsimus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 275.

taja, meie isa ja kasvataja, et nüüdsest peale ei pea olema ei valitsevaid ega alistatud rahvaid, et rahvad peavad olema võrdsed ja vabad. Sellega mattis ta maha vana tsaristliku, kodanliku poliitika ja kuulutas välja uue, bolševistliku poliitika — sõprusepoliitika, meie maa rahvaste vendluse poliitika.”¹

Bolševikud mitte ainult proklameerisid seda uut rahvuspoliitikat, vaid hakkasid seda nõukogude võimu olemasolu esimestest päevadest alates teostama ka tegelikkuses, praktikas. Keerukat tööd rahvusküsimuse lahendamise alal NSV Liidus juhtis vahetult seltsimees Stalin. Tema seisis Rahvusasjade Rahvakomissariaadi eesotsas.

Nõukogude riik hävitas rahvusliku ebavõrdsuse meie maal. Ta tühistas tsaari seadused, mis kindlustasid rahvaste ebavõrdsust, panid kehtima ühtede rahvaste eesõigused ja kitsendasid teiste õigusi. Nõukogudemaal on teostatud rahvaste täielik üheõiguslus. NSV Liidu kodanike üheõiguslus, sõltumata nende rahvusest ja rassist, kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel on Nõukogude riigi vankumatuks seaduseks. Erinõu nähvärvis, keeles või ükskõik millises muus suhtes ei või olla rahvusliku ebavõrdsuse õigustamise põhjuseks. Nõukogude riigi seadus karistab igasugust õiguste kitsendamist või eesõiguste kehtimapanekut sõltuvalt rassilisest või rahvuslikust kuuluvusest. Uhtlasi keelab nõukogude seadus rahvastevahelise vihkamise või ühe või teise rahva põlguse jutlustamist. Kõik NSV Liidu rahvad, nii suured kui väikesed, on vabad ja üheõiguslikud.

Kapitalistlikes riikides on pilt teistsugune. Miljonid neegrid, kes elavad Ameerika Ühendriikides, saavad tunda igasugust tagakiusamist ja alandamist. Neegreid veeti ameerika orjapidajate poolt Aafrikast Ameerikasse istandustes töötamiseks. Orjapidamine on Ameerika Ühendriikides kaotatud, kuid neegrid on jäetud ilma õigusteta. Ameeriklased peavad neegreid „alamaks rassiks“, keelavad neil õppida koolides, kus õpivad valged, käia teatrites, mida

¹ Lenin ja Stalin, Valimik teoseid ÜK(b)P ajaloo õppimiseks, III köide, lk. 660 (v. k.).

külastavad valged, sõita trammivagunis, mis on määratud valgetele. Neegritel ei lasta riigivõimu-organite valimis- test osa võtta. Neegreid pekstakse ja tapetakse Ameerikas karistamatult. Seal tegutseb julm „lintši kohus“, mis on saanud nimetuse Virgiinia osariigi ühe kohtuniku nime järgi, kes omavoliliselt, arvestamata seadusi, õiendas ar- veid tema kätte sattunud neegritega.

Nõukogude võim teatas oma olemasolu esimestel päeva- del kõigile rahvastele, et nad võivad vabalt ja takistama- tult korraldada oma elu ja omavad enesemääramise õigust kuni riigist lahkulöömiseni. Nõukogude võim tunnustas Soome, Poola, Ukraina ja Baltimaade rahvaste riiklikku iseseisvust, tühistas kõik mittevõrdõiguslikud lepingud, mis tsaarivalitsus oli sõlminud Hiinaga, Pärsiaga ja teiste riikidega.

Nõukogude riik lõi kõik tingimused kõigi meie maa rah- vaste poliitiliseks, majanduslikuks ja kultuuriliseks tõusuks, nende rahvusliku kultuuri arenemiseks. Ta rajas võimuor- ganid ja kultuuriasutused iga rahvuse emakeeles, organi- seeris laialdase koolide ja kursuste võrgu kohalikust rah- vusest partei-, nõukogude, majandusliku ja tehnilise kaadri ettevalmistamiseks.

Venemaa töötavad rahvahulgad veendusid üha enam sel- les, et ainult nõukogude võim kindlustab neile vaba rah- vusliku arenemise. Partei ja Nõukogude valitsuse poolt rahvusküsimuses tarvituselevõetud abinõud tegid lõpu põ- lisele vaenule rahvaste vahel. Teostades neid abinõusid võitis vene proletariaat Venemaa kõigist rahvustest tööta- jate usalduse.

Venemaa rahvad, keda rõhuti tsarismi ajal, toetasid vene töölisi ja talupoegi nende võitluses rohkearvuliste sise- ja välisvaenlaste vastu. Seltsimees Stalin märkis: „Vaevalt on tarvis tõestada, et ilma selle usalduseta ei oleks vene proletariaat suutnud võita Koltšakit ja Denikinit, Jude- nitšit ja Wrangelit. Teiselt poolt pole kahtlust, et rõhutud rahvused poleks suutnud vabaneda ilma proletariaadi dik- tatuuri kehtimapanekuta Venemaa keskosas.“¹

¹ J. V. Stalin, Teosed, 5. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tal- linn, 1948, lk. 179.

Venemaa kõigi rahvaste töölised ja talupojad otsustasid ühiselt, vennalikus liidus üksteisega, ehitada uue sotsialistliku elu. Nõukogude võim aitas kõigil Venemaa rahvastel luua oma rahvuslikku riiklust, moodustada oma rahvuslikke nõukogude vabariike ja oblasteid. See andis võimaluse arvestada rahvuslikke iseärasusi, keele erinevust ja iga rahva elukorda, tõmmata kaasa varem rõhutatud rahvuste kõige laiemaid hulki aktiivsele poliitilisele elule ja lülitada neid sotsialistliku ülesehituse suurde üritusse.

Lenin ja Stalin — paljurahvuselise Nõukogude riigi loojad — töötasid välja meie maa kõigi rahvaste ühendamise vormid ühtseks Nõukogude riigiks, mis on rajatud vabaduse ja üheõiguse alusele.

Maailma esimeseks nõukogude vabariigiks oli Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik. Selles vabariigis loodi rahvuslikud riiklikud ühikud: autonoomsed vabariigid ja autonoomsed oblastid. Autonoomia tähendab oma-valitsust. Autonoomsed vabariigid ja oblastid on loodud selleks, et anda kompaktselt elavatele rahvastele võimalus valitseda vastavalt oma rahvuslikele erisustele. Need vabariigid ja oblastid alluvad ühisele keskusele, kuid on iseseisvad (autonoomsed) sisemistes valitsemisküsimustes. Vene Nõukogude Sotsialistlik Vabariik on nõukogude autonoomsete vabariikide ja oblastite föderatsioon (koondis). Selle vabariigi esimene konstitutsioon, mis võeti vastu 1918. aastal, avaldas, et Vene Nõukogude Vabariik on rajatud vabade rahvaste vaba liidu alusele kui nõukogude rahvuslike vabariikide föderatsioon.

Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika teostamine tagas kõigi Venemaa rahvaste üheõiguse ja andis neile võimaluse arendada oma rahvuslikku riiklust, kultuuri, keelt jne. Kuid Venemaa rahvad olid erineva arenemistasemega. Enne revolutsiooni ei omanud paljud meie maa rahvad tööstust, neil ei olnud oma tööliklassi, oma intelligentsi. Põllumajandus rahvuslikel ääremadel oli äärmiselt mahaäänud. Elanikkonna kultuuriline areng oli madalal tasemel.

1921. aastal märkis seltsimees Stalin, et kuigi meie maal ei ole enam ei valitsevaid ega õigusetuid rahvusi, on rah-

vusküsimus jäänud ikka veel püsima. Milles seisib siis rahvusküsimuse olemus? Seltsimees Stalin ütles, et selle küsimuse olemus seisab selles, et „... kaotada seda mõnede rahvuste faktilist mahajäämust (majanduslikku, poliitilist, kultuurilist), mille nad on pärinud minevikult, et anda mahajäänud rahvastele võimalus Kesk-Venemaale järele jõuda nii riiklikult kui ka kultuuriliselt ja majanduslikult“.¹

Mõnede meie maa rahvaste poliitiline, majanduslik ja kultuuriline mahajäämus püsis veel nõukogude võimu esimestel aastatel ning ei võimaldanud neil rahvastel täielikult kasutada kõiki neid hüvesid, mida oli neile andnud Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon. Lenin ja Stalin püstitasid ülesande püüda võita see mahajäämus, tõsta kõigi meie maa rahvaste poliitilist, majanduslikku ja kultuurilist taset.

See oli raske ja keeruline ülesanne. Seda võis lahendada „... ainult vene proletariaadi tõelise ja kestva abiga Liidu mahajäänud rahvastele nende majanduse ja kultuuri arendamisel“.² Partei püüdis suurima visaduse ja järjekindlusega lahendada seda ülesannet. Vene proletariaat osutas määratu suurt abi kõigile meie maa rahvastele nende majanduslikul ja kultuurilisel arenemisel.

Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika järjekindla teostamise alusel, kapitalismi likvideerimise ja uue sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest võitlemise käigus kujunes välja meie maa rahvaste rahulik kooselu ja vennalik koostöö kõigil elualadel: poliitilisel, majanduslikul ja kultuurilisel alal.

2. ÜHEÕIGUSLIKE RAHVASTE LIIT

Nõukogude vabariikide ühinemine NSV Liitu. Vene Nõukogude Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi (VNFSV) järele tekkisid Ukraina ja Valge-Vene nõukogude sotsialistlikud vabariigid, samuti nõukogude sotsialistlikud vabariigid Taga-Kaukaasias ja Kesk-Aasias. Seltsimees Stalin

¹ J. V. Stalin, Teosed, 5. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 36—37.

² Sealsamas, lk. 182.

etendas nende vabariikide loomisel, samuti nagu Vene NFSV loomisel, tähtsat osa. Ta aitas meie maa rohkearvulistel rahvustel ehitada uut elu, temalt said meie maa kõigi rahvaste esindajad nõu ja abi.

Vene NFSV riiklik korraldus oli eeskujuks teiste nõukogude vabariikide riiklikule korraldusele. Vene rahvas aitas Ukraina, Valge-Vene, Taga-Kaukaasia, Kesk-Aasia ja teistel rahvastel oma maalt välja kihutada saksa, inglise, prantsuse ja teisi igasuguseid imperialiste ning sisemise kontrrevolutsiooni jõude. Sel alusel seati nõukogude vabariikide loomise esimestest päevadest alates nende vahel jalule koostöö. Kodusõja aastail, kui kerkisid esiplaanile nõukogude rahvuslike vabariikide sõjalise enesekaitse huvid, võttis see koostöö sõjalise liidu kuju. Vene NFSV, Ukraina, Valge-Vene ja teised nõukogude vabariigid ühendasid siis oma sõjalisi jõupingutusi, et purustada ühine vaenlane. Nende vahel sõlmiti koostööleping poliitilisel, majanduslikul ja teistel elualadel.

Pärast kodusõja lõppu osutus nõukogude vabariikide koostöö lepinguline vorm juba mitteküllaldaseks. Vabariikide töörahva enda algatusel tõsteti üles küsimus iseseisvate nõukogude vabariikide ühendamise kohta ühtseks liitriigiks.

Missugused põhjused sundisid nõukogude vabariike ühinema üheks riiklikuks liiduks?

Esiteks, majanduslikud põhjused. Nõukogude vabariigid hakkasid taastama rahvamajandust. See oli väga keerukas ülesanne, mida iga nõukogude vabariik ei suutnud lahendada omaenda jõududega. Oli vaja jalule seada kõigi nõukogude vabariikide tihe majanduslik koostöö ning ühendada nende majanduslikud vahendid ja jõud. Uheskoos, ühises peres, oli nõukogude rahvastel kergem arendada rahvamajandust.

Meie maa mitmesuguste rajoonide ja vabariikide vahel olid teatavad majanduslikud sidemed. Näiteks ei saanud Petrograd, Moskva ja teised keskrajoonid läbi ilma lõunast sisseveetava teraviljata. Riigi lõuna- ja idapoolsed rajoonid said Moskvast ja Petrogradist tekstiilkaupu. Kesk-Aasia varustas puuvillaga tekstiilivabrikuid, mis asetsesid

Petrogradis, Moskvas, Ivanovos, Vladimiris ja teistes Kesk-Venemaa linnades. Donbassist tuli süsi, Bakuus ja Groznõis toodeti naftat. Donbass ja Dnepri piirkond olid peamised metalliga varustajad.

Et lahendada nõukogude vabariikide majandusliku arendamise ülesanne, oli vaja neid tihedalt liita ühtseks majanduslikuks tervikuks ning ühendada nende liiklemissvahendid (transport) ja rahandus.

Teiseks, nõukogude vabariigid taotlesid ühinemist seoses nende välisolukorraga. Kodusõja võidukas lõpp ei kõrvaldanud imperialistide sõjalise kallaletungi ohtu nõukogude vabariikidele. Kapitalistliku ümbruskonna olukorras ei võinud ükski nõukogude vabariik olla kindel sõjalise purustamise eest maailma imperialismi poolt.

Tsarismi ja kapitalismi ning valgekaartliku kontrrevolutsiooni ja interventide vastu peetud ühise võitluse kogemused rääkisid veenvalt sellest, et ükski nõukogude vabariik ei suuda üksinda saavutada vaba elu ega end edukalt kaitsta väliste sõjaliste kallaletungide vastu. Nõukogude vabariikidel oli vaja ühendada oma sõjalised vahendid ja jõud ühtse, ühise võimsa kaitse organiseerimiseks kapitalistliku ümbruskonna vastu.

Nõukogude vabariikidel oli vaja välja astuda ühises rindes nii majanduslike kui ka diplomaatiliste suhete alal kapitalistlike riikidega.

Kolmandaks, nõukogude vabariike tõukas ühinema juba nõukogude võimu enda loomus. Seltsimees Stalin ütles, et nõukogude maailmas, „...kus võim ei ole rajatud eromandusele, vaid kollektiivsele omandusele, kus võim ei ole rajatud inimese ekspluateerimisele inimese poolt, vaid võitlusele selle ekspluatatsiooni vastu, siin... viib võimu loomus ise sinnapoole, et töörahva hulgad taotleksid loomulikult ühinemist üheks sotsialistlikuks perekonnaks”.¹

Nõukogude vabariikide ühinemine ühtseks riigiks — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liiduks — toimus 30. detsembril 1922. aastal I üleliidulisel nõukogude kong-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 5. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 145.

ressil. Esinedes sellel kongressil kõnega „NSV Liidu moodustamisest“ ütles seltsimees Stalin, et see päev on muranguline nõukogude võimu ajaloos. See oli alguseks uuele perioodile, kus nõukogude vabariigid ühinesid ühtseks liitriigiks. Seltsimees Stalin nimetas seda päeva uue Venemaa võidu päevaks, kes purustas rahvusliku rõhumise ahelad, organiseeris võidu kapitali üle, lõi proletariaadi diktatuuri.

Esimene üleliiduline nõukogude kongress kinnitas deklaratsiooni ja liidulepingu NSV Liidu moodustamise kohta ja valis NSV Liidu Kesktäidesaatva Komitee. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu koosseisu läksid siis Vene NFSV, Taga-Kaukaasia NFSV (Taga-Kaukaasia Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik) ning Ukraina ja Valge-Vene nõukogude sotsialistlikud vabariigid. Edaspidi laienes Nõukogude Liidu koosseis sedamööda, kuidas loodi uusi nõukogude sotsialistlikke vabariike.

Missugusel alusel ühinesid nõukogude vabariigid NSV Liiduks. Meie maa rahvad ühinesid ühtseks nõukogude liitriigiks vabatahtlikkuse, üheõigusluse ja sõpruse alusel.

Kapitalistlikud paljurahvuselised riigid loodi tavaliselt rahvaste vallutamise, alistamise ja vägivaldse ühendamise teel.

Briti impeerium on rajatud asumaade paljude miljonite inimeste verele ja luudele. Inglismaa vallutas ja heitis enda alla India — rahvaarvult teise maa maailmas. Inglismaa haaras enda võimusse Austraalia, kusjuures ta seal peaaegu täielikult hävitas kogu põlisrahva. Prantsusmaa käest kiskus Inglismaa Prantsuse asumaa Kanada. Relvastatud jõududega, halastamatult hävitades kohalikke elanikke, vallutas Inglismaa Lõuna-Aafrika ja rea teisi maid.

Ameerika Ühendriigid pidasid rohkem kui sada sõda rohkearvuliste, kuid relvitute indiaani hõimude vastu. Maa põliselanikud hävitati peaaegu täielikult. Ameerika Ühendriigid vallutasid või „ostsid“ Prantsusmaa, Hispaania, Mehhiko ja teiste riikide käest hiiglasuured maa-alad koos elanikkonnaga. Sel teel suurendasid nad oma territooriumi kümnekordseks. Sõjaga ja teiste vägivaldsete abi-

nõudega orjastasid ameerika imperialistid asumaade ja sõltuvate riikide rahvaid.

Seega loodi paljurahvuselised imperialistlikud riigid vägivalla ja röövimise abil.

Hoopis teisiti tekkis Nõukogude Liit. Ta kujunes nõukogude sotsialistlike vabariikide vabatahtliku ühinemise teel üheks liitriigiks. Sellekohane otsus võeti ühel häälel vastu nõukogude rahvaste vabalt valitud esindajate poolt.

Ühinemise vabatahtlikkus on üks tähtsamaid aluseid, millele rajati Nõukogude Liit, millel ta tugevnes ja kasvas võimsaks jõuks. Seltsimees Stalin ütleb: „...mitte mingi rahvaste liit, mitte mingi rahvaste ühinemine ühtseks riigiks ei saa olla püsiv, kui selle aluseks ei ole täielik vabatahtlikkus, kui rahvad ise ei taha ühineda“.¹

Just sel alusel kasvas ja laienes Nõukogude Liit. 1918. aasta jaanuaris ütles V. I. Lenin: „Ma olen täiesti veendunud, et revolutsioonilise Venemaa ümber rühmitub ikka rohkem ja rohkem vabade rahvaste üksikuid erisuguseid föderatsioone. Täiesti vabatahtlikult, ilma vale ja rauata, kasvab see föderatsioon ning ta on kaljukindel.“² Lenini sõnad osutusid prohvetlikeks.

1924. aastal moodustati Usbeki ja Turkmeeni nõukogude sotsialistlikud vabariigid, mis vabatahtlikult astusid Nõukogude Liidu koosseisu. 1929. aastal kujundati autonoomsest vabariigist liiduvabariigiks Tadžiki vabariik, 1936. aastal — Kirgiisi ja Kasahhi vabariigid, mis samuti läksid NSV Liidu koosseisu.

Tähendusrikkad olid Nõukogude Liidu ajaloos aastad 1939 ja 1940. Teostus ukraina ja valgevene rahva põline unistus. Ukraina ja Valge-Vene NSV-ga ühinesid kõik ukraina ja valgevene maad. Toimus ka moldaavia rahva taasühinemine. Uhtlasi kukutasid Läti, Leedu ja Eesti rahvad rahvavastase kodanliku võimu, heitsid endilt raske rõhumise ahelad ja ühinesid nõukogude rahvaste perega. 1940. aastal tekkis viis uut nõukogude liiduvabariiki, mis

¹ J. V. Stalin, Teosed, 5. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 234.

² V. I. Lenin, Teosed, XXII köide, lk. 224 (v. k).

muutusid ühtse Nõukogude Liidu üheõiguslikeks liikmeiks: Läti, Leedu, Eesti, Moldaavia ja Karjala-Soome NSV.

Praegu kuulub Nõukogude Liidu koosseisu kuusteistkümmend nõukogude liiduvabariiki:

Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik,
Ukraina Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Valge-Vene Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Usbeki Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Kasahhi Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Gruusia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Aserbaidžani Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Leedu Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Moldaavia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Läti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Kirgiisi Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Tadžiki Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Armeenia Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Turkmeeni Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik,
Karjala-Soome Nõukogude Sotsialistlik Vabariik.

Vabatahtlikult Liiduks ühinenud nõukogude sotsialistlikud vabariigid on üheõiguslikud. Nõukogude Liidus ei ole valitsevat, eesõigustatud rahvast ega ole alistatud, rõhutud rahvaid, nagu see oli Vene keisririigis ja nagu see on praegu kodanlikes paljurahvuselistes riikides. Igal liiduvabariigil, olenemata sellest, kui palju seal on elanikke ja kui suur on tema territoorium, on kõigi teiste liiduvabariikidega võrdsed õigused.

Võtkem näitena Vene NFSV. See on rahvaarvult ja territooriumi suuruselt kõige suurem vabariik. Kuid Vene Nõukogude Föderatiivsel Sotsialistlikul Vabariigil on täpselt samasugused õigused nagu kõigil teistel liiduvabariikidel. Vene NFSV-l on NSV Liidu Rahvuste Nõukogus niisama palju esindajaid nagu igal teisel nõukogude liiduvabariigil.

Ühinenud vabariikide üheõiguslus on ülitähtis alus, millele on rajatud Nõukogude Liit, millel ta tugevnes ja kasvab võimsaks riigiks.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit on paljurahvu-

seline liitriik, mis on moodustatud üheõiguslike vabariikide vabatahtliku ühinemise alusel. NSV Liit ei ole lihtsalt liitriik. NSV Liit on nõukogude rahvaste vennalik pere, kes elavad sõpruses ja tihedas koostöös. Rahvaste vendlus ja sõprus on saanud meie igapäevase elu sisuks.

Nõukogude liiduvabariik. Iga liiduvabariik on tööliste ja talupoegade nõukogude sotsialistlik riik, mis oma vabal tahtel kuulub Nõukogude Liidu koosseisu võrdsetel õigustel teiste liiduvabariikidega. Kõik liiduvabariigi kõrgemad ja kohalikud riiklikud organid ja asutused töötavad vabariigi moodustanud rahva keeles.

Nõukogude Liitu kuuludes jääb liiduvabariik suveräänseks, see on iseseisvaks riigiks. See tähendab, et liiduvabariik teostab oma territooriumil riigivõimu iseseisvalt kõigis küsimustes, välja arvatud ainult need, mis on liiduvabariikide eneste poolt vabatahtlikult üle antud üleliiduliste riiklike organite kompetentsi.

Milles avalduvad liiduvabariigi suveräänsed õigused?

Liiduvabariigil on oma konstitutsioon, mille kinnitab ja mida muudab vabariigi enda kõrgeim riigivõim. Selles konstitutsioonis kajastuvad vastava maa rahvuslikud, majanduslikud ja kultuurilis-olustikulised iseärasused. Iga liiduvabariigi konstitutsioon koostatakse vastavuses NSV Liidu Konstitutsiooniga.

Liiduvabariigil on oma riigivõimu- ja riigivalitsemisorganid, kes täidavad vabariigi territooriumil seadusandlikke, täidesaatvaid ja korraldavaid funktsioone.

Liiduvabariigil on oma seadused, mis antakse välja vabariigi enda kõrgeima riigivõimu poolt.

Liiduvabariigile jääb õigus Liidust vabalt välja astuda. See kinnitab äärmise selgusega, et vabariikide ühinemine Liitu on tõepoolest täiesti vabatahtlik.

NSV Liitu astudes säilitab liiduvabariik õiguse oma territooriumile. Liiduvabariigi territooriumi ei või muuta ilma tema nõusolekuta. Liiduvabariikide piiride muutmise kinnitab NSV Liidu kõrgeim riigivõimu-organ.

Liiduvabariigil on õigus välisriikidega otsesesse suhtlemisse astuda, nendega kokkuleppeid sõlmida ja diplomaatlikke esindajaid vahetada. Ukraina ja Valge-Vene nõuko-

gude sotsialistlikud vabariigid on Uhinunud Rahvaste organisatsiooni liikmed. Üle kogu maailma kostab nende vabariikide hääl rahu ja demokraatia kaitseks, imperialistide ja uue sõja õhutajate vastu.

NSV Liidu Konstitutsioon kohustab Nõukogude Liitu kaitsma liiduvabariikide suveräänseid õigusi. Seda oma kohustust täidab Nõukogude Liit vankumatult. Kui meie kodumaale tungis kallale fašistlik Saksamaa, organiseeris üleliiduline nõukogude võim vaenlasele võimsa vastulöögi ning kogu Nõukogude Liit astus võitlusse jultunud röövvalutajate vastu.

Liiduvabariikidele on kindlustatud laialdane ja üheõiguslik osavõtt kõrgemate võimuorganite tegevusest. Iga liiduvabariik valib võrdsetel alustel (vastavalt elanike arvule) oma saadikud Liidunõukogusse ja saadab oma saadikud (sõltumatult elanike arvust) Rahvaste Nõukogusse.

Autonoomne nõukogude vabariik. Mõnedes liiduvabariikides elab kõrvuti selle rahvaga, kes andis vabariigile nime, teisi rahvaid. Nad moodustavad neis vabariikides elanikkonna vähemiku, kes erineb oma rahvuslikelt iseärasustelt. Oma vabal tahtel moodustavad need rahvad autonoomsed nõukogude vabariigid.

Autonoomne vabariik on tööliste ja talupoegade nõukogude sotsialistlik riik, mis kuulub ühe või teise liiduvabariigi koosseisu (ja selle kaudu Nõukogude Liitu).

Vene Nõukogude Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuuluvad: Tatarsi, Baškiiri, Dagestani, Burjaadi-Mongoli, Kabardiini, Komi, Mari, Mordva, Põhja-Osseedi, Udmurdi, Tšuvaši ja Jakuudi autonoomsed nõukogude sotsialistlikud vabariigid.

Gruusia Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuuluvad Abhaasi ja Adžaari autonoomsed nõukogude sotsialistlikud vabariigid.

Aserbaidžani Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuulub Nahhitševani Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik.

Usbeki Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuulub Kara-Kalpakki Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik.

Millised riiklikud õigused on autonoomsel vabariigil?

Autonoomne vabariik teostab oma territooriumi piirides riigivõimu autonoomsetel alustel. See tähendab, et vabariigi moodustanud rahvas kasutab oma territooriumil oma siseelu küsimustes riikliku omavalitsuse õigusi. Kõik autonoomse vabariigi kõrgemad ja kohalikud riiklikud organid ning ametiasutused töötavad vastava rahva emakeeles.

Igal autonoomsel vabariigil on oma konstitutsioon, mis on koostatud tema rahvuslikke iseärasusi arvestades ning vastavuses nii NSV Liidu Konstitutsiooniga kui ka vastava liiduvabariigi konstitutsiooniga. Autonoomne vabariik annab välja oma seadusi, mille täitmine on kohustuslik tema territooriumil. Üleliidulised seadused ja selle liiduvabariigi seadused, mille koosseisu autonoomne vabariik kuulub, on samuti kohustuslikud täitmiseks autonoomse vabariigi territooriumil. Autonoomse vabariigi piirid määrab kindlaks vastava liiduvabariigi kõrgem riigivõim.

Autonoomsel vabariigil on oma kõrgem seadusandlik organ — ülemnõukogu — ja kõrgem täidesaatev ning korraldav organ — ministrite nõukogu. Autonoomsel vabariigil on kindlustatud üheõiguslik osavõtt NSV Liidu kõrgematest võimuorganitest ja selle liiduvabariigi kõrgematest võimuorganitest, kelle koosseisu ta kuulub. Peale selle saadab iga autonoomne vabariik vahetult oma saadikuid Rahvuste Nõukogusse ja võtab osa liiduvabariigi saadikute valimistest Rahvuste Nõukogusse.

Niisugune autonoomsete nõukogude vabariikide riiklik korraldus soodustab nende rahvaste riikliku, majandusliku ja kultuurilise isetegevuse tõusu.

Autonoomsed oblastid ja rahvusringkonnad. Üheks nõukogude rahvaste rahvuslik-riikliku korralduse vormiks on autonoomne oblast. Ta erineb tavalisest oblastist oma erilise rahvusliku koosseisuga.

Vene Nõukogude Föderatiivsesse Sotsialistlikku Vabariiki kuuluvad: Adõge, Mägi-Altai, Juudi, Tuva, Hakassi ja Tšerkessi autonoomsed oblastid.

Aserbaidžani Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu kuulub Mägi-Karabahhi autonoomne oblast; Gruusia Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu — Lõuna-

Osseedi autonoomne oblast; Tadžiki Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi koosseisu — Mägi-Badahšani autonoomne oblast.

Autonoomsetel oblastitel on tavalistest administratiivsetest oblastitest erinevad õigused. Nad määravad kindlaks keele, milles peab toimuma asjaajamine riigiaparaadis ja õpetuse andmine koolides, ning saadavad vahetult oma saadikud NSV Liidu Rahvuste Nõukogusse. Autonoomsete oblastite töörahva saadikute nõukogud võtavad vastu „Autonoomse oblasti määrustiku“. See arvestab autonoomse oblasti rahvuslikke erisusi ja kinnitatakse selle liiduvabariigi ülemnõukogu poolt, kuhu oblast kuulub.

NSV Liidu arvuliselt väikeste rahvaste rahvuslik-riikliku korralduse vormiks on rahvusringkonnad. Neid on kümme. Kõik nad kuuluvad Vene NFSV ühe või teise oblasti või krai koosseisu ja asetsevad peamiselt meie maa Kaug-Põhja rajoonides. Rahvusringkondadel on oma võimuorganid — rahvusringkondade töörahva saadikute nõukogud — ning nad saadavad vahetult oma saadikuid NSV Liidu Rahvuste Nõukogusse. Nende eesmärgiks on emakeele alusel ja kohalike erisusi arvestades tõmmata kaasa väikeste rahvaste töötavaid hulki sotsialistlikule ülesehitustööle ja tõsta nende materiaalsel ning kultuurilisel taset.

Kõik need riikliku korralduse mitmekesised vormid (liiduvabariik, autonoomne vabariik, autonoomne oblast, rahvusringkond) võimaldavad arvestada meie määratu suures paljurahvuselises sotsialistlikus riigis elavate erisuguste rahvaste vaimseid tarbeid ja eluvajadusi. Nad etendavad tähtsat osa nõukogude rahvaste majanduslikul ja kultuurilisel arenemisel.

3. LENINLIK-STALINLIKU RAHVUSPOLIITIKA SUURED SAAVUTUSED

Sotsialistlikud rahvad NSV Liidus. Meie maa rahvad elavad ja arenevad uue sotsialistliku ühiskonnakorra võidu tingimustes. Sellega on seletatav nende määratu suur edu kõigil elualadel.

Sotsialism tõi vabaduse kõigile meie maa rahvastele ja kindlustas neile vaba rahvusliku arenemise. Nõukogude Liidus ehitavad kõik rahvad ühtse sõbraliku perena oma vaba, õnneliku elu.

Tsaariametnikud, mõisnikud ja kapitalistid ei tunnustanud paljusid rahvusi, kes elasid Venemaal, rahvusteks, alandasid nende kultuuri, kiusasid taga nende keelt jne. Rida tsarismi orjuses elanud Venemaa rahvusi suri välja. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon muutis põhjalikult meie maa rahvuste olukorda.

Rahvusliku orjuse kaotamise tulemuseks meie maal oli varem orjastatud, sealhulgas ka kõige mahajäänudate rahvuste rahvuslik uuestisünd. Seltsimees Stalin ütles: „Tänini on lugu olnud nii, et sotsialistlik revolutsioon ei vähendanud, vaid suurendas keelte arvu, sest inimkonna kõige sügavamaid kihte üles raputades ja neid poliitilisele näitelavale tuues äratas ta uuele elule terve rea uusi rahvusi, keda varem ei tuntud või tunti vähe. Kes võis arvata, et vanal tsaari-Venemaal on olemas mitte vähem kui 50 rahvust ja rahvusrühma? Kuid Oktoobrirevolutsioon, purustanud vanad ahelad ja toonud esile rea unustatud rahvaid ja rahvusrühmi, andis neile uue elu ja uue arenemisvõimaluse.“¹

Kapitalismi likvideerimise ja uue, nõukogude korra kinditamise tulemusel kujunesid endised, kodanlikud rahvad ümber uuteks, sotsialistlikeks rahvasteks. Oma töös „Rahvusküsimus ja leninism“, mis esmakordselt avaldati 1949. aastal, märgib seltsimees Stalin, et vanade, kodanlike rahvaste baasil, pärast kodanluse ja tema natsionalistlike parteide likvideerimist, pärast nõukogude korra kindlustumist tekkisid ja arenesid uued, sotsialistlikud rahvad. Sotsialistlikud rahvad erinevad põhjalikult kodanlikest rahvastest nii oma klassiliselt koosseisult ja hingelaadilt kui ka oma huvidelt ja taotlustelt.

Mille poolest erinevad sotsialistlikud rahvad kodanlikest rahvastest?

¹ J. V. Stalin, Teosed, 7. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 133—134.

Kapitalistlike rahvaste peamisteks juhtivateks jõududeks on kodanlus ja tema natsionalistlikud parteid. „Klassirahu“ rahvaste hulgas, et kindlustada kodanluse võimu; oma rahvaste territooriumi laiendamine võõraste rahvaste territooriumi vallutamise teel; võõraste rahvaste umbusaldamine ja vihkamine; rahvusvähemuste allasurumine; imperialismi ühine rinne — niisugune on kodanlike rahvaste pale.

Peamisteks jõududeks, kes liidavad uusi, sotsialistlikke rahvaid ja juhivad neid, on töölisklass ja tema internatsionalistlik partei. Töölise ja talupoegade liit sotsialismi lõplikuks võiduks; rahvusliku rõhumise ja natsionalismi jäänuste hävitamine rahvaste üheõiguse ja vaba arenemise, rahvastevahelise sõpruse kindlustamise ja internatsionalismi tugevdamise nimel; kõigi rõhutatud rahvaste ühine rinne võitluses vallutussõdade ja imperialismi vastu — niisugune on sotsialistlike rahvaste pale.

Seltsimees Stalin märgib, et sotsialistlikud rahvad on palju tihedamini ühte liitunud ja eluvõimelisemad kui ükskõik missugune kodanlik rahvas. See seletub sellega, et sotsialismi ajal on likvideeritud ekspluateerijad, et siin ei ole ükssteisele vaenulikke klasse. „Vanade, kodanlike rahvaste varemeil tekivad ja arenevad uued, sotsialistlikud rahvad, kes on palju tihedamini ühte liitunud kui ükskõik missugune kodanlik rahvas, sest nad on vabad lepitamatuist klassivastuoludest, mis laostab kodanlike rahvaid, ja nad on palju üldrahvalikumad kui ükskõik missugune kodanlik rahvas.“¹

Sotsialismi võit NSV Liidus muutis põhjalikult ka vastastikuseid suhteid rahvaste vahel. Suhteid kodanlike rahvaste vahel iseloomustab vastastikune umbusaldus ja viha-vaen. Suhteid sotsialistlike rahvaste vahel iseloomustab sõprus ja koostöö. Ekspluataatorlike klasside puudumine, kes olid rahvastevaheliste tülide peamisteks organiseerijateks, töölisklassi võimul olles, kes on igasuguse orjastamise vaenlane ja internatsionalismi ideede levitaja, rahvaste vastastikune abi kõigil elualadel — kõige selle tule-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 11. köide, lk. 340—341 (v. k.).

museks on, et vastastikune umbusaldus rahvaste vahel kadus ja kujunes vastastikune sõprus, arenes rahvaste vennalik koostöö.

Kõik nõukogude rahvad tugevdavad väsimatult oma ühtset paljurahvuselist sotsialistlikku riiki — NSV Liitu. Kodanlikud paljurahvuselised riigid paratamatult lagunevad, sest nad on rajatud vägivallale ja rõhumisele. Nõukogude paljurahvuseline riik kasvab ja tugevneb, sest ta on tekkinud sotsialismi baasil ning on üles ehitatud vabahtlikkuse ja üheõigusluse alusel.

Kodanlikku paljurahvuselist riiki lõhuvad rahvuslikud tülid ja rahvastevaheline vaen. Nõukogude paljarahvuseline riik on rajatud temasse astunud nõukogude vabariikide majanduslikule, poliitilisele ja sõjalisele vastastikusele abistamisele. See annab Nõukogude paljurahvuselisele riigile seninägemata jõu ja kindluse.

Seltsimees Stalin ütles 1936. aastal: „...meil on nüüd täiesti väljakujunenud ja kõik katsumused vastu pidanud paljurahvuseline sotsialistlik riik, mille kindluse üle iga rahvusriik ükskõik kus maailmajaos võiks kadedust tunda“.¹

Meie paljurahvuselise sotsialistliku riigi võimsuse kohta öeldakse Nõukogude Liidu hümnis:

On vabade riikide murdmatu Liidu
loond jäädavaks ajaks suur Venemaa hõim.
Sest elagu rahvastest võidule viidud
Nõukogude Liit, tema ühtsus ja võim!

Nõukogude rahvaste saavutused majanduse arendamisel. Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika alusel on nõukogude rahvad edukalt jagu saanud oma kunagisest poliitilisest, majanduslikust ja kultuurilisest mahajäämusest. Nõukogude sotsialistliku korra tingimustes on tsaari-Venemaa endised ääremaad tundmatuseeni muutunud. Vene tööliklassi vennaliku abiga on kõigi nõukogude vabariikide rahvad saavutanud määratu suurt edu oma tööstuse arendamisel.

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 454.

Stalinlikud viisaastakud etendasid otsustavat osa nõukogude vabariikide majanduslikul arenemisel. Kogu Nõukogude Liidu industrialiseerimise kiire tempo juures kasvas üksikute nõukogude vabariikide tööstus eriti kiiresti. 1940. aastal ületas NSV Liidu suurtööstus 1913. aasta taseme 12-kordselt. Kasahstanis ja Armeenias kasvas tööstus sama aja jooksul 22 korda, Gruusias — 26 korda, Kirgiisias — 160 korda ja Tadžikistanis — 242 korda. Isamaasõja perioodil kõigi nende vabariikide tööstus laienes veelgi rohkem.

Viisaastakute jooksul on hiiglaslikult kasvanud Ukraina tööstus. Siin ehitati Euroopa kõige võimsam Dnepri hüdroelektrijaam, ehitati uued suured metallurgia- ja masinatehased, uued kivisöe- ja maagikaevandused. Valge-Venes ehitati stalinlike viisaastakute kestel 1700 uut kaitist. Aserbaidžanis on kasvanud mitmekordseks naftatoodang. Rööbiti uute naftatööstuste ja naftautmistemahastega kerkis siin ka muid suuri tööstuskäitisi.

Esmaklassiline ja uusima tehnikaga varustatud tööstus on tekkinud piirkondades, kus veel hiljuti ei tuntud üldse moodsat tööstust.

Võimas moodne tööstus on üles ehitatud Kasahstanis. Siin on ehitatud suured värvilise metallurgia käitised, on rajatud NSV Liidu uus kivisöekeskus — Karaganda basseini, on püstitatud masina- ja keemiatehaseid, elektrijaamu, tekstiilivabrikuid, lihakombinaate ja muid käitisi. Seal, kus 1930. aastal asus ainult ühe rändaja kasahhi perekond, asetseb nüüd suur Balhaši linn, mis on kasvanud uue hiiglasliku vasesulatustehase — kogu Euroopas kõige suurema värvilise metallurgia tehase — ümber. Isamaasõja ajal on Kasahstanis üles ehitatud esimene mustmetallurgia-tehas, elektrijaamade võimsus aga on kasvanud peaaegu 90 korda.

Tsarism ja vene kodanlus takistasid vabrikute ja tehaste ehitamist rahvuslikel ääremaadel. Usbekistanis oli enne revolutsiooni ainult poolkäsitöenduslik väiketööstus. Puuvill veeti siit välja tuhandete verstade kaugusele Kesk-Venemaale, et seda hiljem tagasi vedada kootud riide näol. Nüüd on Usbekistanis oma suured tekstiilivabrikud.

Vabariigis on nõukogude võimu ajal rajatud metallurgia-, masinaehituse-, keemia- ja toiduainetetööstus.

Palju tehaseid, vabrikuid, kaevandusi ja elektrijaamu on ehitatud ka teistes liiduvabariikides. Nii näiteks Kirgiisias, mis oli üks mahajäänud tsaari-Venemaa ääremaa, kasvas tööstuse erikaal vabariigi rahvamajanduses 1945. aastal 70 protsendini. Samal 1945. aastal andis ainuüksi Frunze lihakombinaat 20 korda rohkem saadusi kui kogu Kirgiisia tööstus 1913. aastal.

Üheaegselt tööstuse arenemisega on kõigis nõukogude vabariikides üles kasvanud kvalifitseeritud tööliste, insectoride ja tehnikute rahvuslik kaader.

Nõukogude vabariikides on loodud eesrindlik sotsialistlik põllumajandus. Rohkearvuliste niisutuskanalite ehitamine üldrahvaliku ehitustöö abil võimaldas kasutamisele võtta uusi maid ja tõsta mulla viljakust. Seal, kus veel hiljuti talupoeg askeldas kõplaga väikesel maalapil, on tekkinud suured kolhoosid, mis on varustatud moodsa tehnikaga. Rändrahvad on muutunud paikseiks ning on hakanud tegelema kultuurse põlluharimisega.

Liiduvabariikides on laialdaselt arenenud kõige mitmekesisemate põllumajanduslike tehniliste kultuuride kasvatamine. Kesk-Aasia vabariikides ja Aserbaidžanis on arenenud puuvillakasvatus, mis võimaldas meie maal täielikult end varustada puuvillaga ja vabaneda vajadusest seda välismaalt sisse vedada. Gruusias on laiendatud tee ja väärtuslike puuviljakultuuride kasvatamist.

NSV Liidu rahvaste kultuuri tõus. Seltsimees Stalin märkis 1929. aastal, et partei ja nõukogude võimu üheks tähtsamaks ülesandeks on taotleda NSV Liidu rahvaste kultuuri tõusu, rahvuskultuuri arendamist ja õitsengut. Ta ütles, et meie maal tuleb avada rikkalik koolide võrk emakeeles, välja arendada ajakirjandus, teater, kino ja teised kultuuriasutused emakeeles. „Mikspärast — küsitakse — emakeeles? Just sellepärast, et miljonilised rahvahulgad võivad kultuurilisel, poliitilisel ja majanduslikul alal jõud-
sasti edeneda ainult emakeeles, rahvuskeeles.“¹

¹ J. V. Stalin, Teosed, 11. köide, lk. 355 (v. k.).

Viies ellu Lenini ja Stalini juhendeid on partei ja Nõukogude valitsus lühikese ajaga saavutanud suurt edu NSV Liidu rahvaste kultuuri arendamisel. Keskmiselt on õpilaste arv meie maal kasvanud 1914. aastaga võrreldes rohkem kui neli korda, Kirgiisias aga — 44 korda, Usbekistanis — 68 korda, Tadžikistanis 660 korda.

Neil ja teistel tsaari-impeeriumi rahvuslikel ääremaadel leidus harva isegi algkoole. Neil ääremaadel polnud ei tehnikume ega kõrgemaid õppeasutusi. Nüüd on tehnikumid ja kõrgemad koolid kõigis liidu- ja autonoomsetes vabariikides. Usbeki Nõukogude Sotsialistlikus Vabariigis on üle 60 tehnikumi, 36 kõrgemat õppeasutust ja Teaduste Akadeemia rea teadusliku uurimise instituutidega, Kirgiisias oli enne revolutsiooni igast 100 mägielanikust 98 kirjaoskamatut. Gümnaasiumi lõpetanud kirgiise võis sõrmedel üles lugeda. Polnud ainustki kõrgema haridusega kirgiisi. Nüüd on Kirgiisias oma insenerid, agronoomid, zootehnikud, arstid, oma teadlased. Vabariigis on loodud üle 20 teadusliku uurimise asutuse. Noorsugu õpib mitte üksnes keskkoolides, vaid ka kõrgemates õppeasutustes oma emakeeles. Kasahstanis oli enne revolutsiooni kõigest 2 protsenti kirjaoskajaid, nüüd aga 98 protsenti. Koloniaalses Indias aga on ainult 10 protsenti kirjaoskajaid. Kolmekümne aasta jooksul on Kasahstanis kirjaoskus kasvanud 96 protsendi võrra, Indias aga 1 protsendi võrra.

Nõukogude võimu aastail loodi kiri Venemaa 40 rahvusele, kellel seda enne revolutsiooni üldse ei olnud.

Laiaulatuslikult on arenenud raamatute ja ajalehtede väljaandmine rahvuslikes keeltes. Enne revolutsiooni trükiti Venemaal ajalehti 24 keeles. Nüüd antakse ajalehti välja 80-es NSV Liidu rahvaste keeles, raamatuid aga — 119 keeles. Turkmeenias ei olnud enne revolutsiooni ainustki turkmeeni keeles ilmutavat ajalehte. 1947. aastal oli siin juba 48 turkmeenikeelset ajalehte.

Põhjalikult on paranenud tervishoid. Tsaari-Venemaa paljudes ääremaades polnud ainustki arsti ega ainustki haigemaja. Nüüd on kõigis meie vabariikides suur haiglate, ambulatooriumide, polikliinikute ja sünnitusmajade

võrk. Rahva tervise kaitseks kulutatakse Usbekistanis nüüd 250 korda rohkem summasid kui kulutati tsaari-ajal.

Samal ajal aga imperialistid jultunult röövivad ja ekspluateerivad asumaade ja sõltuvate riikide rahvaid ning hoiavad neid kohutavas vaesuses ja harimatuses. Hiiglasuure India elanikkond on ilma jäetud igasugusest meditsiinilisest abist, 100 miljonit hindut põeb malaariat. Iga aasta sureb Indias nälga miljoneid inimesi.

Kõigis nõukogude vabariikides on laialdaselt arenenud teaduslik uurimistöö. Ukraina, Valge-Vene, Usbeki, Kasahhi, Gruusia, Aserbaidžani, Leedu, Läti, Armeenia ja Eesti nõukogude sotsialistlikes vabariikides on asutatud teaduste akadeemiad, Kirgiisi, Tadžiki ja Turkmeeni nõukogude vabariikides töötavad NSV Liidu Teaduste Akadeemia filiaalid (osakonnad).

Nõukogude võimu aastail on õitsele puhkenud NSV Liidu kõigi rahvaste kirjandus ja kunst. NSV Liidu rahvad võivad õigusega uhked olla suurte edusammude üle rahvusliku ilukirjanduse, muusika, maali- ja teatrikunsti arenemises.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidus täiendavad rahvuslikud kultuurid end vastastikku ja rikastavad üksteist. Kümned NSV Liidu rahvad loevad oma emakeeles marksismi-leninismi klassikute surematuid teoseid, ilukirjanduse klassikute suuri loominguid, nõukogude kirjanike paremaid teoseid.

Vene klassikute Puškini, Leo Tolstoi ja Gorki teoseid on tõlgitud peaaegu kõigisse NSV Liidu rahvaste keeltesse. Gruusia poeedi Šota Rustaveli poeem „Kangelane tiigrinahas“ on ilmunud 14 keeles. Armeenia eepos „Sassuni David“ on ilmunud 7 keeles. Kasahhi poeedi Džambuli luuletused on tõlgitud 21 keelde, ukraina rahvapoeedi Taras Ševtšenko luuletused aga 33 keelde.

Rahvusliku kultuuri arenemine ei eralda NSV Liidu rahvaid, vaid lähendab neid üksteisele. Nõukogude kultuur on vormilt rahvuslik ja sisult sotsialistlik kultuur. Seltsimees Stalin kirjutab: „...proletaarne kultuur, sotsialistlik oma sisult, omandab erisuguseid vorme ja väljendusviise eri rahvaste juures, kes on lülitunud sotsialistlikku ülesehitus-

töösse, olenevalt keele, eluviisi jne. erinevusest. Proletaarne oma sisult, rahvuslik vormilt, — niisugune on see üldinimlik kultuur, mille poole sammub sotsialism".¹

Rahvaste sõprus on Nõukogude Liidu jõu allikas. Nõukogude korra suureks saavutuseks on rahvaste sõbraliku koostöö loomine.

NSV Liidu rahvaste sõprus tekkis tööraha võitluses ekspluataatorlike klasside vastu, ekspluateerimise ja iga-suguse rõhumise hävitamise alusel, nõukogude võimu poolt leninlik-stalinliku rahvuspoliitika teostamise ning nende ajalooliste edusammude alusel, mida nõukogude vabariigid on teinud oma majanduslikus arenemises ja rahvusliku kultuuri õitselepuhkemisel.

Bolševike partei ja tema juhid Lenin ja Stalin kasvasid kõigist rahvustest töötajaid vastastikuse austamise ja abistamise vaimus. Bolševike partei pidas leppimatut võitlust suurvene šovinismi vastu, mis väljendub põlglikus suhtumises mittevene rahvastesse ja nende kultuurisse ning püüdlustes likvideerida rahvuslikud nõukogude vabariigid. Partei pidas samuti otsustavat võitlust kallaku vastu kohaliku natsionalismi poole, mis väljendus püüdluses eralduda ja sulgeda end oma rahvuslikku kesta, eraldada end vaheseinaga üldisest sotsialistlikust ülesehitustööst.

Nii üks kui teine kallak kajastasid kodanlike olluste huve ja seisukohti ning kujutasid endast tõsist hädahoitu, sest nad ähvardasid lõhkuda meie maa rahvaste sõprust. Purustamata suurvene šoviniste ja kohalikke natsionaliste polnud võimalik rajada rahvaste sõbralikku koostööd ja vastastikust abistamist ning kõvendada meie paljurahvuselist riiki.

Purustanud iga liiki natsionalistid, liitis bolševike partei kõik meie maa rahvad ühtseks vennalikuks perekse ning kasvas neid üldrahvalikest, üldriiklikest huvidest arusaamise vaimus. Kõigist rahvustest töötajad hoolitsevad mitte üksnes oma rahvusliku vabariigi huvide eest, vaid ka kõigi rahvaste ja kogu meie paljurahvuselise sotsialist-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 7. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 133.

liku riigi eluliste huvide eest. Nad kõik on haaratud sütitavast nõukogude patriotismist.

Nõukogude patriotismi aluseks on kõigi nõukogude rahvaste sügav andumus ja ustavus sotsialistliku kodumaa vastu, kõigi meie maa töötajate vennalik vastastikune sõprus. See on sotsialistlike rahvaste patriotism, kes on vabad ekspluateerimisest ja leppimatuist klassivastuoludest ning kes on tihedamini ühte liitunud ja palju üldrahvalikumad kui ükskõik missugune kodanlik rahvas.

Seltsimees Stalin ütles juba 1935. aastal, et „...endine umbusaldus NSV Liidu rahvaste vahel on juba ammu kaotatud, et umbusaldus on asendunud täieliku vastastikuse usaldusega, et sõprus NSV Liidu rahvaste vahel kasvab ja kõveneb. See on, seltsimehed, kõige väärtuslikum sellest, mis on meile andnud bolševistlik rahvuspoliitika.

NSV Liidu rahvaste vaheline sõprus on aga suur ja tõsine saavutus. Sest kuni on olemas see sõprus, on meie maa rahvad vabad ja võitmatud. Keegi ei kohuta meid, ei sise- ega välisvaenlased, kuni see sõprus elab ja püsib“.¹

Neid seltsimees Stalini sõnu on elu täiel määral kinnitanud. Nõukogude rahvaste suur sõprus näitas kogu oma jõudu nii rahuliku ülesehitustöö ajajärgul kui ka Isamaasõja ajal.

Raskeil sõja-aastail veendusid kõigist rahvustest nõukogude inimesed veel rohkem NSV Liidu rahvaste sõpruse ja vendluse suures tähtsuses. Kas nõukogude rahvad oleksid suutnud ükshaaval jagu saada fašistlikust Saksamaast? Kas oleksid Ukraina, Valge-Vene, Moldaavia, Leedu, Läti, Eesti ja Karjala-Soome vabariigid suutnud ise, omaenda jõududega heita endalt hitlerlaste ikke? Ainult tänu sellele, et kõik meie maa rahvad olid ühinenud Nõukogude Liitu, purustati vaenlane.

Nõukogude rahvaste sõprus pidas auga vastu katsumustele sõjatules. Nõukogude Liit, kes kaitses vabaduse, rahvaste üheõigustluse ja sõpruse ideed, tuli võitjana välja raskest sõjast. Saksa fašistlik riik aga, kes püüdis maksmata

¹ Lenin ja Stalin, Valimik teoseid ÜK(b)P ajaloo õppimiseks, III köide, lk. 660 (v. k.).

panna ühe rahva ülevõimu ja alla heita kõik teised rahvad, purustati täielikult. Seltsimees Stalin ütles, et sõda saksa fašistlike röövvallutajate vastu näitas eriti kujukalt mitte ainult nõukogude riikliku korra eluvõimet, vaid ka seda, et ta on „paljurahvuselise riigi eeskujuks, et nõukogude riiklik kord on säärane riikliku organiseerimise süsteem, kus rahvusküsimus ja rahvuste koostöö probleem on lahendatud paremini kui mistahes teises paljurahvuselises riigis“.¹

Ka sõjajärgsel ajajärgul veendume iga päev paljurahvuselise Nõukogude Liidu võimsas jõus, nõukogude rahvaste vennaliku vastastikuse sõpruse võimsas jõus. Kõik NSV Liidu rahvad osutasid saksa sissetungi all kannatada saanud nõukogude vabariikidele määratu suurt abi nende rahvamajanduse taastamisel. Kommunistliku partei juhtimisel taastavad ja arendavad nõukogude rahvad ühtses vennalikus peres edukalt tööstust, põllumajandust ja transporti, arendavad edasi sotsialistlikku kultuuri, suurendavad meie suure sotsialistliku kodumaa võimsust.

NSV Liidu sotsialistlikud rahvad ehitavad kommunismi igakülgse koostöö ja vastastikuse abistamise alusel, rahvaste ja rahvusliku kultuuri edasise lähendamise ning kõigi nõukogude rahvaste majanduse ja kultuuri edasise tõusu alusel. Meie võimas paljurahvuseline sotsialistlik riik on tähtsaimaks vahendiks, mille abil Lenini-Stalini partei organiseerib hiiglaslikku kommunistlikku ülesehitustööd.

Kaks leeri eksisteerivad kõrvuti teineteisega. „Kapitalismi leeris“, märgib seltsimees Stalin, „meil on imperialistlikud sõjad, rahvuslik vaen, rõhumine, koloniaalorjus ja šovinism. Nõukogude leeris, sotsialismi leeris, vastupidi, on meil rahvaste vastastikune usaldus, rahvuslik üheõiguslus, rahulik kooselu ja vennalik koostöö.“²

Nõukogude Liidus ei ole ega saa olla mingisugust rahvuslikku vaenu ja võitlust. Nõukogude Liidus valitseb rahu

¹ J. Stalin, Kõne Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelisel koosolekul 9. veebruaril 1946. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 11.

² J. V. Stalin, Teosed, 5. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 149.

ning rahvaste sõprus ja koostöö. Selles on Nõukogude Liidu jõud, vankumatu kindlus ja hiiglasuured paremused kodanlike paljurahvuseliste riikidega võrreldes.

Hitlerlased rääkisid, nagu jaguneks inimkond kahte ossa: ühel poolel — sakslased, kes kuuluvat mingisugusesse „kõrgemasse rassi“, härrasrahvusesse, teisel poolel aga — kõik ülejäänud rahvad, kes kuuluvat „alamasse rassi“, orirahvusesse, kelle üle sakslased peavad valitsema. Seda metsikut rassismi ideoloogiat jutlustavad nüüd oht- ralt ameerika ja inglise imperialistid, arvates „kõrgemasse rassi“ ameeriklased ja inglased.

Nõukogude rahvas purustas ja heitis kõrvale selle imperialistide näruse väljamõeldise. Ta tõestas tegelikult, et varem mahajäänud rahvad, kes on vabanenud koloniaal- sest rõhumisest ja astunud sotsialismiteele, võivad lühike- se ajaga tõusta eesrindlikeks.

Seltsimees Stalin ütles: „Kümneid aastaid püüab kapitalistlik demokraatia lahendada rahvuslikke vastuolusid rahvuste vaba arenemise huvide eksploatatsiooni süstee- miga kokkusobitamise korras. Kuid see ei ole seni õnnest- unud ega õnnestugi. Vastupidi, rahvuslike vastuolude kera läheb veel rohkem sassi, ähvardades kapitalismi sur- maga. Ainult siin, nõukogude maailmas, sotsialismi leeris, on õnnestunud juurteni välja kiskuda rahvuslikku rõhu- mist ja korraldada rahvaste vastastikust usaldust ja ven- nalikku koostööd.“¹

Nõukogude Liit on maailmas esimene maa, kus on õigla- selt lahendatud rahvusküsimus. Nõukogude paljurahvuse- lise riigi eeskuju, mis on kindlustanud vaba rahvusliku arenemise kõigile NSV Liidu rahvastele, näitab kogu maa- ilma töörahvale teed imperialismi ikkest vabanemiseks.

L U H I K O K K U V Õ T E

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon tegi lõpu tsa- rismi ja kapitalismi rahvusliku rõhumise poliitikale Vene- maal. Kommunistlik partei ja nõukogude võim kuuluta-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 5. köide, lk. 149.

sid välja rahvaste enesemääramise õiguse kuni lahkulõmiseni ja iseseisva riigi moodustamiseni, kuulutasid välja meie maa kõigi rahvaste võrdsuse ja tagasid tegelikult selle võrdsuse.

Kommunistlik partei kasvatab meie maa kõigist rahvastest töötajaid vastastikuse lugupidamise ja vastastikuse vennaliku sõpruse vaimus. Vabatahtlikkuse ja üheõiguse alusel ühinesid nõukogude vabariigid Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liiduks.

Kodanluse natsionalistlik poliitika on rahvaste rõhumise ja orjastamise poliitika. Niisugune oli vene tsarismi ja vene kodanluse metsik hundipoliitika. Niisugune on ka praegu Ameerika Ühendriikide, Inglismaa ja teiste imperialistlike riikide poliitika. Nad rõhuvad halastamatult asumaade rahvaid ja ässitavad üht rahvast teise kallale.

Ekspluataatorlike klasside likvideerimise tulemusel, sotsialismi võidu tulemusel NSV Liidus kujunesid uued, sotsialistlikud rahvad. Tänu nõukogude võimu leninlik-stalinlikule rahvuspoliitikale saavutasid need rahvad määratu suurt edu poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises arenemises.

Vene rahvas osutas vennalikele nõukogude rahvastele suurt abi tööstuse ülesehitamisel, suure mehhaniseeritud kolhoosipõllumajanduse rajamisel, kaadri kasvatamisel ja kultuuri tõstmisel.

Sotsialistliku ülesehitustöö käigus tugevnes ja kõvenes nõukogude rahvaste sõprus. Isamaasõja aastail karastus see sõprus veelgi. Kõik Nõukogude Liidu rahvad kaitsesid oma rinnaga oma kodumaad ja oma suuri sotsialistlikke saavutusi.

Sõjajärgsel ajajärgul taastavad ja arendavad nõukogude vennalikud rahvad ühises vennalikus peres edukalt rahvamajandust, edendavad sotsialistlikku kultuuri ning tugevdavad paljurahvuselise Nõukogude riigi majanduslikku võimsust ja kaitsevõimet. Kommunistliku partei juhtimisel sammuvad nõukogude rahvad suures vastastikusel sõpruses kommunismile.

ÜK(b)P ON NÕUKOGUDE ÜHISKONNA JUHTIV JA SUUNAV JÕUD

1. MILLES SEISAB BOLŠEVIKE PARTEI JÕUD

Lenini-Stalini partei juhtimisel on meie rahvas jõudnud sotsialismile. Nõukogude rahvas on üles ehitanud sotsialistliku ühiskonna ja läheb kommunismile Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei juhtimisel, keda proletariaadi suured juhid Lenin ja Stalin on asutanud, üles kasvatanud ja karastanud.

Lenini-Stalini partei püstitas endale juba oma olemasolu esimestest päevadest alates selge eesmärgi: kukutada kodanlik-feodaalne kord Venemaal ja üles ehitada sotsialism, kus on hävitatud eksploatatorlikud klassid ja inimese eksploateerimine inimese poolt. See oli selgesti määrateldud partei esimeses programmis, mis võeti vastu 1903. aastal partei teisel kongressil. Ja bolševike partei, võites kõik raskused ning takistused, läks kõrvalekaldumatult sellele eesmärgile, viies enda järel tööliste ja talupoegade laialdasi hulki.

Bolševikud innustasid töötava rahva võitlusele kodanlik-feodaalse korra vastu, uskudes kindlasti, et võit on lähedal. Esimese Vene revolutsiooni päevil kirjutas J. V. Stalin üleskutses kõigile töölistele: „Kärgatagu kõvemini kõu, puhkegu tugevamini torm! Võidutund on ligi!“¹ Pärast Vene revolutsiooni lüüasaamist ei lasknud bolševikud pead norgu, vaid jätkasid alustatud võitlust uue energiaga. „Meid nimetatakse mitte asjata painedumatuiks,“ kirjutas Lenin 1908. aastal.

¹ J. V. Stalin. Teosed, 1. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1947, lk. 185.

Kui Venemaa töölised ja talupojad kukutasid bolševike partei juhtimisel vihatud tsaari-isevalitsuse, arendasid bolševikud otsustavat võitlust kapitalismi kukutamise ja proletariaadi diktatuuri kehtimapaneku eest. 1917. aasta juunis teatasid menševikud nõukogude esimesel üleliidulisel kongressil, et ei ole sellist parteid, kes võiks endale võtta vastutuse riigi saatuse eest. „On selline partei!“ vastas neile Lenin. See oli bolševike partei, kes teadis, et Venemaad võib päästa ähvardavast katastroofist ja täielikust orjastamisest välismaa imperialismi poolt ainult üleminek sotsialismile. Bolševike partei juhtimisel teostas Venemaa töörahvas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni, mis rajas uue ajastu inimkonna elus — sotsialismi ajastu.

Pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni võtsid bolševikud vastu uue programmi ja muutsid partei nime-tuse. Oma olemasolu algusest peale nimetas meie partei end, nagu teiste maade töölisparteidki, sotsiaaldemokraatlikuks parteiks. Kuid Esimese Maailmasõja ajal reetis sotsiaaldemokraatlike parteide enamik tööliklassi, läks üle kodanluse poole ja häbistas sõna „sotsiaaldemokraat“. Partei seitsmendal kongressil 1918. aastal otsustasid bolševikud Lenini ettepanekul nimetada oma parteid kommunistlikuks parteiks — nii, nagu nimetasid Marx ja Engels töölisparteid. See nimetus väljendab kõige täpsemalt meie partei lõppeesmärki — kommunismi ülesehitamist.

Partei uue programmi võttis vastu 1919. aastal kokku-tulnud partei kaheksas kongress. Programmis tehti sel-geks Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni tähtsus ning määrateldi partei ja Nõukogude riigi ülesanded võit-luses sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Võttes aluseks oma programmi tugevdas kommunistlik partei igati tööliste ja talupoegade sotsialistlikku riiki, et selle abil maha suruda kukutatud ekspluataatorlike klas-side vastupanu ja ühiskonda ümber kujundada uutel sotsia-listlikel alustel. Kodusõja ajal, kui Nõukogude riiki ähvar-das surmaoht välismaiste röövvallutajate ning kodanluse ja mõisnike valgekaartluse poolt, innustas partei tööliste ja talupoegade hulki sotsialistliku isamaa kaitsmisele ning

saavutas interventide ja valgekaartlaste täieliku purustamise.

Bolševike partei juhtimisel on meie maal teostatud hiiglasuured ümberkujundused. NSV Liidu sotsialistliku industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise leninlik-stalinlike plaanide elluviimise tulemusena on meie kodumaa muutunud mahajäänud ja sõltuvast riigist, milliseks oli tsaari-Venemaa, eesrindlikuks sotsialistlikuks suurriigiks. Meie maal on püstitatud sotsialistliku ühiskonna helge hoone ja NSV Liit on astunud sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku ajajärku.

Nõukogude Liidu Isamaasõda fašistlike röövvallutajate vastu näitas kogu maailmale nõukogude sotsialistliku korra jõudu ja võimsust. Kommunistliku partei poolt juhitud nõukogude rahvas saavutas suure võidu vaenlase üle. Seltsimees Stalin ütleb: „Nõukogude rahva juhtivaks ja suunavaks jõuks nii rahuliku ülesehitustöö aastail kui ka sõja päevil on olnud Lenini partei, bolševike partei.“¹

Purustanud täielikult hitlerliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani, arendab nõukogude rahvas bolševike partei juhtimisel edukalt oma sotsialistlikku majandust ja kultuuri ning sammub järjekindlalt edasi kommunismi poole.

Nõukogude rahvas võlgneb kõigi oma võitude eest tänu bolševike parteile, tema targale ja kindlale juhtimisele ning tema hiiglaslikule ja mitmekülgele tegevusele. V. I. Lenin ütles, et bolševike partei on „meie ajastu mõistus, au ja südametunnistus“.² Meie partei on varustatud ühiskonna arenemise seaduste tundmisega ning ta teab, mis ja kuidas tuleb teha, et saavutada kõige eesrindlikuma ühiskondliku korra — kommunismi — võitu. Partei ühendab oma ridades töölisklassi ja töötava rahva teiste kihtide parimaid inimesi, kellele on maailmas kõige kallim rahva õnn, kellele pole midagi ülimat kui võitlus kommunismi võidu eest.

Bolševike partei on uut tüüpi partei. Meie maa ja kõigi

¹ J. Stalin, „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 97.

² V. I. Lenin, Teosed, XXI köide, 3. trükk, lk. 95.

teiste maade kogemused tõendavad näitlikult, et tööliklass ei suuda kukutada kapitalismi ja üles ehitada sotsialismi ilma revolutsioonilise võitlusparteita. Tööliklassile on tarvis parteid, kes võiks töötava rahva miljonid ühte liita ühtseks armeeks, kes on võimeline kodanlust võitma ja rahva kommunismile viima. „Sellele armeele ei suuda vastu panna ei Vene isevalitsuse raugastunud võim ega rahvusvahelise kapitali raugastuv võim,“¹ kirjutas Lenin ennustavalt esimese revolutsiooni eel.

Lenin ja Stalin rajasid proletariaadi revolutsioonilise võitluspartei — bolševike partei — sel ajal, kui teistes maades olid juba olemas töölisparteid. Need parteid nimetasid end sotsiaaldemokraatlikeks ja nad olid ühinenud rahvusvahelisse organisatsiooni — Sotsialistlikku Internatsionaali, mida tavaliselt nimetatakse Teiseks Internatsionaaliks (erinevalt Marxi ja Engelsi poolt loodud Esimesest Internatsionaalist).

Oma tegevuse algul astusid sotsiaaldemokraatlikud parteid välja tööliklassi huvide kaitseks, kuid järk-järgult läks juhtimine neis parteides ja kogu Teises Internatsionaalis oportunistide — tööliklassi huvide reetjate — kätte. Nad olid kapitalismi kaitsjad, kodanluse agendid tööliikumises ja püüdsid muuta tööliikumise kapitalismile hädaohutuks. Nad eitasid kodanluse võimu vägivaldse kukutamise vajadust, sotsialistliku revolutsiooni vajadust ja sisendasid tööliklassile, et sotsialismile võib jõuda rahulikul teel, reformide ja kokkulepete abil kodanlusega. Oportunistid väitsid, et töölispartei peamine ülesanne seisab selles, et osa võtta kodanlikest parlamentidest ja nende parlamentide kaudu taotleda kodanluselt järeleandmisi.

Teise Internatsionaali parteid salgasid maha marksistliku õpetuse tööliklassi juhtivast osast ühiskonna sotsialistlikul ümberkujundamisel ja proletariaadi diktatuuri kehtestamise vajadusest. Pettes töölisi valeliku jutlusega, nagu võiks sotsialismi maksma panna ilma revolutsioo-

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, I kd. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 367.

nita, aitavad oportunistid säilitada kapitalismi ja kindlustada kodanluse võimulolekut.

Menševikud tahtsid omada Venemaal samasugust oportunistlikku parteid, nagu olid saksa ja prantsuse sotsialistlikud parteid. Sellised parteid polnud suutelised innustama töölisklassi revolutsioonile. Imperialismi ajajärgul, kui saabus aeg proletariaati kapitalismi kukutamiseks otsest ette valmistada, osutusid vanad sotsialistlikud parteid uute revolutsiooniliste ülesannete lahendamiseks täiesti kõlbmatuks. Piirduda ainult juba olemasolevate parteidega tähendas proletariaadi määramist vältimatule lüüasaamisele. „Sellest tuleneb vajadus,“ ütles seltsimees Stalin, „luua uus partei, võitluspartei, revolutsiooniline partei, kes oleks küllalt julge selleks, et viia proletaarlaste võitlusse võimu eest, küllalt vilunud selleks, et orienteeruda revolutsioonilise olukorra keerukais tingimustes, ja küllalt nõrke selleks, et vältida igasuguseid karisid sellel teel, mis viib eesmärgile.“¹

Niisuguse partei rajasidki Lenin ja Stalin. See oli bolševike revolutsiooniline võitluspartei.

V. I. Lenin nimetas bolševike parteid uut tüüpi parteiks. Sellega rõhutas ta, et bolševike partei erineb põhjalikult vanadest Lääne-Euroopa sotsiaaldemokraatlikest parteidest.

Millised on siis bolševike partei iseärasused? Milles peitub tema jõud?

Partei on töölisklassi eesmine väesalk. Bolševike partei jõud seisab kõigepealt selles, et ta on töölisklassi eesmine väesalk.

Seltsimees Stalin ütleb: „Ukski armee ei tule sõjas toime vilunud staabita, kui ta ei taha lüüa saada. Kas pole selge, et veel vähem saab sellise staabita toime tulla proletariaat, kui ta ei taha langeda oma verivaenlaste söödaks? Aga kus on see staap? Selleks staabiks saab olla ainult proletariaadi revolutsiooniline partei. Töölisklass revolutsioonilise parteita — see on sõjavägi ilma staabita.

Partei on proletariaadi võitlusstaap.“²

¹ J. V. Stalin, Teosed, 6. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 166.

² Sealsamas, lk. 167—168.

Lenin ja Stalin õpetavad, et revolutsiooniline partei on töölisklassi osa, tema väesalk. Kuid töölisklassil on palju väesalku. Järelikult ei saa töölisklassi iga väesalka nimetada töölisklassi parteiks. Partei erineb töölisklassi teistest väesalkadest sellepolest, et ta on töölisklassi eesmine, teadlik, marksistlik väesalk. Ta teab, kuidas areneb ühiskondlik elu, kuidas areneb klassivõitlus, millised eesmärgid ja ülesanded seisavad töölisklassi ees ning milliste abinõudega on võimalik saavutada nende eesmärkide teostamist. Seepärast juhibki bolševike partei edukalt töölisklassi ja kogu töötava rahva võitlust.

Bolševike partei ühendab töölisklassi ja töötava rahva teiste kihtide ridades kõige aktiivsemaid ja teadlikumaid kodanikke, kes on ennastsalgavad võitlejad kommunismi võidu eest.

Tuhanded eesrindlikud töölised astusid tsarismi ajal Lenini-Stalini parteisse, et tema ridades võidelda töörahva vabastamise ja kommunismi eest. Nad teadsid, et neid ähvardab vangla, väljasaatmine, sunnitöö, paljusid aga ka surmanuhtlus. Kuid ükski hädaoht ei kohutanud neid.

Revolutsioonide ajal aastail 1905 ja 1917 olid bolševikud barrikaadidel võitlevate tööliste esimestes ridades, et kukutada tsaari ning kapitalistide ja mõisnike vihatud võim ja võita töötavale rahvale vabadus.

Kodusõja aastail olid bolševikud alati kõige ohtlikumais rindelõikudes. Nende surmapõlgus, nende julgus ja vahvus kandus üle punaarmeelastele, ja see tekitas massilist kangelaslikkust.

Rahuliku ülesehitustöö aastail töötasid bolševikud väsimatult, et tugevdada ja arendada sotsialistlikku rahvamaandust. Nad olid vabrikute, tehaste ja kolhooside ehitajate esimestes ridades. Nad organiseerisid sotsialistlikku võitlust ning oma eeskujuliku ja ennastsalgava tööga viisid enda järel töölisi, kolhoosnikuid, kogu töötava rahva.

Isamaasõja ajal oli kommunistlik partei nõukogude rahva poolt fašistlike röövvalutajate üle saavutatud võitude innustajaks ja organiseerijaks. Kommunistid olid Nõukogude kodumaa kaitsjate esiridades. Enne rünnakule minekut esitasid paljud parteitud sõjamehed avaldusi palvega

neid kommunistlikku parteisse vastu võtta. Nõukogude inimesed teavad: kommunisti, Lenini-Stalini suure partei liikme nime väärrib see, kes on valmis andma kogu oma jõu võitluses oma sotsialistliku kodumaa vabaduse ja iseseisvuse eest, rahva õnne eest.

Meie partei kogu kangelaslik ajalugu tõendab, et ta on töölisklassi ja kogu töötava rahva eesmine väesalk.

Partei jõud peitub marksistlik-leninlikus teorias. Töölisklassi eesmiseks väesalgaks olla tähendab olla tema teadlik väesalk, tähendab aru saada, kuhu ja kuidas on tarvis juhtida töölisklassi ja kogu töötavat rahvast. Lenin ja Stalin õpetavad, et selleks peab partei olema varustatud eesrindliku revolutsioonilise teooriaga.

„Ilma revolutsioonilise teooriata ei saa olla ka revolutsioonilist liikumist... Eesrindliku võitleja osa võib täita ainult partei, keda juhib eesrindlik teooria,“¹ kirjutab V. I. Lenin partei loomise eest peetud võitluse ajajärgul. Sedasama tuleb ütelda kogu bolševike partei poolt läbikäidud tee kohta. Partei ajalugu õpetab, et töölisklassi partei ei saa täita oma klassi juhtija osa, ei saa täita proletarise revolutsiooni organiseerija osa, kui ta ei ole omaks võtnud töölisliikumise eesrindlikku teooriat — marksistlik-leninlikku teooriat.

„Marksistlik-leninlik teooria on ühiskonna arenemise, töölisliikumise, proletarise revolutsiooni ja kommunistliku ühiskonna ülesehitamise teadus.“² Marksistlik-leninlik õpetus avastab ühiskonna arenemise seadused. Ta aitab parteil olukorras orienteeruda ja tunnetada, kuidas ja milles suunas arenevad sündmused. Ühiskonna arenemise seadused võimaldavad marksistlikul parteil teaduslikult ette näha sündmuste käiku, tähistada ja rakendada õiget poliitikat ning suunata sündmuse rahva huvides ja tema vaenlaste vastu.

Juba saja aasta eest, kui kapitalism sammus tõusuteed, ennustasid Karl Marx ja Friedrich Engels geniaalselt, et

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, I köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 127—128.

² „Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajalugu. Lühikursus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 349.

kapitalism langeb paratamatult ning et inimühiskond vabaneb kapitalistlikust ekspuuteerimisest ja ehitab üles kommunismi.

Lenin ja Stalin viisid marksismi edasi. Nad arendasid seda vastavalt proletariaadi klassivõitluse uutele tingimustele. Nad rikastasid marksismi uute järelduste ja põhilausetega ning tõstsid selle uuele tasemele.

V. I. Lenin kujundas õpetuse sotsialismi võidust ühel maal. J. V. Stalin arendas selle õpetuse edasi ja kaitses seda vaenlaste vastu. Juhindudes leninlik-stalinlikust õpetusest innustas partei Venemaa proletariaadi sotsialistlikule revolutsioonile ja pärast proletariaadi diktatuuri kehtestamist organiseeris meie maal laiaulatusliku sotsialistliku ülesehitustöö. Mis oleks saanud meie parteist, meie revolutsioonist ja marksismist, kui Lenin poleks loonud õpetuse sotsialismi võidust ühel maal? „Partei oleks ekselnud pimeduses,“ ütleb seltsimees Stalin, „proletaarne revolutsioon oleks jäänud juhtimiseta, marksistlik teooria oleks hakanud kiratsema. Proletariaat oleks kaotanud, proletariaadi vaenlased oleksid võitnud.“¹

Marksism-leninism aitab parteil kindlalt edasi liikuda ja juhtida töölisklassi ning kogu nõukogude rahvast kommunismile. Õige teooria võimaldab parteil rakendada õiget poliitikat.

Teisiti on lugu kodanlike parteide poliitikaga. Need parteid teotsevad vastupidiselt ühiskondlikule arenemisele ja eesrindliku teaduse järeldustele. Nad kaitsevad hukkumisele määratud ekspuataatorlike klasside huvisid, ja see pärast ei saa neil olla õiget poliitikat.

Seltsimees Stalin ütles 1934. aastal UK(b)P seitsmeteistkümnendal kongressil: „Vaadake ümbritsevaid riike: kas te leiate palju valitsevaid parteisid, kellel on õige joon ja kes rakendavad seda ellu? Õieti pole niisuguseid parteisid maailmas praegu olemas, sest nad elavad kõik ilma perspektiivideta, rabelevad kriisi kaoses ning ei näe teed, kuidas mülkast välja pääseda. Ainult meie partei teab,

¹ „Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajalugu. Lühikursus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 351.

kuhu asja juhtida, ja ta juhib seda edasi edukalt. Millele võlgneb meie partei tänu selle oma eelise eest? Sellele, et ta on marksistlik partei, leninlik partei. Ta on tänu võlgu sellele, et teda juhib tema töös Marxi, Engelsi ja Lenini õpetus. Pole kahtlust, et seni kui jääme truuks sellele õpetusele, seni kui omame seda kompassi, — seni on meil edu oma töös.“¹

Bolševike partei on tugev oma organiseeritusega. Partei on mitte üksnes töölisklassi eesmine, vaid ka organiseeritud väesalk.

Partei juhib rahvahulki keerukais tingimustes. Ta sisen-dab organiseerimata parteitute tööliste ja töötava rahva miljonilistesse hulkadesse võitlusklassi, organiseerituse ja vastupidavuse vaimu. Partei juhib edukalt rahva-hulki, organiseerib ja distsiplineerib neid, sest et ta ise on distsipliini ja organiseerituse kehasus. Just sellepärast suutis partei juhtida proletaarset revolutsiooni ja saavu-tada kapitalismi kukutamise ning nüüd viia edukalt töö-tava rahva kommunismile.

Menševikud kartsid revolutsiooni, ja seepärast nad ei tahtnud, et Venemaal oleks loodud tugev ning monoliitne poliitiline partei, kes suudaks asuda töölisklassi etteotsa ja viia teda võidule. Nad avasid partei ukсед pärani mitteproletaarsetele ja oportunistlikele ollustele. Nad tahtsid partei muuta kõige mitmekesisemate olluste vormi-tuks kokkukujumiseks.

Lenin ja Stalin rajasid partei ühtse ja monoliitse organi-satsioonina, millel on ühtne programm, ühtne põhikiri ja kõigile parteiliikmeile kohuslik ühtne distsipliin. Niisugu-ses organisatsioonis pole kohta lohakusele ja distsiplinee-rimatusele.

Organiseeritus suurendab mitmekordselt partei jõudu.

Lenin kirjutas juba enne revolutsiooni:

„Partei on klassi teadlik, eesrindlik kiht, tema eelvägi. Selle eelväe jõud on 10, 100 ja rohkem korda suurem tema arvust.

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 428.

Kas see on võimalik? Kas võib sadakonna jõud ületada tuhande jõu?

Võib ja ületab, kui sadakond on organiseeritud.

Organiseeritus muudab jõu mitmekordseks.“¹

Tänu oma organiseeritusele, distsiplineeritusele ja raudsele üksmeelele on bolševike partei võimeline vajalikul hetkel oma ridu ümber korraldama partei ja riigi ette kerivate uute tähtsate ülesannete lahendamiseks. Meenutagem, kui kiiresti korraldas end partei Isamaasõja esimestel päevadel seltsimees Stalini üleskutsel ümber vastavalt sõjaolukorrale. Lühikese ajaga saavutas partei seda, et meie maa muutus ühtseks võitlusleeriks.

Organiseeritus ja monoliitsus on alati olnud meie partei suurimaks jõuks.

Bolševike partei on proletariaadi klassiorganisatsiooni kõrgeim vorm. Bolševike partei on töölisklassi eesmine ja organiseeritud väesalk. Kuid partei ei ole töölisklassi ainsam organisatsioon. Proletariaadil on veel teisi organisatsioone, milleleta ta ei saa edukalt arendada oma võitlust. Proletariaadil on ametiühingud, nõukogud, kooperatiiv-koondised, noorsooühingud, kultuurhariduslikud organisatsioonid jne. Kõik need organisatsioonid on töölisklassile tingimata vajalikud, et ellu viia oma põhieesmärki ja asendada kodanlik kord sotsialistliku korraga.

Kuidas aga teostada kõigi nende organisatsioonide ühtset juhtimist? Kuidas vältida koostöö puudumist nende tegevuses? Kus on see organisatsioon, kes peab välja töötama üldise joone nende töös ja suunama neid ühtsele eesmärgile?

Lenin ja Stalin õpetavad, et selliseks organisatsiooniks on proletariaadi partei. „UK(b)P ajaloo lühikursuses“ on öeldud: „Parteil kui kõrgeimal organisatsioonivormil, mis koosneb klassi parimaist inimestest, kes on varustatud eesrindliku teooriaga, klassivõitluse seaduste tundmisega ja revolutsioonilise liikumise kogemustega, on kõik võima-

¹ V. I. Lenin, Teosed, XVI köide, 3. trükk, lk. 633.

lused selleks, et juhtida — ja ta on kohustatud juhtima — kõiki teisi töölisklassi organisatsioone.“¹

Menševikud ja trotskistid püüdsid igati vähendada ja madaldada partei juhtivat osa teistes proletariaadi organisatsioonides. Nad astusid välja selle vastu, et partei ideeliselt ja poliitiliselt juhiks ametiühinguid, ja püüdsid halvata partei juhtivat osa ametiühinguis.

Bolševikud paljastasid täielikult kõiki neid menševike ja trotskistide tegusid ning näitasid, et viimaste püüe nõrgendada, madaldada ja halvata partei juhtivat osa nõrgendab proletariaadi kõiki teisi organisatsioone ning järelikult nõrgendab töölisklassi ja muudab ta kaitsetuks vaenlase ees.

Bolševikud tugevdasid ja tugevdavad igati parteid kui proletariaadi klassiorganisatsiooni kõrgeimat vormi. Bolševike partei laiendab oma mõju proletariaadi kõigile teistele organisatsioonidele. Ta juhib nende igapäevast võitlust ja tegevust. Revolutsioonielsetel aastatel sidusid bolševikud ametiühingute võitlust tööliste majanduslike vajaduste eest või kultuurhariduslike organisatsioonide tegevust töölisklassi kirjaoskuse tõstmise alal proletaarlaste ja kogu töötava rahva üldülesannetega võitluses tsarismi ja kapitalismi kukutamise eest. Pärast Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võitu suunavad bolševikud kõigi töölisklassi organisatsioonide tegevuse ühtsele eesmärgile — kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele meie maal.

Bolševike partei jõud peitub tema katkematus sidemeis rahvahulkadega. Partei ei saa elada ja areneda, kui ta ei kõvenda oma sidemeid parteitute rahvahulkadega. Klassi eesmine väesalk, kellel puuduvad sidemed oma klassiga, on niisama hea kui staap ilma sõjaväeta.

Lenin ja Stalin õpetavad, et partei peab pidevalt kõvendama oma sidemeid rahvahulkadega, kuulma rahvahulkade häält, mõistma tema vajadusi, ja mitte ainult õpetama rahvahulki, vaid ka neilt õppima. Partei võib hukkuda, kui ta irdub rahvahulkadest. Partei on võitmatu, kui ta on tihedasti seotud rahvahulkadega.

¹ „Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajalugu. Lühikursus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 49.

Bolševike partei peab kõrvalekaldumatult kinni neist Lenini ja Stalini juhtnööridest. Kõigil oma arenemisastmel kõvendas ja tihendas partei pidevalt oma sidemeid parteitute rahvahulkadega, võttis kuulda nende häält, süvenes nende vajadustesse ja kaitses nende huve. Ja bolševike partei on saavutanud rahvahulkade sellise poolehoiu ja usalduse, millist pole ühelgi teisel parteil maailmas.

Töötav rahvas teab, et bolševike partei on tema huvide parim kaitsja, et partei võitleb ennastsalgavalt ja jõudu säästmata rahva õnne eest ning juhib rahvast ainuõiget teed mööda. Seepärast töötav rahvas usaldabki parteid ja läheb parteiga kaasa.

Milline piiritu usaldus on UK(b) Parteil töörahva hulgas, seda näitab kõige kujukamalt paremate nõukogude inimeste pidev juurdevool partei ridadesse. Ajajärkudel, kui Nõukogudemaa elas üle kõige suuremaid raskusi, ei vähenenud juurdevool parteisse, vaid suurenes.

Kodusõja ajal astus parteisse 300 000 inimest; paljud neist läksid viivitamata rindele, et relvaga käes kaitsta sotsialistlikku isamaad.

Kui parteid tabas raske mure, kui suri Vladimir Iljitš Lenin, valisid töölised endi hulgast välja parimaid seltsimehi ja saatsid neid parteisse. Nad ütlesid: „Lenin suri — on tarvis tugevdada Lenini parteid.“ See oli hulgaline parteisse astumine Lenini surma puhul, mis näitas, kui südamelähedane on tööliste bolševike partei ja kuidas nad temast lugu peavad.

Tormiliselt suurenes juurdevool UK(b) Parteisse 1929. aasta lõpul. Partei arendas hoogsalt meie maa industrialiseerimist ja põllumajanduse kollektiviseerimist. Oli tarvis võita suuri raskusi. Ja sel momendil astusid UK(b)P ridadesse uued sajad tuhanded teadlikke ja aktiivseid töoinimesi.

Isamaasõja aastail lähenesid partei ja rahvas teineteisele veelgi rohkem. Sel raskel ajal, kui otsustati küsimus, kas Nõukogude riigil olla või mitte olla, astusid miljonid nõukogude patrioodid nii rindel kui tagalas kommunistliku partei ridadesse. Enne sõda oli UK(b) Parteis 3 miljonit 800 tuhat liiget, 1946. aastal aga, hoolimata partei poolt

rinnetil kantud suurtest kaotustest, oli UK(b)P ridades üle 6 miljoni liikme.

Partei ja rahva vahelise tiheda sideme ilmekaks väljenduseks on kommunistide ja parteitute blokk, liit valimiste ajal nõukogude võimu organeisse. Kogu rahvas valib nõukogudesse kommunistide ja parteitute bloki kandidaate ning hääletab UK(b)P poliitika poolt.

Seltsimees Stalin tuletas ühes oma kõnes bolševikele meelde vanakreeklaste muinaslugu Antaiosest.

Nagu jutustab muistend, oli Antaios merejumala Poseidoni ja maajumalanna Gaia poeg. Ta oli eriliselt kiindunud oma emasse — maasse, kes oli ta sünnitanud, teda toitnud ja ta üles kasvatanud. Antaiost peeti võitmatuks kangelaseks. Iga kord, kui heitluses vastasega läks Antaiosel asi täbaraks, puudutas ta maad — oma ema, ja ta sai uut jõudu. Antaiost ähvardas üks oht — oht, et ta maa küljest lahti kistakse.

„Ma arvan,“ ütles seltsimees Stalin, „et bolševikud meenutavad meile kreeka mütoloogia kangelast Antaiost. Nad, samuti nagu Antaios, on tugevad sellega, et säilitavad sideme oma emaga — rahvahulkadega, kes on nad sünnitanud, toitnud ja üles kasvatanud. Ja senikaua, kui nad säilitavad sideme oma emaga, rahvaga, on neil kõik võimalused jääda võitmatuks.“¹

Partei ümbritseb end miljonite parteitutega. Kogu nõukogude rahvas on liitunud bolševike partei ümber. Selles on partei jõud. Selles peitub tema võitmatuse allikas.

Bolševike partei kasvas ja karastus võitluses töölisklassi vaenlastega. Oma olemasolu esimesest päevast alates astus bolševike partei lepitamatusse võitlusse töölisklassi rohkearvuliste vaenlastega. Bolševike partei vastu seisis kõigepealt selline metsik vaenlane, nagu tsaari-isevalitsus, kes kiusas julmalt taga ning jälitas iga protesti ekspluaatorliku riigikorra vastu. Politsei nuhkis välja ja vangistas bolševikke ning tsarism saatis bolševike partei te-

¹ „Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajalugu. Lühikursus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 356.

gelasi sunnitööle ja võllasse. Ägedas võitluses tsarismi vastu karastus ja tugevnes bolševike kaader.

Lenin ja Stalin kasvatasid kindlaid ja mehiseid revolutsionaäre, kes ei kartnud mingisuguseid raskusi ja hädaohte. Sellisteks mehisteks bolševikeks-leninlasteks olid Sverdlov, Kalinin, Dzeržinski, Frunze, Ordžonikidze, Kuibõšev, Kirov, tööline Babuškin ja paljud teised. 15 aastat pidasid tsaari nuuskurid jahti Jakov Mihhailovitš Sverdlovi peale. Ta saadeti vanglast asumisele, asumiselt vanglasse, kuid Sverdlov põgenes igalt poolt ja andus jälle revolutsioonilisele võitlusele. Tsaari-kohus mõistis Mihhail Vassiljevitsš Frunze kaks korda surma. Üle seitsme aasta viibis ta sunnitöö-vanglais, kuid hoolimata kõigist hädaohtudest põgenes ta ja alustas jälle parteitööd.

Tuhanded eesrindlikud töölised võitlesid ennastsalgavalt bolševike partei ridades tsarismi ja kodanluse vastu, astudes kartmatult vaenlasega võitlusse elu ja surma peale.

Nii kodanlik-feodaalse võimu tagakiusamised kui ka kodanliku ajakirjanduse metsik ajujaht ei suutnud murda bolševike võitlustahet. Ägedais lahinguis tsarismi ja kodanluse vastu tugevnes bolševike partei võitlusvõime, kasvatas tema organiseeritus ning laienes tema mõju tööliste ja talupoegade hulkadele. UK(b)P tugevnes ja karastus revolutsioonilises võitluses tööliste ja talupoegade kõigi vaenlaste vastu — mõisnike, kapitalistide, kulakute, kahjurite, salakuulajate, kõigi kapitalistliku ümbruskonna palgasulaste vastu.

1924. aastal ütles seltsimees Stalin Lenini mälestusele pühendatud kõnes: „25 aastat kasvatas Lenin hoolikalt meie parteid ja kasvatas ta maailma kõige tugevamaks ning kõige karastatumaks töölisparteiks. Tsarismi ja selle opritšnikute löögid, kodanluse ja mõisnike pöörane viha, Koltšaki ja Denikini relvastatud kallaletung, Inglis- ja Prantsusmaa relvastatud vahelesegamine, sajakeelse kodanliku ajakirjanduse vale ja laim — kõik need skorpionid langesid veerandsajandi vältel vahetpidamata meie parteile pähe. Kuid meie partei seisis nagu kalju, tagasi tõrjudes vaenlaste arvutud löögid ja viies tööliklassi edasi, võidule. Ägedates võitlustes kujundas meie partei oma ri-

dade ühtsuse ja monoliitsuse. Ühtsuse ja monoliitsusega saavutas ta võidu töölisklassi vaenlaste üle.”¹

Mitte piirdudes töölisklassile väljastpoolt antavate hoo-
pidega püüdis kodanlus töölisliikumist ka seestpoolt laostada. Menševike, sotsialistide-revolutsionääride ja anarhistide väikekodanlikud parteid, kes nimetasid end „sotsialistlikeks“, tõukasid töölisklassi mahajäänud kihte kodanluse sülle, lõhestasid proletariaadi ühtsust ja nõrgendasid teda seega klassivaenlase ees. Pärast Oktoobrirevolutsiooni võitu tahtsid nad maksku mis maksab saavutada endise kodanliku korra taastamist meie maal.

Lenini-Stalini partei purustas kõik väikekodanlikud parteid. Ilma nende parteide purustamiseta polnud võimalik luua töölisklassi ühtsust, ilma töölisklassi ühtsusetega aga polnuks võimalik saavutada proletarise revolutsiooni võitu, murda kukutatud ekspluataatorlike klasside vastupanu, säilitada proletariaadi diktatuuri ja üles ehitada sotsialismi.

Bolševikud võitlesid kõige otsustavamalt mitmesuguste antileninlike rühmade vastu parteis. Trotskistid, zinovjev-
lased, buhhaarinlased, rahvuskallaklased, mängides kahe-
keelset mängu ja maskeerides end, tegid õõnestustööd partei ja Nõukogude riigi vastu. Kõik nad olid oma olemuselt menševismi sabarakud. Nagu menševikudki tahtsid need reeturid tõugata parteid leninlikult teelt, ajada nurja sotsialistliku ülesehitustöö meie maal ning ette valmistada rahva poolt vihatud kapitalistliku korra taastamist. Nad püüdsid halvata partei distsipliini, laostada tema ridu ja lõhestada tema ühtsust. Nad nõudsid parteis parteivastaste fraktsioonide ja rühmituste vabadust, mis ei olnud kooskõlas partei ühtsuse ja raudse distsipliiniga. Peamiselt püüdsid trotskistid, zinovjev-
lased, buhhaarinlased ja teised reeturid luua NSV Liidus teist parteid — kapitalistliku korra taastamise parteid.

Partei kindlustas oma ridu, puhastades end vaenulikest ollustest. Partei paljastas ja kihutas oma ridadest välja trotskistid, buhhaarinlased, zinovjev-
lased ja teised vaenla-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 6. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 47—48.

sed, kes tungisid kallale leninismile ja partei ühtsusele ning püüdsid kodanluse meelega maha matta sotsialistliku ühiskonna ülesehitustöö NSV Liidus.

Puhastades oma ridu kapitulantidest ja reetureist lähtus partei sellest, et „ei tohi sallida enda hulgas oportunisti, nagu ei tohi sallida mädapaiset tervel organismil. Partei on töölisklassi juhtiv väesalk, tema eesmine kindlus, tema võitlusstaap. Ei tohi lubada, et töölisklassi juhtivas staabis istuks kõhklejaid, oportuniste, kapitulante ja reetjaid. Võidelda elule ja surmale kodanluse vastu ajal, kui oma enda staabis, omaenda kindluses pesitseb kapitulante ja reetjaid, tähendaks sattuda niisuguste inimeste seisukorda, keda tulistatakse rindelt ja tagalast. Pole raske mõista, et niisugune võitlus võib lõppeda ainult kaotusega. Kindlusi vallutatakse hõlpsaimini seestpoolt. Et saavutada võit, on tarvis eelkõige puhastada töölisklassi partei, tema juhtiv staap, tema eesmine kindlus kapitulantidest, väejooksikuist, streigimurdjaist ja reetjaist“.¹

Purustanud otsustavalt trotskistlik-buhhaarinlikud ja teised reeturid ning leninismi vaenlased, kindlustas partei oma ridu ja saavutas suurima ühtsuse. Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei on praegu ühtne, tugev ja vanakumatu nagu ei kunagi varem.

Bolševike partei on eeskujuks kõigi maade kommunistlikele parteidele. Bolševike partei loomisel ja tema kuulsal tegevusel on määratu suur tähtsus mitte ainult vene, vaid ka kogu rahvusvahelisele töölisliikumisele.

Bolševike partei oli esimeseks uut tüüpi parteiks maailmas — proletariaadi revolutsiooniliseks võitlusparteiks. Teiste maade kommunistid õpivad bolševikelt, kuidas tuleb organiseerida proletariaadi revolutsiooniline võitlusparte ja järjekindlalt võidelda tema ridade kindlustamise eest.

Lenini ja Stalini poolt rajatud ja käsvatatud partei on läbi käinud sellise tähelepanuväärse tee ja kogunud selliseid rikkalikke kogemusi, milliseid ei ole ühelgi teisel parteil maailmas.

¹ „Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajalugu. Lühikursus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 353–354.

Lenini-Stalini partei näitas kõigi maade kommunistlikele parteidele, kuidas tuleb organiseerida ja kodanluse vastu aktiivsele võitlusele innustada töölisklassi ja kogu töötava rahva laialdasi hulki, kuidas nendele hulkadele toetudes tuleb võita kõik takistused teel sellele eesmärgile.

Bolševike partei organiseeris võidurikka rünnaku kapitalismile ja alustas sotsialistliku ühiskonna ülesehitamist. Lenini-Stalini partei juhtimisel sammusid meie maa tööliised ja talupojad tundmatut ja proovimata teed mööda. Oma kangelasliku võitlusega ja ennastsalgava tööga näitasid nad kogu maailma rahvastele teed sotsialismile.

Kommunistlikud vennasparteid võitlevad sotsialismi eest, toetudes Venemaa töölisklassi kapitalismi vastu peetud võidurikka võitluse ja NSV Liidus edukalt teostatud sotsialistliku ülesehitustöö kogemustele, ühtlasi arvestades oma maade arenemise omapärasusi. V. I. Lenin kirjutab, et „bolševism kõlbab kui taktika eeskujuna kõigile”.¹

Bolševike partei on eeskujuks töölisklassi tõeliselt internatsionaalsele parteile. Oma asutamise esimesest päevast alates võitles ta iga liiki natsionalismi vastu ja ühendas oma ridades Venemaa kõigist rahvustest tööliisi. Bolševikud koondasid enda ümber Venemaa kõigist rahvustest töötajaid ja rajasid maailmas esimese paljurahvuselise sotsialistliku riigi, kus vabatahtlikkuse ja üheõiguse alusel on ühinenud meie maa vabastatud rahvad.

Nõukogude rahvas osutab oma võitudega kommunismi ülesehitamise alal NSV Liidus määratu suurt abi kõigi maade töötajate ja orjastatud rahvaste vabastamise suurele üritusele. Ta tugevdab töölisklassi usku oma taotluste võidusse, innustab teda võitlusele imperialismi vastu ning demokraatia ja sotsialismi võidu eest.

Seltsimees Stalin toonitas: „... üles ehitada sotsialismi NSV Liidus tähendab täita kõigi maade proletaarlaste ühist ülesannet, see tähendab saavutada võitu kapitalismi üle mitte üksnes NSV Liidus, vaid ka kõigis kapitalistlikes riikides, sest revolutsioon NSV Liidus on osa ülemaailm-

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXIII köide, 3. trükk, lk. 386.

est revolutsioonist, selle algus ja selle väljaarendamise baas".¹

Rahvusvahelise proletariaadi juhid Lenin ja Stalin õpetavad, et marksism ja natsionalism ei sobi kokku. Proletaarset internatsionalismist loobumise tagajärjeks on töölisklassi lüüasaamine ja tema positsioonide loovutamine kodanlusele.

UK(b)P põhikiri nõuab igalt kommunistilt ennastalgavat tööd vennalike, internatsionaalsete vahekordade kõvendamiseks nii Nõukogude Liidu rahvustest töötajate vahel kui ka maailma kõigi maade proletaarlastega. Ustavus proletaarsele internatsionalismile on bolševike partei iseloomustavaks jooneks.

V. I. Lenin ja J. V. Stalin kui kommunistliku bolševike partei suured juhid. Meie parteid rajasid ja kasvasid töölisklassi juhid ja õpetajad Vladimir Iljitš Lenin ja Jossif Vissarionovitš Stalin.

Lenin ja Stalin kasvasid ja karastasid isevalitsusliku politseiterrori tingimustes parteikaadri — töölisklassi vabastamise eest revolutsiooniliste võitlejate kaadri — ning õpetasid teda mitte kartma raskusi ja kindlalt ning otsustavalt edasi minema.

Lenini ja Stalini elu ja tegevus on kõigile kommunistidele vankumatu visaduse ja mehisuse eeskujuks võitluses töötava rahva õnne eest.

Lenin andis täielikult kogu oma elu tööliste ja talupoegade vabastamisele kapitali surve ning mõisnike ja kapitalistide võimu alt ning sotsialismi ülesehitamisele. Ei tsaarivalitsuse tagakiusamised ja väljasaatmised ega pealesunnitud elu kaugel kodumaast ei suutnud murda Lenini kõikevõitvat tahet. Ta võitles väsimatult töörahva vabastamise eest. Isegi vanglas ja väljasaadetuna kaugele Siberisse kirjutas V. I. Lenin teoseid, mis valgustasid teed töölisklassi revolutsioonilisele liikumisele. Ta jätkas bolševike partei juhtimist ka välismaalt, mida lahutasid Venemaast sajad kilomeetrid.

Lenini elu ja tegevus on lahutamatult seotud bolševike

¹ J. V. Stalin, Teosed, 9. köide, lk. 28 (v. k.).

partei tegevuse ja töölisklassi võitlusega. Seltsimees Stalin meenutas, et juba 90-ndail aastail oli Lenin tema silmis mitte lihtne partei juht, vaid selle tegelik looja, sest ainult tema mõistis partei seesmist olemust ja selle pakilisi vajadusi. Lenin oli mitte lihtsalt üks juhte, „vaid kõrgemat tüüpi juht, kaljukotkas, kes ei tunne hirmu võitluses ja kes julgesti viib parteid edasi mööda vene revolutsioonilise liikumise tundmatuid teid“.¹

Lenin valmistas parteid ja töölisklassi väsimatult ette revolutsiooniks. Lenin juhtis töölisklassi revolutsioonilisi lahinguid aastail 1905—1907. Pärast revolutsiooni lüüasaamist koondas ja tugevdas Lenin partei ridu selleks, et partei võiks parajal ajal uuesti asuda pealetungile. 1917. aastal viisid Lenin ja Stalin meie maa töölisklassi rünnakule kapitalismi vastu ja töörahvas saavutas nende juhtimisel sotsialistlikus revolutsioonis võidu.

Lenin rajas maailmas esimese Nõukogude sotsialistliku riigi. Tema juhtimisel saavutas noor Nõukogude vabariik võidu välismaiste interventide üle. Lenin oli sotsialistliku ülesehitustöö organiseerijaks ja innustajaks nõukogude võimu esimestel aastatel. Meie poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises elus pole sellist ala, mis poleks tundnud Lenini juhtivat kätt.

Lenin ühendas revolutsioonilise teooria revolutsioonilise praktikaga. Üldistades uue ajastu — imperialismi ja proletarsete revolutsioonide ajastu — kogemusi arendas Lenin Marxi ja Engelsi õpetust, ja tõstis selle uuele tasemele. Pole ainustki töölisklassi võitlusega seotud teaduse ja praktika ala, mida Lenin poleks rikastanud oma suurte ideedega. Leninism valgustas nagu majak töörahva vabadusvõitluse teed ja näitas talle kätte suuna võidule. Rahvahulki enda poole võitnud Lenini ideed olid ühiskonna sotsialistlikuks ümberkujundamise suureks jõuks. Leninism muutus kõigi maade miljonite proletarlaste ja töötajate lipuks.

¹ J. V. Stalin, Teosed, 6. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 54.

Lenin võitles otsustavalt ja julgesti kõigi rahvavaenlaste vastu. Kirgliku leppimatusega andis ta pihta menševikele, trotskistidele ja teistele reeturitele, kes püüdsid laostada proletariaadi ridu. Lenin kasvatas parteid halastamatu võitluse vaimus igasugu nõrgausuliste ja halisejate, igasugu kõikumiste ja kõhklemiste vastu. Ta hoolitses väsimatult bolševike partei ühtsuse ja tugevuse eest ning kaitses selle ridade puhtust.

Lenin oli tuhandete niitidega seotud töötava rahva kõige laialdasemate hulkadega. Kasvatades rahvahulki ja tõmmates neid julgelt riigivalitsemisest osa võtma õppis V. I. Lenin ühtlasi neilt ning uuris ja üldistas nende hiiglasuuri praktilisi kogemusi. Suur usk rahvahulkade loovasse jõududesse oli Lenini iseloomustavaks jooneks ja see võimaldas temal suunata rahvahulkade liikumist proletarise revolutsiooni võidule ja sotsialistliku ühiskonna ülesehitustööle. V. I. Lenin oli kõige laialdasemate rahvahulkade, inimkonna kõige sügavamate „alamkihtide“ juht.

Lenin juhtis parteid kindlalt võidule, hoolimata kõigist raskustest ja takistustest. „Mitte haliseda lüüasaamise puhul“, „Mitte kelkida võiduga, ning meeles pidada, et on tarvis võit kindlustada ja vastast lõplikult lüüa“ — selline oli Lenini põhimõte. Ning järgides seda põhimõtet saavutas bolševike partei suurimaid võite.

Vladimir Iljitš Lenini elu ja tegevus õpetab bolševikele ja kogu töötavale rahvale ennastsalgavat võitlust kommunismi eest. Seltsimees Stalin pöördub töörahva poole: „Pidage meeles ja armastage Iljitši, meie õpetajat, meie juhti, õppige tundma tema teoseid.

Võidelage ja võitke sise- ja välisvaenlasi — Iljitši eeskujul.

Ehitage uut elu, uut elulaadi, uut kultuuri — Iljitši eeskujul.“¹

J. V. Stalin kutsub kommuniste ja kõiki nõukogude inimesi võitlema vaenlaste vastu ja neid võitma, nagu võitles nende vastu ja võitis neid Lenin; ehitama uut elu, nagu

¹ J. V. Stalin, Teosed, 7. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 14.

seada tegi Lenin; olla niisama julged lahingus ja halastamatud rahvavaenlaste vastu, nagu oli Lenin; olla niisama õiglased ja ausad, nagu oli Lenin, ning armastama oma rahvast, nagu armastas teda Lenin.

Lenini suurt tööd jätkab seltsimees Stalin. Seltsimees Stalini elu ja tegevus on lahutamatult seotud tema õpetaja ja kasvataja V. I. Lenini tegevusega, meie kangeasliku bolševike partei ajaloo, suure nõukogude rahva ajaloo. Ühes Leniniga pani seltsimees Stalin esimesed nurgakivid meie parteihoonele, rajas ja kindlustas parteiorganisatsiooni ning viis töölisi ja talupoegi võitlusele kodanlikfeodaalse korra vastu.

Juba tol ajal ilmnisid selgesti J. V. Stalini kartusetus ja paindumatu võidutahe. Tsaarivalitsus vangistas J. V. Stalini seitse korda ja saatis ta kuus korda asumisele. Seltsimees Stalin põgenes viis korda asumiselt tööliskeskustesse ja valmistas uuesti proletariaati ette revolutsioonilisteks lahinguteks, vaimustades proletariaati oma sügava usuga revolutsioonis.

Ühes Leniniga juhtis seltsimees Stalin relvastatud ülestõusu 1917. aasta oktoobris ning rajas ja kindlustas maailmas esimest tööliste ja talupoegade riiki ning kaitses seda mehiselt rohkearvuliste välis- ja sisevaenlaste vastu. J. V. Stalin on suure Lenini suur võitluskaaslane ja pärast Lenini surma tema surematu töö väärikas jätkaja. Stalin on Lenin tänapäeval. Ta kaitses Lenini suurt lippu ja tõstis selle kõrgele maailma kohal. J. V. Stalin viis edukalt ellu V. I. Lenini käsud.

Seltsimees Stalin kaitses võitluses vaenlastega marksistlik-leninlikku õpetust ja arendas seda õpetust edukalt edasi. Seltsimees Stalini teoste najal on õppinud ja õpivad kõigi maade kommunistid ja parteitöötajad.

J. V. Stalin määratles targalt kommunismi ülesehitamise teed meie maal, töötas välja meie maa sotsialistliku industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise plaanid ning juhtis nende plaanide ellurakendamist.

Seltsimees Stalini juhtimisel on meie maa rahvad üles ehitanud sotsialismi, on loonud ja kindlustanud meie paljurahvuselise Nõukogude riigi ning ellu rakendanud bolše-

vistlikku rahvuspoliitikat. Geniaalne väepealik J. V. Stalin viis Nõukogude Liidu võidule Suures Isamaasõjas.

Bolševike partei ja nõukogude rahva juht seltsimees Stalin juhib suurimat ülesehitustööd. Kõigil sotsialistliku ülesehitustöö aladel on tema näpunäited tegevusjuhendiks. Leppimatus sotsialismi vaenlaste suhtes, sihiselguse ühendamine erakordse kindluse ja püsivusega eesmärgi saavutamisel, tark ja konkreetne juhtimine, lahutamatu side rahvahulkadega — need on Stalini tööstiili iseloomustavad jooned.

Seltsimees Stalin annab kõigile kommunistidele partei, töölisklassi ja kogu töötava rahva ennastsalgava teenimise eeskuju. J. V. Stalin ütles: „Kui iga samm minu tegevuses töölisklassi ülendamiseks ja selle klassi sotsialistliku riigi tugevdamiseks poleks suunatud sellele, et kindlustada ja parandada töölisklassi olukorda, siis loeks ma oma elu otstarbetuks.“¹

Vastuseks tervitusele viiekümnenda sünnipäeva puhul kirjutas seltsimees Stalin: „Te ei tarvitse kahelda, seltsimehed, et olen ka edaspidi valmis andma töölisklassi, proletarise revolutsiooni ja ülemaailmse kommunismi heaks kogu oma jõu, kõik oma võimed ja, kui tarvis, kogu oma vere, tilk tilga järel.“²

Stalini näevad NSV Liidu rahvad oma kangelaslikkuse, oma sotsialistliku isamaa armastuse ja oma patriotismi kehvust. Stalini nimi on mehisuse sümbol, nõukogude rahva au ja kuulsuse sümbol, Stalini nimi kutsub uutele kangelas-tegudele meie suure kodumaa hüvanguks. Suure Stalini ümber on tihedasti koondunud kõik meie maa rahvad. Sotsialistliku ühiskonna moraalses ja poliitilises ühtsuses on tõestunud Nõukogude Liidu rahvaste suurim armastus ja piiritu ustavus suure juhi, õpetaja ja sõbra seltsimees Stalini vastu.

Ühes tähelepanuväärses vene rahvajutus öeldakse: „Meie läheme koos Staliniaga nagu Leniniga, räägime Staliniaga

¹ Lenin ja Stalin, Valimik teoseid ÜK(b)P ajaloo õppimiseks, III köide, lk. 523 (v. k.).

² J. V. Stalin, Teosed, 12. köide, lk. 140 (v. k.).

nagu Leniniga, ta teab kõik meie mõtted ja hoolitseb kogu eluaeg meie eest.“

Seltsimees Stalini poolt juhitud kommunistlik partei viib meie rahva mööda leninlikku teed kommunismile.

2. KUIDAS BOLŠEVIKE PARTEI JUHIB NÕUKOGUDE ÜHISKONDA

Bolševike partei on nõukogude rahva juht. Bolševike partei on nõukogude rahva ainsam poliitiline partei. See tuleneb nõukogude sotsialistliku ühiskonna olemusest endast.

Kodanlikus ühiskonnas on olemas palju poliitilisi parteisid. See on ka arusaadav. Iga partei on ühe või teise klassi poliitiline organisatsioon, kes kaitseb selle klassi huvisid võitluses teiste klasside vastu. Kodanlik ühiskond on lõhestatud vaenulikeks klassideks. Igal klassil on oma partei. Klasside võitlus leiab oma väljenduse parteide võitluses.

Sageli juhtub, et kodanlusel on mitte üks, vaid mitu parteid. Nad kajastavad kodanluse mitmesuguste kihtide huvisid. Ehkki kodanlike parteide vahel toimub võitlus, on nad kõik üksmeelsed ühes asjas: vihavaenus töörahva vastu ja taotluses jäädvustada kapitalistlikku korda. Mitme partei olemasolu aitab kapitalistidel eksiteele viia poliitikas vähe kogenud inimesi, petta töörahvast ja sisendada temale arvamust, nagu kavatakse üks või teine kodanlik partei kaitsta rahva huvisid.

Lenin kirjutas 1912. aastal: „Kõik kodanlikud parteid, see tähendab need, kes kaitsevad kapitalistide majanduslikke eesõigusi, reklaamivad oma parteisid, samuti nagu üksikud kapitalistid reklaamivad oma kaupu... Parteide nimed — nii Euroopas kui ka meil — valitakse mõnikord otseselt reklaami otstarbel, parteide „programmid“ kirjutatakse sageli ainuüksi rahva petmiseks.“¹

Ameerika Ühendriikides on juba ammust ajast olemas

¹ V. I. Lenin, Teosed, XV köide, 3. trükk, lk. 479.

kaks suurt kodanlikku parteid: vabariiklik ja demokraatlik partei. Kumbki partei esitab oma kandidaate presidendiks ja kongressi (parlamendi) liikmeiks. Nende kandidaatide ümber keeb võitlus parteide vahel. Kuid kuigivõrd olulist vahet vabariikliku ja demokraatliku partei vahel ei ole. Mõlemad parteid kaitsevad käputäie Ameerika monopolistide huvisid.

Kõik kodanlikud parteid, ükskõik kuidas nad endid ka nimetaksid, kaitsevad kapitalismi ja suhtuvad vaenulikult töölisklassi.

Venemaal oli samuti mitu kodanluse ja mõisnike parteid. Kõik nad hukkusid koos nende ekspluataatorlike klassidega, kelle huvisid nad kaitsesid. Juba ammu pole meie maal ka selliseid parteisid, nagu sotsialistid-revolutsionäärid (es-erid) ja menševikud. Need parteid nimetasid endid „sotsialistlikeks“, kuid tegelikult olid nad sotsialismi kõige õelamad vaenlased ning kaitsesid linna ja maa kodanluse huvisid. Rahvas tundis ära nende parteide olemuse ja pööras neile selja. Olles rahva poolt hüljatud, muutusid nende parteide liikmed välismaa luureasutuste agentideks, spioonideks ja diversantideks.

Meie maa töölised ja talupojad veendusid oma kauaaegsete kogemuste najal, et ainult bolševike partei kaitseb otsustavalt ja järjekindlalt nende huvisid. Venemaa töörahvas läks koos bolševikega. Bolševike partei tõi meie rahvale vabanemise ja viis ta sotsialismile. Kommunistlik partei muutus nõukogude rahva ainukeseks parteiks. Nõukogudemaal pole pinda mitme partei olemasoluks. Seltsimees Stalin ütles oma aruandes „NSV Liidu Konstitutsiooni projektist“:

„Mitu parteid ja, tähendab, ka parteide vabadus võib olla ainult niisuguses ühiskonnas, kus on olemas antagonistlikud klassid, kelle huvid on vaenulikud ja lepitamatud, kus on, ütleme, kapitaliste ja töölisi, mõisnikke ja talupoegi, kulakuid ja kehvtalurahvast jne. Kuid NSV Liidus ei ole enam seesuguseid klasse, nagu kapitalistid, mõisnikud, kulakud jms. NSV Liidus on ainult kaks klassi, töölised ja talupojad, kelle huvid pole vaenulikud, vaid, vastupidi, on sõbralikud. Järelikult ei ole NSV Liidus pinda mitme

partei eksisteerimiseks ja, tähendab, ka nende parteide vabaduseks mitte. NSV Liidus on pinda ainult ühel parteil, Kommunistlikul parteil. NSV Liidus võib olla ainult üks partei, kommunistide partei, kes kaitseb tööliste ja talupoegade huvisid julgesti ja lõpuni.“¹

Nõukogude inimestele on kommunistlik partei saanud lähedaseks. Nõukogude inimesed armastavad palavalt ja toetavad ennastsalgavalt oma parteid. Bolševike suured eesmärgid on saanud kogu nõukogude rahva eesmärkideks. Kommunistlik partei on muutunud kogu nõukogude rahva eelväeks tema võitluses sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise eest ning ülemineku eest kommunismile.

Partei on nõukogude sotsialistliku riigi juhtiv jõud. Sotsialistliku ühiskonna arenemist suunab Nõukogude riik, kus juhtivat osa etendab töölisklass. Töölisklassi juhtiv osa on tingimata vajalikuks eelduseks ühiskonna üleminekul kommunismile. Kuid töölisklass ei suuda teostada ühiskonna riiklikku juhtimist ilma oma parteita. Partei on vajalik töölisklassile mitte ainult selleks, et kätte võita võim, vaid ka selleks, et seda võimu käes hoida, kindlustada ja kasutada kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks.

Seltsimees Stalin ütles partei neljateistkümnendal kongressil: „Proletariaadi diktatuur ei teostu iseenesest, vaid seda teostatakse esmajoones partei jõududega, tema juhtimisel. Partei juhtiva tegevuseta oleks proletariaadi diktatuur praegustes kapitalistliku ümbruskonna tingimustes võimatu. Tarvitseb vaid kõigutada parteid, teda nõrgendada, et silmapilk lööks vankuma ja nõrgeneks ka proletariaadi diktatuur. Sellega ongi seletatav, et kõik kõigi maade kodanlased räägivad meie parteist pöörase vihaga.“²

NSV Liidu Konstitutsiooni 126. paragrahv on seadusandlikult kinnitanud partei juhtivat osa Nõukogude riigis. Selles paragrahvis on öeldud, et „kõige aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud töölisklassi ja töörahva teiste kihtide

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 462.

² J. V. Stalin. Teosed, 7. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 329.

ridadest ühinevad Üleliidulisse Kommunistlikku (bolševike) Parteisse, kes on töörahva eelvägi tema võitluses sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise eest ja töörahva kõigi, nii ühiskondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtiv tuumik". Partei juhtimine on Nõukogude riigi olemasolu ja arenemise tähtsaim eeldus ning tema jõu ja võimsuse allikas.

Milles väljendub partei juhtiv osa Nõukogude riigis? Selles, et partei määrab riiklike ja ühiskondlike organite kogu tegevuse suuna ning annab neile juhtnööre. Seltsimees Stalin rõhutas, et partei juhtiva osa kõrgemaks väljenduseks on see tõsiasi, et ühtegi tähtsat poliitilist või organisatsioonilist küsimust ei lahendata nõukogude või teise massiorganisatsiooni poolt ilma partei juhtnöörideta. „Ühtede või teiste võimuorganite tööplaani väljatöötamisel tööstuse ja põllumajanduse või kaubanduse ja kultuurilise ülesehitustöö alal annab partei üldisi juhtnööre, mis määratlevad nende organite töö iseloomu ja suunda nende plaanide kehtivuse ajal.“¹

Sotsialistliku ülesehitustöö igal alal märkab nõukogude rahvas partei tarka ja kindlat juhtimist. Partei juhtimisel koostatakse ja viiakse ellu rahvamajanduslikud plaanid. Partei suunab Nõukogude valitsuse välispoliitikat. Partei hoolitseb rahvamajandusse uue tehnika rakendamise ja meie maa loodusrikkuste kasutuselevõtmise eest. Partei võitleb tööstuse kiireima ülesehitamise eest, ta mobiliseerib kolhoosnikuid põllumajanduse edasiarendamisele ja taotleb riigikaitse tugevdamist. Partei hoolitseb väsimatult rahva ainelise ja kultuurilise taseme tõstmise ning teaduse ja kunsti arendamise eest.

Suunates Nõukogude riigi tegevust ei asenda partei ja parteiorganisatsioonid siiski riiklikke ja ühiskondlikke organisatsioone. Parteiorganid viivad läbi parteijoone riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide kaudu. Need organisatsioonid, mis ühendavad kümneid miljoneid inimesi, võtavad bolševike partei juhtimise oma tegevuse aluseks ja rakendavad ellu tema poliitika, sest meie maa töörahvas

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“, 10. trükk, lk. 174—175 (v. k.).

on oma kogemuste najal veendunud, et bolševike partei on tema õige juhataja, juht ja õpetaja.

Bolševike partei on töörahva kõigi organisatsioonide juhtiv tuumik. Partei kui proletariaadi organiseerimise kõrgeim vorm juhib töölisklassi ja töötava rahva teiste kih tide hulgalisi organisatsioone: nõukogusid, ametiühinguid, noorsooühingut ja teisi. Proletariaadi diktatuuri ajal on iga selletaoline organisatsioon ühtse mehhanismi osaks, mis seob parteid rahvahulkadega ja ilma milleta pole mõeldav proletariaadi diktatuuri teostamine. V. I. Lenin rõhutab: „Ei saa teostada diktatuuri ilma mõnede „veorihmadeta“ avangardilt eesrindliku klassi hulkadeni, temalt töörahva hulkadeni.“¹

Lenin ja Stalin nimetavad parteid proletariaadi diktatuuri juhtivaks ja suunavaks jõuks, töörahva massiorganisatsioonid aga veorihmadeks või teguriteks, mille abil teostatakse proletariaadi diktatuur.

„Mis on proletariaadi diktatuuri süsteemis nendeks „veorihmadeks“ või „teguriteks“? Mis on selleks „suunavaks jõuks“? Milleks neid tarvis on?

Need tegurid või veorihmad“, seletab seltsimees Stalin, „on need proletariaadi massiorganisatsioonid, millele abita pole võimalik diktatuuri teostamine.“²

Kõige massilisemaks organisatsiooniks on meil töörahva saadikute nõukogud. Nad hõlmavad tervenisti sotsialistliku ühiskonna kõiki töötajaid: töölisi, talupoegi ja haritlasi. Nõukogud on riigivõimu-organid. Nende kaudu teostab töölisklass talurahva ja teiste töörahva kihtide riiklikku juhtimist. Nõukogudel on palju harusid. Nad juhivad administratiivseid, majanduslikke, sõjalisi, kultuurilisi ja teisi organisatsioone. Nõukogud tõmbavad oma tööle elanikkonna laialdasi hulki ja seovad parteid rahvahulkadega eelkõige riiklikus liinis.

Ametiühingud ühendavad oma organisatsioonides pea-aegu kõiki meie maa töölisi ja teenistujaid. Nõukogude

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXVI köide, 3. trükk, lk. 65.

² J. V. Stalin, Teosed, 8. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 31.

ametiühinguis on üle 28 ja poole miljoni liikme. Ametiühingud on kasvanud ja tugevnenud partei juhtimisel. Nad etendavad tähtsat osa meie maa poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises elus ja aitavad parteil sotsialistlikule ülesehitustööle kaasa tõmmata töölisklassi laialdasi hulki.

V. I. Lenin nimetas ametiühinguid kommunismi kooliks.

Ametiühingud kasvatavad töölistes ja teenistujais kommunistlikku suhtumist töösse, kõvendavad töödistsipliini käitistes ja võitlevad rahvamajanduse arendamise plaanide täitmise eest. Ametiühingute tähtsaimaks ülesandeks on sotsialistliku võistluse ja stahaanovliku liikumise organiseerimine.

Ametiühingud hoolitsevad tööliste ja teenistujate ainelis-heaoluliste elutarvete ja kultuurivajaduste rahuldamise eest. Nad valvavad töökaitseseaduste täitmise järele, valitsevad sotsiaalkindlustuse fondide üle, kontrollivad korralduste täitmist ohutustehnika alal, peavad ülal rohkearvulisi puhkekodusid ja sanatooriume, aitavad arendada individuaalset ja kollektiivset aiamaapidamist. Ametiühingute kätte on koondatud sellised tähtsad kultuurharidusliku töö vahendid, nagu kultuurimajad, klubid, raamatukogud ja spordiväljakud.

Ettevõtete administratsiooni ja ametiühingu-organisatsioonide vahel sõlmitakse kollektiivlepinguid. Kollektiivlepingute eesmärgiks on tagada tootmisplaanide täitmist ja ületamist, tööviljakuse tõstmist ja töö organiseerimise parandamist, majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide vastutuse tõstmist tööliste, inseneride, tehnikute ja teenistujate ainelis-heaoluliste tingimuste ja kultuurilise teenindamise parandamise eest.

Ametiühingud rajavad oma töö ametiühinguliikmete laialdase isetegevuse alusele; ametiühingute põhiliseks töömeetodiks on veenmine, selgitamine. Ilma sellise isetegevusliku massiorganisatsioonita ei saa töölisklass valitseda riiki ja ehitada kommunistlikku ühiskonda.

1949. aasta aprillikuu lõpul toimus ametiühingute kümnes üleliiduline kongress. See kongress tegi kokkuvõtteid suurest tööst, mida ametiühingud olid teinud viimaseil aastail võitluses Nõukogude Liidu rahvamajanduse edasiaren-

damise eest, tööliste ja teenistujate ainelise olukorra ja heaolu eest hoolitsemise ning nende kultuurilise taseme tõstmise alal. Ametiühingute kümnes kongress rõhutas, et ametiühingud peavad tõstma veel kõrgemale tasemele oma osatähtsuse kommunismi koolina ja veel ulatuslikumalt organiseerima rahvahulkade loominguist aktiivsust ja energiat meie kodumaa rahvamajanduse ja kultuuri edasiarendamiseks. Ametiühinguisse organiseeritud mittemiljoniliste tööliste ja teenistujate hulkade nimel andis kongress bolševike parteile ja seltsimees Stalinile töotuse, et ametiühingud on ka edaspidi bolševike partei poliitika ustavaiks ja aktiivseiks teostajaiks ning võitlevad väsimatult kommunismi võidu eest.

Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing loodi ja kasvatati bolševike partei poolt. Kommunistlikus noorsooühingus on praegu 9 miljonit noormeest ja neidu.

Nagu tähendab seltsimees Stalin, on kommunistlik noorsooühing „töölis- ja maanoorte massiorganisatsioon, parteitu, kuid parteiga külgnev organisatsioon. Tema ülesandeks on abistada parteid noore sugupõlve kasvatamisel sotsialismi vaimus. Ta annab noort reservi kõigile teistele proletariaadi massiorganisatsioonidele kõigis valitsemisharudes“.¹

Kommunistliku noorsooühingu peamiseks ülesandeks on abistada bolševike parteid noorsoo ja laste kommunistlikul kasvatamisel. Kommunistlik noorsooühing kasvatab noorsugu nõukogude patriotismi ja palava armastuse vaimus sotsialistliku kodumaa vastu, ennastalgava ustavuse vaimus bolševike parteile, Lenini ja Stalini põhimõtetele ja kommunismi ideele. Ta kasvatab mehise ja elurõõmsa noorsoo, kes ei karda raskusi, kes on veendunud oma jõududes, kes on valmis võitma igasuguseid takistusi võitluses kommunismi võidu eest.

Kommunistlik noorsooühing juhib noorte pioneeride organisatsiooni, mis ühendab oma ridades üle 13 miljoni lapse.

¹ J. V. Stalin, Teosed, 8. köide RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 33.

Partei hoolitseb selle eest, et meie maa noor sugupõlv saaks igakülgse ja ulatusliku hariduse ning seoks oma õppimise praktilise tegevusega. Kommunistlik kasvatamine pole võimalik praktilise võitluseta ja tööta. V. I. Lenin ütles: „Olla noorsooühingu liikmeks tähendab toimida nii, et antakse oma töö, oma jõud ühise eesmärgi heaks. Selles seisabki kommunistlik kasvatus.“¹

Kommunistlik noorsooühing on partei aktiivseks abili-seks kogu riiklikus ja majanduslikus ülesehitustöös. Kommunistlike noorte organisatsioonid on parteijoone aktiiv-seiks teostajaiks kõigil sotsialistliku ülesehitustöö aladel, eriti seal, kus puuduvad parteiorganisatsioonid. Kommunistlike noorte organisatsioonidel on laialdane õigus aru-tusele võtta ja parteiorganisatsioonide ees üles tõsta kõiki küsimusi, mis on seotud käitiste, kolhooside, sovhooside ja asutuste töö parandamisega, sotsialistliku võistluse aren-damisega ja massiliste kampaaniate läbiviimisega.

Kommunistlik noorsooühing suunab noorsoo jõud, energia ja algatusvõime partei poolt ülesseatud ülesannete lahend-amisele. Kommunistlik noorsooühing etendas suurt osa sotsialistliku võistluse arendamisel, võitluses stalinlike viisaastakute täitmise eest, tehaste ja vabrikute ehitamisel ning kolhooside organiseerimisel. Kommunistlik noorsoo-ühing aitas parteil mobiliseerida noorsugu ennastsalgavale võitlusele saksa fašistlike rööv vallutajate vastu. Kommu-nistlik noorsooühing abistab aktiivselt parteid võitluses sõjajärgse stalinliku viisaastaku täitmise ja ületamise eest.

Kommunistlik noorsooühing on partei reserv. Ta täiendab partei ridu ja annab töötajaid kõigile riikliku, majandusliku ja kultuurilise tegevuse aladele.

1949. aasta aprillikuu lõpul ja maikuu algul toimus Üle-liidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu üheteist-kümnes kongress. UK(b)P Keskkomitee rõhutas oma tervituses kommunistliku noorsooühingu kongressile, et nüüd, kui nõukogude rahvas lahendab kommunismi ülesehitamise suuri ülesandeid, kasvab veel rohkem kommunistliku noor-sooühingu osatähtsus noorsoo kommunistlikul kasvatamisel.

¹ V. I. Lenin, Teosed, XXX köide, 3. trükk, lk. 415.

ULKNU üheteistkümnnes kongress võttis vastu ulatusliku võitlusprogrammi selle peaülesande lahendamiseks. Kongress tegi kommunistlike noorte organisatsioonidele ettepaneku tõhustada tööd noorsoo poliitilise kasvatamise ja ULKNU liikmete ideelise karastamise alal, veel suurema energiaga mobiliseerida noorsugu aktiivsele osavõtule kommunistliku ühiskonna ülesehitustööst ja väsimatult hoolitseta noorsoo haridusliku taseme, üldise ja tootmisalase kultuuri tõstmise eest.

Bolševike partei pühendab suurt tähelepanu kommunistliku noorsooühingu tööle. Partei suunab pidevalt kommunistlike noorte organisatsioonide kogu praktilist tegevust. Parteiline juhtimine on kommunistliku noorsooühingu jõu ja tugevuse allikaks.

Rahvavaenlased — trotskistid, zinovjevlasted ja buhharinlased — on korduvalt katsetanud nõukogusid, ametiühinguid, kommunistlikku noorsooühingut ja teisi tööraha massiorganisatsioone kommunistlikust parteist lahti kiskuda. Seega tahtsid nad meie rahva jõudusid üksteisest eraldada ja nõrgendada ning nurja ajada sotsialismi ülesehitustööd. Kommunistlik partei paljastas need vaenulikud kallaletungid. Ta kindlustas õige bolševistliku joone kõigi meie riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tegevuses.

Partei ei asenda ega saa endaga asendada ühtki töötava rahva parteitut organisatsiooni. Parteiorganid ei käsuta parteituid organisatsioone. Partei juhib tööraha organisatsioonide tegevust neis organisatsioonides töötavate kommunistide kaudu. Kommunistid kui eesrindlikud ja mõjukad inimesed taotlevad veenmise ja selgitamise abil, et nende organisatsioonide kõik liikmed lähevad partei poolt kättenäidatud teed mööda. Veenmismeetod on töötavate hulkade parteilise juhtimise põhiliseks meetodiks. Kommunistid võivad rahvahulkade usalduse ennastsalgava tööga rahva hüvanguks.

Nii saavutatakse töötava rahva mitmesuguste organisatsioonide tegevuse ühtsus. Nii suunavad kommunistide juhtimisel kõik töötava rahva organisatsioonid oma tegevuse ühtsele eesmärgile — kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele.

Bolševike partei poliitika on nõukogude korra eluliseks aluseks. Nõukogude sotsialistlik ühiskond ei arene iseendast, omapead, vaid selle ühiskonna arenemist suunab partei poolt juhitud nõukogude inimeste teadlik tahe. Bolševike partei poliitika määrab Nõukogude riigi kogu tegevuse. See poliitika hõlmab nõukogude ühiskonna elu kõiki külgi ja töötava rahva kõigi organisatsioonide tööd.

Bolševike partei poliitika tagab sotsialismimaa rahvamaanduse, kultuuri, teaduse ja kunsti eduka arenemise. Tänu bolševike poliitikale kasvab pidevalt töötavate hulkade heaolu. Bolševike partei poliitika kindlustab Nõukogude Liidu kaitsevõime edasist kasvu. Bolševike partei poliitika on nõukogude rahva suurte võitude aluseks.

Rääkides edusammudest sotsialismi ülesehitustöö alal ütles seltsimees Stalin UK(b)P seitsmeteistkümnendal kongressil: „Me saavutasime edu seepärast, et meil oli õige juhtiv parteijoon ja et me suutsime organiseerida masse selle joone elluviimiseks. Ei maksa rääkidagi, et nende tingimuste puudumisel meil poleks seda edu, mis meil on nüüd ja mille üle me õigusega uhked oleme“¹

Kommunistliku partei poliitika väljendab kõige täielikumalt ja õigesti töötava rahva elulisi huve. „Õigesti väljendada seda, mida rahvas tunneb,“ — seda V. I. Lenini mõtteväljendust peab seltsimees Stalin vajalikuks tingimuseks, mis „tagab parteile proletariaadi diktatuuri süsteemis peamise juhtiva jõu austava osa“.² Laialdased rahvahulgad on paljude aastate vältel kogunud kogemuste najal veendunud, et bolševike partei määrab õigesti nende tingimata tarvilikke ülesandeid ja vajadusi. Nad vaatavad seepärast bolševike partei poliitikale kui omaenda poliitikale.

Bolševike partei õige poliitika kindlustas sotsialismi võidu meie maal ning meie kodumaa vabaduse ja iseseisvuse.

Bolševike partei poliitika on nõukogude korra eluliseks aluseks. Selles näeb nõukogude rahvas oma edasiste edusammude tagatist.

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 428.

² J. V. Stalin, Teosed, 8. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1949, lk. 57.

LUHIKOKKUVÕTE

Meie maa töötav rahvas on läbi käinud kuulsusrikka ja kangelasliku tee Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei juhtimisel, keda Lenin ja Stalin on asutanud, üles kasvatanud ja karastanud.

Lenini-Stalini partei organiseeris meie maa töölisklassi, valgustas ja karastas teda poliitiliselt ning viis ta rünnakule tsarismi ja kapitalismi vastu. Partei kujundas tööliste ja talupoegade liidu töölisklassi juhtimisel. Partei juhtimisel teostas Venemaa töörahvas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni, mis rajas aluse uuele ajastule inimkonna elus — sotsialismi ajastule.

Tänu kommunistliku partei targale juhtimisele purustas Nõukogude Liidu töötav rahvas intervendid ja valgekaartlased Kodusõjas, taastas rahvamajanduse, teostas edukalt meie maa sotsialistliku industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise suured plaanid, hävitas kõik ekspluataatorlikud klassid ja rajas sotsialistliku ühiskonna.

Lenini-Stalini partei juhtimisel saavutas nõukogude rahvas ajaloolise võidu Suures Isamaasõjas ning taastab ja arendab edukalt meie maa rahvamajandust.

Suur Lenin ütles, et bolševike partei on meie ajastu mõistus, au ja südametunnistus.

Bolševike partei saavutas oma suuri võite seepärast, et ta on töölisklassi revolutsiooniline partei, uut tüüpi partei.

Partei on töölisklassi eesmine väesalk ja ühendab oma ridaes ennastsalgavaid võitlejaid töölisklassi taotluste ja kommunismi võidu eest.

Kommunistlik partei on võtnud oma tegevuse juhtnööriks kõige eesrindlikuma teooria — marksismi-leninismi. UK(b)P juhid ja organiseerijad Lenin ja Stalin arendasid marksismi edasi ja rikastasid seda uute järelduste ja põhimõtetega.

Bolševike partei on tugev oma organiseerituse ja ühtsuse tõttu. Organiseeritus ja raudne distsipliin on bolševike partei edu aluseks.

Bolševike partei kasvas ja karustus leppimatus võitluses töölisklassi vaenlaste vastu, leninismi vaenlaste — menše-

vike, sotsialistide-revolutsionääride, buhhaarinlaste ja teiste vastu.

Bolševike partei on proletariaadi klassiorganisatsiooni kõrgeim vorm. Ta on Nõukogude riigi juhtiv jõud ja töötava rahva kõigi organisatsioonide juhtivaks tuumikuks. Partei ühendab nõukogude ühiskonna kõigi massiorganisatsioonide tööd ja suunab nende tegevuse ühele eesmärgile — kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele.

Bolševike partei jõud peitub tema katkematuis side-meis rahvahulkadega. Partei viib enda järel miljoneid parteituid bolševikke ning kogu nõukogude rahvas on koon-
dunud partei ümber.

Bolševike partei poliitika on nõukogude korra eluliseks aluseks, nõukogude rahva suurte võitude aluseks. Võitlustes proovitud ja karastatud bolševike partei juhtimisel, suure Stalini juhtimisel läheb nõukogude rahvas kindlalt kommunismi võidule.

KUIDAS ON EHTATUD ÜLELIIDULINE KOMMUNISTLIK (BOLŠEVIKE) PARTEI

1. BOLŠEVIKE PARTEI ON TÖOLISKLASSI UHTNE VÕITLUSORGANISATSIOON

Partei kui võitlusorganisatsiooni tähtsus. Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei täidab edukalt oma ülesandeid mitte ainult sellepärast, et tal on selge eesmärk ja teostab õiget poliitikat, vaid ka sellepärast, et ta õigesti ehitab oma ridu ja organiseerib oma siseelu. Võib omada head programmi ja õiget poliitilist joont, kui aga seda programmi ja joont ei kinnitata teatava organisatsiooni-süsteemiga, siis ei saa partei teostada oma eesmärke.

Bolševike partei ei ole üksikisikute juhuslik kogu, vaid ühtne, monoliitne organisatsioon, kes tegutseb ühtse plaani järgi ja ühtsel juhtimisel. Just seetõttu võis ta juhtida tööraha võitlust kapitalismi kukutamise ja sotsialismi ülesehitamise eest. Just seetõttu täidab ta edukalt oma osa kui nõukogude sotsialistliku ühiskonna juhtiv ja suunav jõud.

Bolševikud omistasid alati suurt tähtsust organisatsioonile ja võitlesid otsustavalt menševike, trotskistide, buhhaarinate ja teiste reeturite katsete vastu nõrgestada seda organisatsiooni, kõigutada partei distsipliini, õõnestada partei ühtsust, muuta teda vormituks, laialivalguvaks eri rühmade, fraktsioonide jms. kokkukuhjumiseks. Bolševikud lähtusid sellest, et partei ja tema organisatsioonide igasugune nõrgestamine on kasulik töölisklassi vaenlastele.

Lenin ja Stalin töötasid välja ja kaitsesid võitluses vaenlastega õpetust proletariaadi revolutsioonilisest parteist. Meie partei on kogu oma praktilises tegevuses alati juhitud sellest õpetusest. Partei on töölisklassi eesmine,

organiseeritud väesalk, proletariaadi klassiorganisatsiooni kõrgeim vorm. Ta peab alati olema ühtne, monoliitne, distsiplineeritud ja tihedalt laialdaste rahvahulkadega seotud organisatsioon, kes tegutseb ühtse plaani järgi ja ühtsel juhtimisel.

Seltsimees Stalin toonitab, et partei pole ainult parteiorganisatsioonide summa. „Partei on ühtlasi nende organisatsioonide ühtne süsteem, nende vormiline ühendamine ühtseks tervikuks, kõrgemate ja alamate juhtimisorganitega, vähemuse allumisega enamusele, praktiliste otsustega, mis on kohuslikud partei kõigile liikmeile. Nende tingimusteta partei ei saa olla ühtne organiseeritud tervik, kes suudab teostada töölisklassi võitluse kavakindlat ja organiseeritud juhtimist.“¹

Lenin ja Stalin õpetavad, et kogu partei peab tegutsema nagu üks inimene, nagu ühtne tervik, kus vähemus peab alistuma enamusele, alamastme organid — kõrgemaastme organeile. Partei kongressi otsused, tema Keskkomitee ja kohalike parteiorganite otsused on parteiorganisatsioonidele ja igale kommunistile seaduseks. Pärast seda, kui järjekordne ülesanne on läbi mõeldud, läbi arutatud ja otsus vastu võetud, on iga parteiorganisatsiooni ja iga kommunisti kohus seda otsust täita. Ilma nende tingimusteta ei saa partei olla töölisklassi ühtne, organiseeritud väesalk ja juhtida kogu töörahvast.

Partei põhikiri on parteielu puutumatu seadus. Põhilised juhtlauseid leninlik-stalinlikust õpetusest partei kohta on väljendatud partei põhikirjas. Mis on partei põhikiri ja milles ta erineb programmist? Kui partei programm esitab ja teaduslikult põhjendab partei eesmärged ja ülesandeid ning nende lahendamise teid, siis partei põhikiri määrab kindlaks partei praktilise tegevuse meetodid, tema ehituse vormid ja siseelu reeglid.

Partei põhikiri tuleneb tema programmist ja määratletakse viimasega. Partei määrab kindlaks oma siseelu niisugused reeglid ja seadused, mis kõige paremini kindlus-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 6. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 171.

tavad parteiülesannete täitmist. Lähtudes neist ülesannetest määrab UK(b)P põhikiri kindlaks, kes võib astuda parteisse, millised on parteiliikme kohustused ja õigused, kuidas on ehitatud partei, tema kõrgemad ja kohalikud organid ning millised on nende vastastikused suhted, missugused on partei-algorganisatsioonide ülesanded jne.

Kuid töö organiseerimise vormid ja meetodid ei saa olla muutmatud. Muutub olukord, milles elab ja võitleb partei, kogunevad uued kogemused, ja partei, arvestades seda, korraldab ümber oma ridu. On arusaadav, et tsarismi ajal, kui partei oli sattunud julma tagakiusamise alla, töötas ta teisiti kui töötab praegu, kus ta seisab Nõukogude riigi eesotsas ning on valitsev partei. Parte ei saanud siis näiteks läbi viia kõigi oma organite valimist, nagu ta seda teeb praegu.

Partei põhikiri arvestab olukorda, milles elab ja võitleb partei. Kui seda nõuavad asjaolud, siis teeb partei oma põhikirjas vajalikke muudatusi. Vastavalt muutunud olukorrale lahendas partei uut moodi parteisse vastuvõtmise, partei ehituse vormide ja parteiorganisatsioonide töö küsimusi. Kuid milliseid muudatusi ka partei põhikirjas tehakse, siiski jäävad muutumatuks tema põhilised juhtlausead ja printsiibid.

Need meie partei ehituse põhilised organisatsioonilised printsiibid on: kõige rangem tsentralism parteiorganisatsioonide tegevuses, teadlik sisedistsipliin, tahte ja tegevuse ühtsus, fraktsioonide ja rühmituste lubamatus, parteisse astujate hoolikas valik, partei kaitsmine oportunistlike väikekodanlike elementide eest, pidev hoolitsus parteiliikmete aktiivsuse tõstmise ja siseparteilise demokraatia arendamise eest.

Põhikiri on parteielu ja partei ehituse puutumatu alus. Seepärast võitleb partei kõigi põhikirja määruste täpse täitmise eest. Partei vaenlased — trotskistid, buhhaarinlased ja teised kodanluse sabarakud, kes varjasid endid parteiliikme nimetusega, püüdsid õõnestada partei distsipliini, partei ühtsust. Partei purustas need vaenlased, tugevdades oma ridade ühtsust.

Käesoleval ajal kehtiv UK(b)P põhikiri on vastu võetud

1939. aastal partei kaheksateistkümnendal kongressil. Sotsialismi võit NSV Liidus ja muudatused nõukogude ühiskonna klassistruktuuris tegid vajalikuks muuta parteisse vastuvõtmise tingimusi. 1922. aastal partei üheteistkümnendal kongressil vastuvõetud põhikiri määras parteisse vastuvõtmiseks eri kategooriad (töölised, talupojad, teenistujad) ja piiritles igale kategooriale eri kandidaadiaja. Kuid hiljem, seoses nõukogude ühiskonna klassistruktuuri muutumisega, langes sellise korra vajadus ära.

Piirid töölisklassi ja talurahva vahel, samuti ka nende klasside ja intelligentsi vahel kaovad, vahemaa nende sotsiaalsete rühmituste vahel lüheneb ikka enam ja enam. Seoses sellega määras partei kaheksateistkümnenda kongressi poolt vastuvõetud UK(b)P põhikiri kindlaks ühtsed parteisse vastuvõtmise tingimused ja ühesugused kandidaadiajad, sõltumata sellest, kas parteisse astuja kuulub töölisklassi, talurahva või intelligentsi hulka. Partei kaheksateistkümnendal kongressil tegi põhikirjas rea teisi muudatusi seoses parteiliikmete aktiivsuse kasvuga ja vajadusega veelgi laiendada siseparteilist demokraatiat.

UK(b)P põhikiri määrab kõigepealt kindlaks meie partei olemuse. Selles öeldakse, et Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei „on NSV Liidu töölisklassi eesmine ja organiseeritud väesalk, tema klassiorganisatsiooni kõrgeim vorm. Partei juhindub oma töös marksismi-leninismi teooriast. Partei juhib töölisklassi, talurahvast ja intelligentsi — kogu nõukogude rahvast võitluses töölisklassi diktatuuri kindlustamise, sotsialistliku korra kindlustamise ja arendamise ning kommunismi võidu eest. Partei on kõigi töörahva organisatsioonide, nii ühiskondlike kui ka riiklike organisatsioonide juhtiv tuum ja tagab kommunistliku ühiskonna eduka ülesehitamise“.

2. PARTEILIIKMED, NENDE KOHUSTUSED JA ÕIGUSED

Kes võib olla partei liige. Partei võitlusvõime määratleb eelkõige tema koosseis. Kes kuulub parteisse, mida teevad tema ridadesse astunud — sellest oleneb, kuidas hästi täidab partei oma osa kui töölisklassi eesmine ja organi-

seeritud väesalk. Seepärast on parteiliikme osa ja tähtsuse ning parteisse vastuvõtmise küsimusel alati olnud tähtis koht partei struktuuris.

Juba 1903. aastal partei teisel kongressil, kui esmakordselt võeti vastu partei põhikiri, ütles V. I. Lenin, et parteiliikme nimetust on vaja tõsta üha kõrgemale tasemele. Need Lenini sõnad on ka praegu parteile juhtnööriks.

Partei ei või oma ridadesse võtta kõiki, kes aga soovivad partei liikmed olla. Partei võtab vastu ainult töölisklassi ja tööraha teiste kihtide kõige teadlikumaid esindajaid. Seltsimees Stalin ütles, et meie partei on kindlus, mille ukSED avanevad ainult väerikaile, ainult järeleproovituile.

UK(b)P põhikirja esimene paragrahv räägib sellest, kes võib olla partei liige. See põhikirja paragrahv lausub: „Partei liikmeks loetakse igauhte, kes tunnistab partei programmi, töötab ühes tema organisatsioonidest, alistub partei otsustele ja tasub liikmemaksud.“

Järelilikult on parteiliikmeks olemise esimeseks tingimuseks partei programmi tunnistamine. Partei jõud peitub tema vaadete ühtsuses, selles, et kõiki UK(b)P liikmeid ühendavad suured eesmärgid, ühed ja needsamad ülesanded, mis on sõnastatud partei programmis. Kuid loomulikult ei piisa ainult programmi tunnistamisest selleks, et olla partei liige. Leidub lobisejaid, kes on valmis partei programmi tunnistama, kuid pole suutelised midagi tegema selle praktiliseks teostamiseks. Niisugustel ei ole kohta meie parteis.

Bolševike partei on revolutsioonilise võitluse, revolutsioonilise tegevuse partei. Ta mitte ainult püstitab suuri eesmäärke, vaid võitleb ka otsustavalt nende teostamise eest. Ta nõuab igalt kommunistilt tegusid, ta nõuab, et kommunist annaks kõik oma teadmised, kogemused ja jõu võitlusele rahva õnne ja kommunismi eest.

Tunnistades partei programmi võtab kommunist endale kohustuse võidelda selle ellurakendamise eest. On selge, et kommunist on kohustatud tundma partei programmi, teadma, mille eest võitleb partei ja milliseid teid mööda läheb ta oma eesmärgile. Kommunist on kohustatud võitlema nende vastu, kes takistavad partei programmi teostamist, kes moonutavad või rikuvad partei otsuseid.

Parteiliikmed suudavad ainult siis partei programmi edukalt ellu rakendada, kui nad on ühendatud ühtsesse, monoliitsesse organisatsiooni. Seepärast määrabki partei põhikiri kindlaks, et parteiliikmeks olemise vajalikuks tingimuseks on parteiliikme töö ühes parteiorganisatsioonidest ja tema alistumine kõigile partei otsustele.

Kommunist tegutseb mitte üksikult, mitte omaette, vaid parteiorganisatsioonis, kes suunab ja kontrollib oma liikmete tegevust. Vabrikutes, tehastes, kolhoosides, asutustes, õppeasutustes ja väeosades on kõik kommunistid ühendatud parteiorganisatsioonidesse. Parteiorganisatsioonide üldkoosolekud ja partei bürood arutavad kõiki küsimusi, mis on seotud kommunistide tööga, ja teevad otsuseid ning annavad ülesandeid vastavalt kõrgemaastmeliste parteiorganite juhtnõoridele. Partei teostabki oma programmi parteiorganisatsioonide ja UK(b)P liikmete kaudu, kes tõmbavad endaga kaasa parteituid. Partei nõuab kõigilt kommunistidelt, et nad töötaksid kui ühtne ja üksmeelne kollektiiv, kes on seotud parteidistsipliiniga.

Parteiliikmeks olemise vajalikuks tingimuseks on liikmemaksude õigeaegne tasumine. Sellel kommunisti kohustusel on tõsine tähtsus. Liikmemaksude õigeaegne tasumine on kommunisti distsiplineerituse ja tema parteiorganisatsiooniga seotuse näitajaks. Kui kommunist ei tasu partei-makse õigeaegselt, siis see tähendab, et ta ei mõtle parteile, et ta suhtub parteikohustustesse lohakalt. Liikmemaksude tasumisest sõltub partei rahaliste ressursside täiendamine. Kommunist, kes pole kolme kuu kestel tasunud liikmemaksu, loetakse parteist lahkunuks.

Parteisse vastuvõtmise kord. UK(b)P põhikiri rõhutab, et parteisse võetakse teadlikke, aktiivseid ja kommunistlikele ustavaid töölisi, talupoegi ja haritlasi. Parteisse vastuvõtmine toimub eranditult individuaalses korras.

Mis tähendab individuaalselt suhtuda parteiliikmeks vastuvõtmisse? See tähendab, et tuleb hoolikalt arvesse võtta iga parteisse astuja isiklike omadusi. Tuleb välja selgitada, kuidas ta töötab tootmise alal, kuidas ta võtab osa ühiskondlikust elust, kas ta on kommunisti kõrge nime-tuse vääriline. Kõik partei koosolekust osavõtjad, kus

otsustatakse parteisse vastuvõtmise küsimus, peavad tundma suurt vastutust uue kommunisti vastuvõtmise puhul parteisse. Ainult kõigist neist reeglitest kinnipidamine võib ära hoida partei ridade umbrohtumise.

ÜK(b) Parteisse astuda soovijad võetakse esialgu vastu liikmekandidaadiks, hiljem aga juba partei liikmeks. Kandidaadiajaks on kindlaks määratud üks aasta. Selle aja jooksul on parteiorganisatsioonil võimalik ja tal tuleb noort kommunisti hästi kontrollida, samuti ka tutvustada teda ÜK(b)P programmi ja põhikirjaga.

Partei liikmekandidaadid on kohustatud täitma kõik nõudmised, mida ÜK(b)P põhikiri esitab parteiliikmeile. Nad võtavad osa parteiorganisatsiooni koosolekuist, kuid nõuandva hääleõigusega. See tähendab, et partei liikmekandidaatidel on õigus väljendada oma arvamust iga küsimuse puhul, mida arutab parteikoosolek. Kuid neil pole õigust hääletada ühe või teise parteiotsuse vastuvõtmisel, samuti pole neil õigust valida parteiorganeid või olla valitud neisse.

ÜK(b)P liikmekandidaadi õigused on seepärast piiratud, et partei teda veel kontrollib ning tahab veenduda, kas temast saab väarikas ÜK(b)P liige. Kandidaadist endast oleneb, kuidas ta selle proovi läbi teeb.

Igaüks, kes soovib astuda ÜK(b)P liikmekandidaadiks ja liikmeks, esitab parteiorganisatsioonile soovitusel (käendused) kolmelt ÜK(b)P liikmelt.

Isiku soovitamine parteisse on tõsine asi. Ainult see parteiliige, kes omab teatavat parteistaaži ja tunneb parteisse astuvat seltsimeest hästi, võib anda temale soovituse. Põhikirja järgi on õigus soovitusi anda ÜK(b)P liikmetel, kellel on mitte väiksem kui kolmeaastane parteistaaž ja kes tunnevad soovitatavat ühise töö põhjal mitte vähem kui üks aasta.

Soovitajad on partei ees vastutavad oma soovituste õigsuse eest. Parteiorganisatsioon kontrollib soovituste õigsust ning selgitab tähelepanelikult, kus, millal ja millise aja vältel töötas soovitaja koos parteisse astuva seltsimehega ning kas ta tõepoolest on hästi tundma õppinud isikut, kelle eest ta vastutab.

Parteisse vastuvõtmise küsimuse arutab läbi ja otsustab partei-algorganisatsiooni üldkoosolek. Parteisse vastuvõtmise otsus jõustub pärast kinnitamist rajoonikomitee poolt, neis linnades aga, kus pole rajooniist jaotust, — partei linnakomitee poolt.

Seltsimees Stalin asetab UK(b)P kaheksateistkümnendal kongressil partei ette ülesande: „Parandada süstemaatiliselt partei koosseisu, tõsta parteiliikmete teadlikkuse taset ja vastu võtta partei ridadesse individuaalse valiku korras ainult proovitud ja kommunismile ustavaid seltsimehi.“¹

Kommunisti kohustused. Olla bolševike partei liige on suur au. Seltsimees Stalin ütles: „Meie, kommunistid, oleme erilaadi inimesed. Meie oleme loodud erilisest materjalist. Meie oleme need, kes moodustavad suure prolettaarse strateegi armee, seltsimees Lenini armee. Ei ole midagi kõrgemat kui au kuuluda sellesse armeesse. Ei ole midagi kõrgemat kui selle partei liikme nimetus, mille rajajaks ning juhtijaks on seltsimees Lenin.“²

Kanda auga Lenini-Stalini partei liikme kõrget nimetust tähendab eelkõige kohusetruult täita neid kohustusi, mida UK(b)P põhikiri on igale kommunistile peale pannud.

UK(b)P põhikiri kohustab iga kommunisti aktiivselt osa võtma partei ja riigi poliitilisest elust, teostama praktikas partei poliitikat ja parteiorganite otsuseid. Kuid selleks, et olla kommunistliku ühiskonna eesrindlik, aktiivne ülesehitaja, viia ellu partei poliitikat ja selgitada seda töötajaile, peab parteiliige selgesti teadma, millised eesmärgid püstitab endale partei ja kuidas ta need saavutab. Partei poliitika juhindub marksistlik-leninlikust teooriast. Et olla väarikas parteiliige, et paremini aru saada partei poliitikast, tuleb väsimatult töötada oma teoreetilise taseme tõstmiseks, marksismi-leninismi aluste omandamiseks.

NSV Liidu tööraha poliitiline aktiivsus ja teadlikkus kasvavad päevast päeva. Kommunist võib ainult sel juhul olla

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 534.

² J. V. Stalin, Teosed, 6. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1948, lk. 47.

parteitude juhiks ja sammuda nende ees, kui ta pidevalt täiendab ja rikastab oma teadmisi ning pidevalt uurib revolutsioonilist teooriat. Parteiliige, kes suhtub poliitilisse õppusse hooletult, jääb elust maha.

Tsarismi ajal oli marksistlik-leninliku teooria õppimine seotud määratu suurte raskustega. Tsarism keelas ära revolutsioonilise kirjanduse väljaandmise ja jälitas neid, kes seda lugesid. Paljud revolutsionäärid jutustavad, kuidas nad käisiti ümber kirjutasid terveid Marxi ja Lenini teoseid, et omada võimalust neid õppida. Praegu on marksistlik-leninliku teooria õppimiseks avatud kõige laialdasemad võimalused. Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini teoseid, poliitilisi raamatuid ja brošüüre antakse meie maal välja miljonites eksemplarides, meil töötavad rohkearvulised koolid ja kursused ning peetakse loenguid. Miljonid kommunistid, kommunistlikud noored ja parteitud omandavad teadmisi.

Marksistlik-leninliku teooria õppimine on iga kommunisti alatine ülesanne. Partei ei saa ükskõikselt suhtuda sellesse, kas kommunist õpib või mitte. Partei põhikiri kohustab kommuniste väsimatult töötama oma teadlikkuse tõstmiseks, marksismi-leninismi põhialuste omandamiseks.

Partei põhikiri nõuab igalt kommunistilt parteidistsipliini kõige rangemat pidamist.

Parteidistsipliin on parteis kehtestatud korrast täpne kinnipidamine ning UK(b)P programmi ja põhikirja ning parteiorganite otsuste range täitmine iga kommunisti poolt. Distsipliin on partei kui ühtse, monoliitse ja ühtset eesmärki taotleva organisatsiooni olemasolu põhialuseks. Meie partei juhib seepärast edukalt tööliste ja kogu tööraha võitlust, et ta tegutseb ühtse plaani järgi ning on ühtse tahetega tugevasti kokku liidetud. Iga kommunisti distsiplineeritusest oleneb partei põhiülesannete teostamine. Ilma raudse distsipliinita poleks partei suutnud saavutada oma suuri võite.

Nõukogude vabariigi sisevaenlased purustati ja likvideeriti, ka välisvaenlaste vallutusretk tõrjuti eelkõige seepärast, et bolševike partei, kes juhtis tööliste ja talupoegade võitlust, oli kõige rangemalt distsiplineeritud, et partei

Keskkomitee kutsel läksid kõige vastutavamatesse võitluskohtadesse sajad, tuhanded ja miljonid nõukogude inimesed. Sotsialistliku ülesehitustöö kõige raskemad ülesanded lahendati meie maal edukalt esmajoones tänu bolševike partei monoliitsusele ja distsiplineeritusele. Partei juhtnööride järgi tõusid kommunistid kui üks mees otsustavale võitlusele raskustega. Ning ei olnud niisugust kindlust, mida bolševikud poleks suutnud vallutada oma monoliitsuse ja distsiplineeritusega, oma ühtsusega.

Lenin ja Stalin õpetavad, et proletariaadi revolutsioonilise partei distsipliini kontrollitakse ja tugevdatakse eelkõige parteiliikmete teadlikkusega, nende ustavusega kommunistlikele, nende vastupidavuse, eneseohverdamise ja kangelaslikkusega. Seltsimees Stalin oma teoses „Proletaarlaste klass ja proletaarlaste partei“ ütles, et parteiliikmeks võib pidada ainult seda, kes „... peab oma kohuseks liita oma soovid partei soovidega ja tegutseda ühes parteiga“.¹

Kommunist peab parteis kehtestatud korrast kinni mitte formaalselt, vaid seesmise veendumusega. Selles ilmneb tema teadlikkus ning palav soov väsimatult tugevdada bolševike parteid ja sotsialistlikku riiki. Kommunistide teadlikkuses peitub bolševistliku parteidistsipliini jõud.

Partei ei või lubada parteidistsipliini rikkumist. Parteiliige ja liikmekandidaat peab alati meeles pidama, et ta ei või sooritada tegusid, mis ei sobi kokku kommunisti nimetusega, et ta kannab vastutust oma parteiorganisatsiooni ees, kes vastutab iga oma liikme ja tema tegude eest. Lenin toonitas: „... ei tohi unustada, et iga parteiliige vastutab partei eest ja partei on vastutav iga liikme eest.“²

UK(b)P põhikirjas öeldakse: „Partei on ühtne võitlusorganisatsioon, keda liidab teadlik distsipliin, mis on ühevõrra kohuslik partei kõigile liikmeile. Partei jõud seisab tema monoliitsuses, tahte ja tegevuse ühtsuses, mis ei luba kõrvalekaldumist partei programmist ega põhikirjast, partei-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 1. köide. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1947, lk. 64.

² V. I. Lenin, Teosed, VI köide, lk. 33 (v. k.).

distsipliini rikkumist, fraktsioonilisi rühmitumisi ega kahekeelsust. Partei puhastab oma ridu isikuist, kes ei täida partei programmi ja partei põhikirja nõudeid või rikuvad parteidistsipliini.“

Parteiorganite otsuseid tuleb täita täpselt ja õigeaegselt. Parteidistsipliini rikkunud parteiliikmete suhtes näeb UK(b)P põhikiri ette teatavaid karistusemäärasid: märkus, laitus, noomitus, ja lõpuks parteilise karistuse kõrgeima määrana — parteist väljaheitmine.

Kommunist on valitseva partei liige. Ta on kohustatud aktiivselt võitlema mitte üksnes parteilise, vaid ka riikliku distsipliini pidamise eest. Partei juhib riiki. See aga asetab igale parteiorganisatsioonile ja igale kommunistile suured kohustused. Kommunistid vastutavad nii tootmisplaani täitmise eest tehases kui ka kolhoositoodangu tõusu eest ning riikliku viljavarumise ja teiste põllumajanduslike saaduste varumise plaani õigeaegse täitmise eest.

UK(b)P põhikiri kohustab kommuniste eeskujulikult pidama töö- ja riiklikku distsipliini, õppima oma töö tehnikat ning lakkamatult tõstma oma tööoskust.

Tööstuses, põllumajanduses või transpordis töötav kommunist on kohustatud ise tõstma tööviljakust ja selleks ka teisi üles kutsuma. Ta peab olema tehase stahaanovlaste esiridades ning suure saagi meister kolhoosis, traktorijamas ja sovhoosis. Ta peab hoidma rahva vara ja kaitsma sotsialistlikku omandit. Ta peab oma isikliku eeskujuga innustama töötajaid ennatsalgavale tööle. Ta peab kogu jõu pühendama sotsialistliku riigi kaitsevõime tugevdamiseks.

Kommunistid sammuvad alati töörahva esimestes ridades ja seepärast on neil väga suur mõju parteitute hulgas. Nõukogude rahva laialdased hulgad peavad meie parteid oma parteiks, lähedaseks ja kalliks parteiks, kelle tugevdamisest nad on eluliselt huvitatud ning kelle juhtimisele nad oma saatuse vabatahtlikult usaldavad. Kommunistlik partei on ümbritsetud kogu nõukogude rahva armastuse ja usaldusega. Partei hindab kõrgelt ja peab kalliks seda usaldust.

UK(b)P põhikiri nõuab, et kommunistid kõvendaksid päevast päeva sidet rahvahulkadega, õigeaegselt reageeriks

töörahma nõuetele ja tarvetele ning selgitaksid parteituile partei poliitika ja partei otsuste mõtet. Sideme kõvendamine parteitutega ning pidev töö rahvahulkades on kõigi parteiorganisatsioonide ja kõigi kommunistide tähtsaimaks kohuseks.

Seltsimees Stalin ütleb:

„Meil bolševikel poleks olnud praegu seda edu, mis meil on, kui me ei oleks suutnud võita parteile miljonite parteitute tööliste ja talupoegade usaldust. Mida on aga selleks tarvis? Selleks on tarvis, et parteilased ei tõmbaks piiri enda ja parteitute vahele, et parteilased ei suleks end oma parteilisse kesta, et nad ei kelgiks oma parteilisusega, vaid paneksid tähele parteitute häält, et nad ei piirduks parteitute õpetamisega, vaid et nad neilt ka ise õpiksid.“¹

Partei nõuab, et kommunist ei käsutaks parteituid, vaid selgitaks neile partei otsuseid. Kommunist peab tähelepanelikult ja osavõtlikult suhtuma töörahva vajadustesse. Kommunistile on võõras upsakus ja kelkimine. Tagasihoidlikkus on bolševiku kaunim voores.

Partei Keskkomitee ja seltsimees Stalin isiklikult õpetavad parteikaadrit kuulama laialdaste rahvahulkade arvamust ja õppima nende kogemustest. Kõik UK(b)P Keskkomitee Poliitilise Büroo liikmed eesotsas seltsimees Staliniga viibisid üleliidulisel stahaanovlaste nõupidamisel ja mitte ainult esinesid ise, vaid ka kuulasid tähelepanelikult kõigi nõupidamisest osavõtjate esinemisi. Nõupidamise lõppsõnas aga seltsimees Stalin ütles: „... meie, partei ja valitsuse juhid, peame mitte ainult töölisi õpetama, vaid ka neilt õppima. Et teie, käesolevast nõupidamisest osavõtjad, siin nõupidamisel mõndagi õppisite meie valitsuse juhtidelt, seda ma ei hakka eitama. Kuid ei saa eitada ka seda, et ka meie, valitsuse juhid, palju õppisime teilt, stahaanovlastelt, käesolevast nõupidamisest osavõtjailt. Niisiis tänu teile, seltsimehed, õppuse eest, suur tänu!“²

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 370.

² J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 447.

Kommunistid kuulevad tähelepanelikult rahvahulkade arvamus, kuid ei sörgi mahajäänud meeolude sabas. Järelekiitav nõustumine mahajäänud inimeste ja virisejatega, kes kurdavad raskuste üle, on vastuolus bolševismi vaimuga. Kommunist ei põikle kõrvale teravatest küsimustest, vaid vastab neile avameelselt. Ta selgitab partei poliitikat ja näitab, kuidas partei raugematult võitleb raskustest jagusaamise, sotsialistliku riigi võimsuse tugevdamise ja rahva heaolu tõstmise eest. Kommunist organiseerib parteituid partei poliitika ellurakendamisele.

Lenin ja Stalin õpetavad bolševikke võitma kõiki raskusi ja takistusi teel eesmärgile, mitte aga taanduma nende ees, mitte loovutama positsioone. Seltsimees Stalin märkis, et raskused just selleks ongi, et neid võita. On teada mehiste võitlejate suurepärase stalinlik iseloomustus ja hädaldavate paanikatekitajate hävitav kriitika, mis on antud piltlikult kalurite käitumises tormi saabumisel.

Seltsimees Stalin ütles: „Kas te olete näinud kalureid tormi eel niisugusel suurel jõel nagu Jenissei? Ma olen neid näinud enam kui üks kord. Uhed neist mobiliseerivad tormi tulekul kõik oma jõud, innustavad oma kaaslasi ja juhivad paadi julgesti tormile vastu: „Hoidke, poisid, tugevamini tüüri, lõigake laineid, meie võidame!“ Kuid on ka teist liiki kalureid, kes, aimates tormi tulekut, kaotavad julguse, hakkavad hädaldama ja demoraliseerivad omaenese ridu: „Oh häda, torm tuleb, heitke, poisid, paadi põhja pikali, sulgege silmad, võib-olla kannab torm meid kuidagi-viisi kaldale!“¹

Järgides Lenini ja Stalini juhendeid ei peatu kommunistid raskuste ees, vaid võidavad neid julgelt. Nad töötavad täie jõupingutusega, nad ei lepi kunagi saavutatuga, vaid püüavad edasi ja viivad endaga kaasa kogu rahva.

Kommunist on nõukogude rahva paremate omaduste kehastuseks, üldrahvalikele taotlustele andumise, asjalikkuse ja ennastsalgava töö näidiseks ning teadlikkuse ja organiseerituse eeskujuks.

¹ J. Stalin, „Leninismi küsimusi“. RK „Politiline Kirjandus“, Tallinn, 1945, lk. 192.

Parteiliikme õigused. Parteiliikmel on laialdased õigused, mis annavad temale võimaluse aktiivselt osa võtta partei elust. UK(b)P kaheksateistkümnnes kongress täiendas partei põhikirja määrustikuga parteiliikmete õigustest.

Vastavalt UK(b)P põhikirjale on igal parteiliikmel õigus:

a) osa võtta partei poliitika praktiliste küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest partei koosolekuil või partei ajakirjanduses;

b) arvustada partei koosolekuil iga parteitöölist;

c) valida ja saada valitud parteiorganisse;

d) nõuda enda isiklikku osavõttu kõigil juhtudel, kus langetatakse otsus tema tegevuse või käitumise kohta;

e) pöörduda igasuguse küsimusega või avaldusega partei iga instantsi poole, kaasa arvatud UK(b)P Keskkomitee.

Parteiorganisatsioon ei saa elada ega areneda ilma parteimassi aktiivsuse ja isetegevuseta. Partei poliitika praktiliste küsimuste vabas ja asjalikus arutamises kõigi parteiliikmete poolt avaldub meie paljumiljonilise partei suur jõud. Lenin ja Stalin kutsusid õppima hulkadelt, kuulama nende arvamust. Seltsimees Stalin rõhutas: „Selleks, et õigesti juhtida, on vaja juhtide kogemusi täiendada parteimassi kogemustega, töölisklassi kogemustega, töörahva kogemustega, niinimetatud „väikeste inimeste“ kogemustega.“¹

Lenin ütles, et bolševike partei on võitlev, sõjakas partei. Bolševikud, Lenini-Stalini partei liikmed on võitlevad, julged ja tarmukad inimesed. Nad ei saa rahulikult mööda minna vigadest, nad ei ole õigustatud ükskõikselt vaatama puudustele. Bolševikel on rahva huvid esikohal.

Seltsimees Stalin õpetab, et kui me tahame kaadrit kasvatada ja karastada, siis ei tohi me karta kedagi solvata, ei tohi karta ausat, julget ja avalikku kriitikat. Ilma kriitikata võib iga tõbi süveneda, ja siis on temast raske jagu saada. Ainult julge ja avalik kriitika aitab meie inimesi kasvada, täielikuks muutuda, õhutab neid edasi minema ja võitma

¹ J. Stalin, „Parteitöö puudustest ning abinõudest trotskistide ja teiste kahekeelsete likvideerimiseks“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1947, lk. 38.

puudusi töös. Kus ei ole kriitikat, seal on seisak, seal asi ei nihku edasi.

Partei põhikiri kaitseb parteiliikmete õigusi. Ta juhindub sellest, et anda igale kommunistile võimalus aktiivselt osa võtta partei poliitika praktiliste küsimuste arutamisest, et keegi ei kiusaks kommunisti taga kriitika pärast, et parteiorganid ei otsustaks küsimust kommunisti käitumise kohta tema puudumisel, et keegi ei kitsendaks kommunistide õigusi.

Kõik need põhikirja määrused omavad väga suurt tähtsust parteimassi aktiivsuse suurendamisel ja iga kommunisti vastutuse tõstmisel partei ülesannete eest. Need on tähtsaimad relvad võitluseks üksikute kommunistide upsakuse ja isekusega, juhtijate sideme tugevdamiseks massidega ning kogu parteilise ja riikliku töö parandamiseks.

3. PARTEI STRUKTUUR

Partei struktuuri juhtiv põhimõte. Partei organisatsioonilise struktuuri juhtivaks põhimõtteks on demokraatlik tsentralism. See tähendab, et meie parteis tsentralism ja demokraatia täiendavad teineteist vastastikku. Uhelt poolt, kogu parteitööd suunatakse ühest keskusest, partei alamastmelised organid alistuvad kõrgemaile ja parteis kehtib rangeim distsipliin; teiselt poolt, kõik parteiorganid valitakse ja nad annavad aru parteiorganisatsioonide ees.

Demokraatlik tsentralism tähendab:

esiteks, kõigi partei juhtivate organite valitavust alt kuni üles;

teiseks, parteiorganite perioodilist aruandmist oma parteiorganisatsioonidele;

kolmandaks, ranget parteidistsipliini ja vähemuse alistumist enamusele;

neljandaks, kõrgemate organite otsuste tingimatut kohuslikkust alamaile.

Kõik need demokraatliku tsentralismi põhialused võimaldavad ühendada organiseeritust ja üksmeelt parteis tema liikmete aktiivsuse ja iseseisvusega.

Demokraatlik tsentralism tagab partei tahte ja tegevuse ühtsuse. See võimaldab allutada kogu parteitöö ühele eesmärgile ning anda tema poliitikale ja praktilisele tööle ühtse suuna.

Tänu sellele, et partei on ehitatud demokraatliku tsentralismi alusel, on ta suuteline igal momendil oma ridu ümber korraldama, partei jõude uut moodi paigutama ja koondama neid uute ülesannete täitmisele.

Meie partei koosneb paljudest rajooni-, tehase- ja teistest taolistest organisatsioonidest. Et suunata nende tegevust ühisele eesmärgile, selleks on olemas ühtne keskus — partei Keskkomitee, kelle juhtimisel kõik kohalikud parteiorganisatsioonid on ühinenud ühtseks parteiorganisatsiooniks.

Demokraatlik tsentralism partei juhtimises ja struktuuris on põhialuseks tema organiseeritusele ja võitlusvõimele.

Tootmisalane ja territoriaalne tunnus partei struktuuris. Partei organiseerituse ja võitlusvõime tähtsaks tingimuseks on see asjaolu, et partei, luues oma põhialuse — algorganisatsioonid — tootmisalase tunnuse järgi, ühendab need territoriaalseis organisatsioonides.

Kommunistid ühinevad kõigepealt partei-algorganisatsioonidesse oma tootmisalase tegevuskoha järgi: tehases, vabrikus, kolhoosis või asutuses. Niiviisi kujunevad tehase, kolhoosi, asutuse ja teised parteiorganisatsioonid. See tähendab, et partei all- või algorganisatsioonid on ehitatud tootmisalase tunnuse järgi.

Partei-algorganisatsioonid kuuluvad rajooni territoriaalorganisatsiooni. Rajooni, ringkonna, oblasti, krai või vabariigi territooriumil luuakse rajooni, ringkonna, oblasti, krai või vabariigi organisatsioonid. Need ühendavad kõik partei-algorganisatsioonid oma territooriumil. See on territoriaalne tunnus meie partei struktuuris.

Bolševike partei on algusest peale ehitatud tootmisalase ja territoriaalse tunnuse järgi. Enne revolutsiooni võimaldas see parteil edukalt võidelda Lenini poolt püstitatud ülesande teostamise eest: muuta iga tehas bolševismi kindluseks. Sotsialistliku ülesehitustöö ajajärgul aitab tootmisalane ja territoriaalne põhimõte parteil lähemalt

käsitleda tootmistegevust ning põhjalikumalt tundma õppida iga käitise, kolhoosi ja asutuse tööd.

Partei struktuuri tootmisalane ja territoriaalne tunnus aitab temal organiseerida töölisi, kolhoosnikuid ja teenistujaid võitlusele tootmisplaanide täitmise eest. Seetõttu, et kommunistid on ühendatud partei-algorganisatsioonidesse tootmisalase tunnuse järgi, paigutab partei oma jõud nii, et nad tegutseksid otseselt töörahva hulkades ning avaldaksid mõju iga käitise, kolhoosi ja asutuse tööle.

Parteiorganisatsioonid moodustatakse vastavalt riigi administratiiv-territoriaalsele jaotusele (rajoon, ringkond, oblast, krai, vabariik). See võimaldab parteil edukalt juhtida kõiki riigivõimu-organeid ning kõiki majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö alasid.

Partei kõrgeimad organid. Partei kõrgeimaks organiks on ÜK(b)P kongress. Kongress kuulab ära ja kinnitab ÜK(b)P Keskkomitee ja Kesk-revisjonikomisjoni aruanded; vaatab läbi ja muudab partei programmi ja põhikirja; määrab kindlaks partei taktikalise joone (tegutsemisviisid) jooksva päevapoliitika põhiküsimustes; valib ÜK(b)P Keskkomitee ja Kesk-revisjonikomisjoni.

Saadikuid ÜK(b)P kongressile valivad oblastite ja kraide parteikonverentsid ning liiduvabariikide kommunistlike parteide kongressid. ÜK(b)P kongressi otsused on kohustuslikud kogu parteile.

ÜK(b)P iga kongress on suureks sündmuseks partei ja kogu meie maa elus. ÜK(b)P kongressi otsused väljendavad kogu partei tahet. Kongressiks valmistub kogu partei. Keskkomitee kuulutab kongressi päevakorra välja poolteist kuud enne selle kokkukutsumist. Seda tehakse selleks, et kommunistid arutaksid läbi tähtsamad kongressi ees seisvad küsimused.

Kongresside vaheaegadel kutsub ÜK(b)P Keskkomitee kokku üleliidulised parteikonverentsid. Konverentsid koosnevad kohalike parteiorganisatsioonide esindajaist. Üleliidulised partei konverentsid arutavad esile kerkinud parteipoliitika küsimusi. Üleliidulisel parteikonverentsil on õigus asendada osa ÜK(b)P Keskkomitee liikmeist, see on õigus kõrvaldada Keskkomitee koosseisust üksikuid

tema liikmeid, kes ei taga enda kohuste täitmist, ja asendada nad teistega, kuid mitte suuremal hulgal kui ühe viiendiku võrra partei kongressi poolt valitud UK(b)P Keskkomitee koosseisust.

Üleliiduline konverents täiendab UK(b)P Keskkomitee liikmete koosseisu partei kongressi poolt valitud kandidaatide hulgast ja valib nende asemele vastava arvu uusi Keskkomitee liikmekandidaate.

Üleliidulise konverentsi otsused kinnitab UK(b)P Keskkomitee, välja arvatud Keskkomitee liikmete asendamise ja uute Keskkomitee liikmekandidaatide valimise otsused, mis ei vaja UK(b)P Keskkomitee kinnitamist.

UK(b)P Keskkomitee poolt kinnitatud üleliidulise konverentsi otsused on kohuslikud kõigile parteiorganisatsioonidele.

Kongresside vaheaegadel on kõrgeimaks parteiorganiks UK(b)P Keskkomitee. Keskkomiteesse valitakse parimad ja kõige kogenumad bolševikud: partei- ja majandustöölised, sõjaväelased, teaduse- ja kunstitegelased. Keskkomiteesse on koondatud meie partei tarkus. See on partei juhtiv tuumik.

UK(b)P Keskkomitee, kelle eesotsas seisab seltsimees Stalin, on partei poliitiliseks, ideeliseks ja organisatsiooniliseks keskuseks.

UK(b)P Keskkomitee esindab parteid läbikäimises teiste parteide, organisatsioonide ja asutustega. Keskkomitee juhib kohalikke parteiorganisatsioone. Keskkomitee organiseerib partei mitmesuguseid asutusi ja juhib nende tegevust. Keskkomitee määrab tema kontrolli all töötavate partei keskhäälekandjate (ajalehtede, ajakirjade) toimetused ja kinnitab suuremate kohalike parteiorganisatsioonide häälekandjate toimetused, jaotab partei jõude ja summasid. Keskkomitee suunab nõukogude ja ühiskondlike keskororganisatsioonide tööd.

Kõige tähtsamad poliitilised organisatsioonilised küsimused arutatakse läbi UK(b)P Keskkomitee pleenumitel, see on partei Keskkomitee kõigi liikmete ja liikmekandidaatide poolt.

UK(b)P Keskkomitee organiseerib: poliitilise töö juhti-

miseks — UK(b)P Keskkomitee Poliitilise Büroo, organisatsioonilise töö juhtimiseks — UK(b)P Keskkomitee Organisatsioonilise Büroo ning organisatsioonilis-täidesaatva iseloomuga jooksvaks tööks — UK(b)P Keskkomitee Sekretariaadi.

UK(b)P Keskkomitee Poliitilise Büroo koosseisu kuuluvad seltsimehed J. V. Stalin, V. M. Molotov, G. M. Malenkov, L. P. Beria, K. J. Vorošilov, L. M. Kaganovitš, A. I. Mikojan, A. A. Andrejev, N. S. Hruštšov, N. A. Bulganin ja A. N. Kossõgin. Poliitilise Büroo liikmekandidaat on N. M. Švernik.

UK(b)P Keskkomitee sekretärid on seltsimehed J. V. Stalin (peasekretär), G. M. Malenkov, M. A. Suslov, P. K. Ponomarenko ja G. M. Popov. Seltsimees Stalin valiti UK(b)P Keskkomitee peasekretäriks Lenini ettepanekul 1922. aastal ja töötab sellest ajast vahetpidamatult sellel vastutaval kohal.

Partei kohalikud organid. Liiduvabariikide kommunistlike parteide kõrgeimaiks organeiks on partei kongressid; kraide, oblastite, linnade ja rajoonide organisatsioonide kõrgeimaiks organeiks on partei konverentsid. Nad kuulavad ära ja kinnitavad parteikomiteede aruanded, arutavad partei-, nõukogude, majandusliku, ametiühingulise ja kommunistliku noorsooüingu töö küsimusi ning valivad parteikomiteed, revisjonikomisjonid ja saadikud kõrgemastmeliste parteiorganisatsioonide konverentsile või UK(b)P kongressile.

Kongresside või konverentside vaheaegadel on kohalike organisatsioonide kõrgeimaiks organeiks liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed ning partei krai-, oblasti-, ringkonna-, linna- ja rajoonikomiteed.

UK(b)P rajooni-, linna-, ringkonna-, oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteed valivad jooksvaks tööks büroo ja sekretärid.

Parteiorganid on kollektiivse juhtimise organid. Kõik põhiküsimused arutatakse läbi ja otsustatakse kollektiivselt. Ühe või teise tähtsa küsimuse otsustamisel võetakse arvesse kõigi komitee liikmete arvamusi ja kogemusi.

Kollektiivse juhtimise meetod on põhimeetodiks partei-

töös. Seltsimees Stalin õpetab: „Oskus kollektiivselt tegutseda, valmisolek allutada üksikute seltsimeeste tahe kollektiivi tahtele, seda just nimetataksegi meil tõeliseks bolševistlikuks mehisuseks. Sellepärast, et ilma niisuguse mehisuseta, oskuseta jagu saada, kui soovite, oma enesearmastusest ja allutada oma tahe kollektiivi tahtele, — ilma nende omadusteta — pole kollektiivi, pole kollektiivset juhtimist, pole kommunismi.“¹

Partei kohalikud organid on kohustatud täpselt ja tingimata täitma UK(b)P kõrgemate organite juhtnööre.

Partei kohalikud organid juhivad alamastmelisi parteiorganisatsioone.

Kohalikud parteiorganid suunavad nõukogude, ametiühingu-, kommunistliku noorsooühingu ja teisi organisatsioone. Neil lasub vastutus nende organisatsioonide tööst. See muidugi ei tähenda, et parteikomiteed peavad töötama nende organisatsioonide eest ja kõike nende asemel otsustama. Parteiorganite kohuseks on mitte asendada nõukogude ja majanduslikke organeid ja võtta neilt vastutus, vaid pidevalt neid abistada ja tugevdada ning nende kaudu juhtida majanduslikku ja kultuurilist ülesehitustööd.

Partei-algorganisatsioonid. Partei põhialuseks on partei-organisatsioonid.

Nad luuakse vabrikutes, tehastes, sovhoosides, traktori-jaamades ja teistes majanduslikes käitistes, kolhoosides, Nõukogude Armee ja Sõjalaevastiku üksustes, külades, asutustes ja õppeasutustes, kus on vähemalt kolm parteiliiget. Partei-algorganisatsioonid seovad partei juhtivaid organeid tööliste, talupoegade ja haritlaste hulkadega.

Partei-algorganisatsioonide ülesanded on mitmekesised.

Partei-algorganisatsioonid arendavad agitatsioonilist ja organisatsioonilist tööd tööliste, kolhoosnike ja teenistujate hulgas, selgitavad partei poliitikat ja viivad partei otsused ellu.

Partei-algorganisatsioonid tõmbavad uusi liikmeid parteisse ja organiseerivad nende poliitilist kasvatust. Partei-

¹ J. Stalin. „Parempoolsetest fraktsionääridest Ameerika Kommunistlikus Parteis“. Gosizdat, 1930, lk. 43 (v. k.).

liikmete bolševistlik kasvatamine on parteiorganisatsioonide töö tähtsaimaks osaks. Partei-algorganisatsioonid asutavad poliitkoole ja -ringe kommunistidele, organiseerivad loenguid ja konsultatsioone abiks neile seltsimeestele, kes õpivad iseseisvalt marksistlik-leninlikku teooriat, ja kontrollivad kommunistide õppust.

Parteiliikmeid kasvatatakse praktilises töös. Partei-algorganisatsioon annab igale parteiliikmele teatava partei-ülesande. Täites seda ülesannet kasvavad kommunistid ja omandavad kogemusi. Võttes osa parteikollektiivi kogu tegevusest teevad nad läbi praktilise töö kooli ja karastuvad võitluses raskustega.

Partei-algorganisatsioonid abistavad partei rajoonikomiteid (linnakomiteid) nende praktilises töös. Iga partei-algorganisatsioon on osa rajooni (linna) parteiorganisatsioonist. Ta peab täpselt täitma rajoonikomitee (linnakomitee) kõik ülesanded ja osa võtma ülerajoonilisest tööst.

Partei-algorganisatsioonid mobiliseerivad tööliste, kolhoosnikute ja teenistujate hulki tootmisplaanide täitmisele, töödistsipliini kõvendamisele ja sotsialistliku võistluse ning stahaanovliku liikumise arendamisele. Nad võitlevad lohakuse ja korratu asjaajamise vastu käitistes, sovhoosides ja kolhoosides ning hoolitsevad pidevalt tööliste, teenistujate ja kolhoosnikute kultuurilis-elutarbeliste tingimuste parandamise eest.

Partei püüab tõsta tootmiskäitiste partei-algorganisatsioonide osatähtsust. Sel eesmärgil on tootmiskäitiste, sovhooside, kolhooside ja traktorijaamade partei-algorganisatsioonidele antud õigus kontrollida käitise administratsiooni tegevust. Neil on õigus oma koosolekute päevakorda võtta tehase või kolhoosi juhatajate aruandeid, arvustada puudusi juhtimistöös ning vastu võtta otsuseid avastatud puuduste kõrvaldamise kohta. Õigus kontrollida majanduslike juhatajate tööd suurendab kommunistide vastutustunnet olukorra eest käitises.

Nõukogude asutuste partei-algorganisatsioonidel ei ole õigust kontrollida asutuste juhatajate tööd. Millega seda seletada? Sellega, et keskuse, oblasti ja rajooni nõukogude asutuste tööd jälgivad ja kontrollivad vastavad partei-

organid. Üleliidulise ulatusega asutused töötavad UK(b)P Keskkomitee juhtimisel, oblasti asutused — partei oblasti-komitee juhtimisel ja nii edasi. Kuid kontrolliõiguse puudumine ei tähenda, et asutuse partei-algorganisatsioon võib tähele panemata jätta korratusi ja puudusi asutuse töös. Ta on kohustatud viivitamata teatama kõrgemaastmelistele parteiorganitele puudustest asutuse või selle juhatajate töös.

Kogemused näitavad, et partei-algorganisatsioonid saavutavad edu seal, kus nad parteipoliitilise töö õigesti ühendavad võitlusega teatava käitise, kolhoosi või asutuse ees seisvate ülesannete eduka täitmise eest.

Siseparteiline demokraatia. Kõigi parteiorganisatsioonide töö tähtsaks aluseks on siseparteiline demokraatia. Lenin rõhutas: „...Parteie kõiki asju ajavad otseselt või esindajate kaudu kõik parteiliikmed võrdsetel õigustel ja ilma igasuguse erandita.“¹

Siseparteiline demokraatia väljendub eelkõige selles, et kõik juhtivad parteiorganid alt kuni üles, partei-algorganisatsiooni büroost kuni partei Keskkomiteeni, valitakse. Selleks, et kõige täpsemalt välja selgitada parteiliikmete tahet, keelab UK(b)P põhikiri esitatud kandidaatide hääletamisele panemist nimekirjade järgi. Hääletamine toimub üksikute kandidatuuride kaupa, kusjuures kõigile parteiliikmeile on kindlustatud piiramatult õigus kandidaatide kõrvaldamise nõudmiseks ja nende arvustamiseks. Valimised ise toimuvad kandidaatide kinnise (salajase) hääletamisega.

Demokratism meie parteis ei piirdu ainult demokraatlike valimistega. Bolševike partei töö on ehitatud tegelikule demokratismile, kus parteimass ise otsustab küsimusi ja ise tegutseb. Seltsimees Stalin märkis: „Tõeline demokratism seisab selles, et parteiorganisatsioonides tegutseb parteimass, parteimass otsustab nii parteilisi kui ka üldisi praktilisi küsimusi, parteimass esitab oma resolutsioonid ja kohustab oma organisatsioone need resolutsioonid ellu viima.“

Parteiorganid annavad aru neid valinud organisatsioo-

¹ V. I. Lenin, Teosed, X köide, 3. trükk, lk. 253 (v. k.).

nide ees. Ära kuulates ja läbi arutades parteiorganite aruandeid kontrollivad parteiliikmed nende tööd ja teostavad kontrolli enda valitud juhtivate organite üle.

Siseparteiline demokraatia tagab iga kommunisti aktiivset osavõttu partei elust. Parteimass arutab läbi ja otsustab partei poliitika ja igapäevase praktilise töö tähtsamaid küsimusi. Partei põhikirjas on öeldud: „Partei poliitika küsimuste vaba ja asjalik arutamine üksikutes organisatsioonides või ka parteis tervikuna on iga parteiliikme lahutamatuks, siseparteilisest demokraatiast tulenevaks õiguseks.“

Olles algorganisatsiooni liikmeks, võtab kommunist osa kõigi selles organisatsioonis vaatlusele võetud küsimuste arutamisest ja esitab oma ettepanekud. Pärast otsuse vastuvõtmist on kommunist kohustatud alistuma enamusele ja vastuvõetud otsuse ellu rakendama.

Siseparteilise demokraatia tähtsaks avalduseks on bolševistlik kriitika ja enesekriitika. Kommunist ei või summutada või varjata vigu ja puudusi enda või teiste seltsimeeste töös. Kriitikata ja enesekriitikata ei saa partei areneda ja edasi liikuda.

Seltsimees Stalin toonitab, et ainult minevikku vajuvad ja hukkumisele määratud parteid võivad karta valgust ja kriitikat. Proletariaadi partei läheb edasi, läheb võidult võidule ning seepärast ei karda ta kriitikat ja enesekriitikat. Bolševikud teavad, et partei hukkub, kui ta varjab oma puudusi, kui teda on vallutanud endaga rahulolemise ja enesearmastuse tunne, ja vastupidi, partei on võitmatu, kui ta ei varja oma vigu ega karda kriitikat ja enesekriitikat.

Meie partei ajalugu, rõhutab seltsimees Stalin, õpetab, et „... partei ei suuda teostada töölisklassi juhi osa, kui ta edusammudest indusattunult muutub upsakaks; kui ta enam ei märka oma töö puudusi; kui ta kardab oma vigu tunnistada, kardab neid õigel ajal avalikult ja ausalt parandada.“¹

¹ „Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajalugu. Lühikursus“. RK „Poliitiline Kirjandus“, Tallinn, 1946, lk. 354.

Avalik ning julge kriitika ja enesekriitika on bolševike partei kui uut tüüpi partei üheks tähtsamaks erinevuseks, võrreldes II Internatsionaali parteidega, kes kartsid kriitikat ja enesekriitikat nagu tuld. Enesekriitika on kogu kommunistliku partei töö meetodiks.

Selle osatähtsus on kasvanud eriti nõukogude sotsialistliku korra tingimustes, kui kommunistlik partei sai Nõukogude riigi peamiseks juhtivaks jõuks, nõukogude ühiskonna juhtijaks. Kommunistide partei on nõukogude rahva ainus partei, kes ei jaga ega või jagada võimu teiste parteidega. Siit selgub, et ta ise peab avastama ja parandama vigu ja puudusi, et edasi liikuda. Enesekriitika on partei tähtsaimaks relvaks võitluses sotsialistliku korra arendamise ja tugevdamise ning kommunismi ülesehitamise eest. Seltsimees Stalin ütles: „Meie ei saa läbi ilma enesekriitikata... Ilma selleta on vältimatu aparaadi seisak, mandumine, bürokratismi kasv, töölisklassi loova algatuse hävimine.“¹

Sageli juhtub nii, et üks või teine inimene, kes ise ausalt täidab ühiskondlikke kohustusi, peab võimalikuks vaadata läbi sõrmede teiste inimeste ühiskonnavastasele käitumisele. Ühed ei taha segada „ebameeldivasse asjasse“, teised arvavad, et pole sünnis solvata sõpra. Tuleb välja, et pigem loobutakse riigi või rahva huvidest, et mitte ainult solvata sõpra. See on mittebolševistlik, mittenõukogulik seisukoht. See, kes nii mõtleb, teeb suure poliitilise vea.

Bolševik kritiseerib mitte ainult teisi: ta peab kriitiliselt hindama ka oma tööd. Seltsimees Stalin on korduvalt rõhutanud, et meie arenemise tähtsamaks tingimuseks on see, et iga nõukogude inimene teeb pidevalt oma tööst kokkuvõtteid ja kartmatult kontrollib iseennast: „Kas ma tegin täna kõik, mis võimalik? Kas ma ei teinud mingit eksisammu? Kas ma ei teinud vigu? Mis on vajalik selleks, et ma homme töötaksin paremini ja teeksin rohkem riigile, ühiskonnale, parteile?“ See, kes nii julgesti ja õiglaselt hindab ja kritiseerib oma tööd, see läheb alati edasi. Me

¹ J. V. Stalin, Teosed, 12. köide, lk. 173 (v. k.).

oleme saavutanud määratu suurt edu. Kuid edu tekitab sageli endaga rahulolu, upsakust ja hooplemist. Enesekriitika ongi suunatud nende nähtuste vastu. Ta aitab parteil kõrvaldada puudusi, kindlustada saavutatut ja taotleda uusi saavutusi.

Bolševistliku kasvatamise tõsiseks kooliks on partei koosolekud. Partei koosolekuil arutatakse ulatuslikult kõiki üldpoliitilisi, üldparteilisi ja kohaliku elu tähtsamaid küsimusi. Partei koosolekud on parteilise kasvatamise, kommunistide aktiivsuse tõstmise, kriitika ja enesekriitika arendamise, parteiliikmete teadlikkuse ja vastutustunde suurendamise kooliks. Partei koosolekud võivad ainult sel juhul etendada seda tähtsat osa, kui nad on hoolikalt ette valmistatud ning kui on sisse seatud kavakindel kontroll partei koosolekute poolt vastuvõetud otsuste täitmise üle.

Siseparteiline demokraatia, bolševistlik kriitika ja enesekriitika on teadliku parteidistsipliini tugevdamise ja parteiliikmete aktiivsuse tõstmise tähtsaimad vahendid, kogu meie töö pideva parandamise ning parteikaadri ja parteimassi bolševistliku kasvatamise tähtsaimad vahendid.

LUHIKOKKUVÕTE

Bolševike partei on ühtne ja monoliitne organisatsioon, kes tegutseb ühtse plaani järgi ja ühtsel juhtimisel. Bolševismi organisatsioonilised alused, mida on välja töötanud Lenin ja Stalin püsivad muutmatult. Kuid partei korraldab ümber oma ridu vastavalt olukorra muutustele.

Partei põhikiri määratleb partei ehituse vormid ja tema siseelu peamised reeglid. ÜK(b)P põhikirja põhiliseks aluseks on Lenini ja Stalini poolt väljatöötatud bolševismi organisatsioonilised põhimõtted.

Kommunisti kohus on kõrvalekaldumatult täita partei programmi ja põhikirja ning aktiivselt töötada ühes parteiorganisatsioonis.

Kommunist peab väsimatult tõstma oma poliitilist teadlikkust ning omandama marksismi-leninismi aluseid. Kommunist on kohustatud kõige rangemalt pidama parteidist-

sipliini ning aktiivselt osa võtma partei ja riigi poliitilisest elust.

Kommunist on kohustatud eeskujulikult pidama töö- ja riiklikku distsipliini ning tundma õppima oma töö tehnikat. UK(b)P põhikiri nõuab kommunistidelt sidemete pidevat kõvendamist rahvahulkadega.

Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei on ehitatud demokraatliku tsentralismi põhimõttel. See põhimõte on tema organiseerituse ja võitlusvõime tingimuseks.

Partei on ehitatud tootmisalase ja territoriaalse tunnuse järgi. Partei põhialuseks on partei-organisatsioon.

Parteiorganisatsioonide tähtsaks ülesandeks on siseparteilise demokraatia arendamine. Siseparteiline demokraatia ning kriitika ja enesekriitika on teadliku parteidistsipliini kõvendamise, parteiliikmete bolševistliku kasvata-
mise, nende aktiivsuse tõstmise ja kogu parteitöö paran-
damise vahendiks.

LOHIOKUVOTE

bolševike partei on riigi ja tööliste võimude põhikivi. Partei on ehitatud tsentralismi põhimõttel. Partei on ehitatud tootmisalase ja territoriaalse tunnuse järgi. Partei põhialuseks on partei-organisatsioon. Parteiorganisatsioonide tähtsaks ülesandeks on siseparteilise demokraatia arendamine. Siseparteiline demokraatia ning kriitika ja enesekriitika on teadliku parteidistsipliini kõvendamise, parteiliikmete bolševistliku kasvata-
mise, nende aktiivsuse tõstmise ja kogu parteitöö paran-
damise vahendiks.

SISUKORD

Kuues teema

Nõukogude sotsialistlik ühiskond

1. Sotsialism ja kapitalism	3
2. Sotsialistlik omandus	7
3. Sotsialistlik plaanimajandus	11
4. Töö sotsialistlikus ühiskonnas	18
5. Nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus. Nõukogude patriotism	24
Lühikokkuvõte	34

Seitsmes teema

Nõukogude sotsialistlik riik

1. Mis on Nõukogude riik	36
2. Nõukogude võim on kõige demokraatlikum võim maailmas	41
3. NSV Liidu riigivõimu- ja riigivalitsemis-organid	57
Lühikokkuvõte	68

Kaheksas teema

Nõukogude rahvaste ühtne pere

1. Leninlik-stalinlik rahvuspoliitika	69
2. Üheõiguslike rahvaste liit	75
3. Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika suured saavutused	84
Lühikokkuvõte	95

Üheksas teema

ÜK(b)P on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud

1. Milles seisab bolševike partei jõud	97
2. Kuidas bolševike partei juhib nõukogude ühiskonda	119
Lühikokkuvõte	129

Kümnes teema

Kuidas on ehitatud Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei

1. Bolševike partei on töölisklassi ühtne võitlusorganisatsioon	131
2. Parteiliikmed, nende kohustused ja õigused	134
3. Partei struktuur	145
Lühikokkuvõte	155

Vastutav toimetaja A. Saan.
Keeleline toimetaja H. Seping.
Tehniline toimetaja E. Ridala.

Ladumisele antud 12. XII 1949.
Trükkimisele antud 31. XII 1949.
Trükiarv 15 000. Paber 56:79, 1/16.
Trükipoognaid 10. MB-10051.
Trükikoda „Kommunist“, Tallinn,
Pikk tn. 2. Tellimise nr. 5638.

Материалы в помощь слушате-
лям политшкол по 6—10 темам.
На эстонском языке.

Rbl. 2.—

A-18365

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00504989 7